

KREDSLÆGE K. CARDE
St. Kongensgade 24
KJØBENHAVN, K.

diag.
09. 6506

Be

Betænkninger

angaaende

Handelslaugene og Handels- corporationerne

samt de dermed beslægtede Næringsveie

i

Kjøbenhavn,

afgivne

af den ifølge allerhøieste Resolution af 3die April 1840
af Kjøbenhavns Communalbestyrelse til Undersøgelse
af Stadens Laugs- og Corporationsvæsen udvalgte
Comitee,

tilligemed

en forudskiftet Udsigt over de for Kjøbenhavn mugjældende
Regler om Handelsberettigelse.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. C. Scharling.

1844.

Handwritten text, possibly a name or title, appearing upside down.

Handwritten text, possibly a date or signature, appearing upside down.

Handwritten text, possibly a name or title, appearing upside down.

Handwritten text, possibly a name or title, appearing upside down.

Handwritten text, possibly a name or title, appearing upside down.

Handwritten text, possibly a name or title, appearing upside down.

9375

Handwritten text, possibly a name or title, appearing upside down.

1881

Udsigt over de for Kjøbenhavn gjældende Regler om Handelsberettigelse.

Contracter om Kjøb og Salg kunne i Almindelighed frit indgaaes af Enhver, der er myndig til at contrahere; men egentlig Handel, eller Kjøben og Sælgen som en Næringsvei, er det i Kjøbenhavn ikke tilladt Enhver at drive, hvorimod der hertil i Regelen udfordres en særlig Handelsberettigelse. Den, der driver Handel som en Næringsvei, kjøber for atter at sælge med Fordeel; men da det ikke ved Afslutningen af et Kjøb kan vides, om det er Kjøberens Hensigt igjen at sælge, ere der ingen Indskrænkninger fastsatte med Hensyn til Kjøbet, hvorimod Enhver kan være Kjøber af, hvad og hvormeget han vil (cfr. Pl. 15de Marts 1814); derimod er det først ved Salget af de kjøbte Gjenstande, at han fremtræder som Handlende, og saaledes er bunden ved de om Handelsberettigelse givne Regler. Da det saaledes er i Salg af kjøbte Gjenstande, at Handelen bestaaer, er den, som alene sælger, hvad han selv har produceret (Haandværkeren, Fabricanten, Landmanden) ikke Handlende, og medens hans Besøielse til saadant Salg er afhængig af, om han har Ret til for Andres Brug at producere de Gjenstande, han falholder, behøver han til Salget ingen Handelsberettigelse. Ikke heller kan under Handelens Begreb indbefattes et Salg af Gjenstande, som vel ere kjøbte, men ikke for atter at sælges, saa at det kun er tilfældige Omstændigheder, der foranledige Kjøberen til igjen at stille sig ved dem; egentlig Handel driver kun den, som falholder Gjenstande, han har kjøbt for atter at sælge. At bedomme, om dette Diemed har været tilstede, kan

vel Stundom være vanskeligt; men i Almindelighed vil dets Tilstedeværelse dog kunne sees deraf, at Vedkommende foretager en Række af Kjøb og Salg og gererer sig som den, der herved vil søge en Næringsvei, og hvor ubestemt end Grændsen undertiden kan være, var det dog nødvendigt at sætte den, naar ikke Handelsindskrænkningerne voldsomt skulde gribe ind i Alles private Contractfrihed og i selve Eiendomsretten.

Ret til at drive Handel i Kjøbenhavn er for det Første efter Forordningen 23de April 1817 § 1 i Almindelighed betinget deraf, at Vedkommende har vundet Borgerskab som Handlende, eller af Magistraten er bleven indstrevet som Handelsborger; men saadant Borgerskab kan Ingen erhverve, som ikke er fuldmyndig (Forordn. 23de April 1817 § 5), eller som har været hensat til Arbeide i nogen Strafsanstalt (N. 29de Detober 1824), eller som staaer i Militairtjeneste, eller er Borger paa en anden Næringsvei. Det Sidstnævnte grunder sig i Lovens 3—7—1 og Rescr. 14de April 1820 § 1, i hvis Følge Borgerskab kun maa meddeles paa en enkelt Næringsvei; hvilket dog ikke er til Hindrer for, at den, der har Borgerskab paa at drive en Fabrik eller andet industrielt Anlæg ifølge Privilegium, tillige kan vinde andet Borgerskab, in specie som Handlende, naar han opfylder de lovbestemte Betingelser.

Dernæst er at mærke, at Borgerskab ikke kan vindes paa Handel i Almindelighed, men alene paa en bestemt, deels til en vis Forhandlingsmaade, deels til visse Slags Gjenstande indskrænket, Handel, og der gives saaledes flere forffjellige Arter Borgerskab paa Handel. For ethvert Borgerskab bliver at betale et Gebyr til Byens Kasse; men dettees Størrelse er forffjellig for de flere Arter Handels-Borgerskab, hvilke ved Rescr. 31te Mai 1814 efter deres forffjellige Betydenhed ere ordnede under 6 Klasser, hvoraf 1ste Klassenes Borgerstab betales med 100 Rbd., 6te Klassenes med 10 Rbd. Ved Siden af den specielle Ret, som Borgerstabet hjemler, erholde de, der vinde

Borgerſkab ſom Handlende, naturligviis de almindelige Borgerrettigheder, ligesom de blive pligtige til at bære de Borgerne i Almindelighed fremfor Byens øvrige Indvaanere paahvilende personelle og reelle Byrder, blandt de ſidſte navnlig den Næringsſkatten. — Men foruden at ſom anført de Gebyhrer, der erlægges for de forſkjellige Arter Handelsborgerſkab, ere af ulige Størrelſe, ere ogsaa iøvrigt Betingelſerne for Erhvervelse af Handelsberettigelse ikke altid de ſamme, idet der foruden de ovenomtalte almindelige Fordringer, der gjøres til Enhver, der vil være Borger, til nogle Slags Handelsborgerſkabs Erhvervelse udkræves Dpfyldelſen af flere ſæregne Betingelſer.

Idet vi ſkulle gaae over til nærmere at udvikle diſſe, viſer der ſig ſtrax en Hovedforſkjel mellem tvende ved Lovgivningen affondrede Arter Handel, Groſshandelen og Detailhandelen.

Under **Groſshandelen** indbefattes al Handel med Varer i ſtørre Partier. Hvor ſtore Partierne maae være, for at Salget af dem ſkal kunne kaldes Groſshandel, er beſtemt ved Pl. 19de October 1836, iſølge hvilken Placat de i Forordn. 4de Auguſt 1742 § 11 for en ſtor Deel Artikler faſtſatte Dvantiteter ſkulle afgive den almindelige Regel, dog ſaaledes, at ſaa-vel de i bemeldte § omhandlede Varer ſom alle de, der ikke i ſamme udtrykkeligt ere benævnte, af Groſſererne kunne ſælges i Dvantiteter, for ikke ringere end 20 Rbd. Solv ad Gangen.

Med Undtagelſe af, naar en ſæregen Dispensation efter Anordn. 23de April 1817 § 2 meddeles, udfordres ſtedſe til at drive Groſshandel Borgerſkab ſom Groſſerer. Anordningens § 3 kan ikke egentlig ſiges at gjøre nogen Undtagelſe herfra med Henſyn til Fremmede; thi at diſſe ikke ere indſtrængede i at kjøbe her i Landet, følger af den almindelige Frihed, ſom iſølge det Ovenanførte herſker med Henſyn til Kjøb, og ligeledes ſynes det at følge af Sagens Natur, at den Fremmede, ligeſaa-vel ſom han fra ſit Hjem kan ſælge til den Herboende, under ſit Dphold her maa kunne ſlutte Handel med diſſe, naar det

kun ikke er om Varer, som han her har tilforhandlet sig, og naar han indskrænker sig til Handel en gros, altsaa ikke befatter sig med umiddelbart Salg til Consumenterne. Paa samme Maade kan det heller ikke nægtes Indlændinger fra andre Steder, i Kjøbenhavn at slutte Handeler, uagtet saadant ei udtrykkeligen er sagt i hiin S, kun at der med Hensyn til dem kan blive Spørgsmaal om de i deres Hjemsted ere Handelsberettigede.

Borgerskab som Grosserer berettiger til i Almindelighed at forhandle allehaande Varer i Partier, der ikke ere mindre end de foran omtalte, og til at erhverve saadant Borgerkab, der hører under 1ste Klasse af de borgerlige Næringsveie, kræves, foruden de almindelige Betingelser for Handelsborgerkab, tillige ifølge Anordn. 23de April 1817 § 11 a) at Vedkommende godtgjør, at han enten eier Skibsparter til et Beløb af 30 Commercelæster eller besidder en saadan Formue, at han kan etablere en Groshandel, b) at han har viist et saadant Forhold, at han kan ansees værdig til at vinde sligt Borgerkab, og c) at han efter Pl. 1ste Marts 1814 har gjort et Indskud i Statskassen af 300 Rbd., dersom han er født dansk Undersaat, og af 600 Rbd., dersom han er en Udlandig. Samtlige Stadens Grosserere danne et Societet, der repræsenteres af en Comitee, bestaaende af en Formand og 12 andre Medlemmer, som vælges af Grossererne selv; Anordningen 23de April 1817 § 12, Reser. af s. D., Pl. 10de Februar 1818, Resol. 6te April 1842 (i Coll. Tid. for 1842, Pagina 360).

Det er dog ikke Grossererne alene, som drive Groshandel. Foruden at nogle Slags Detailhandlere, saaledes som siden nærmere skal omtales, kunne erholde Ret til at handle en gros med de til deres Fag hørende Varer, gives der ogsaa, ved Siden af det omhandlede Borgerkab paa Groshandel i Almindelighed, særegt Borgerkab paa nogle enkelte Arter Handel, der nærmest ere at betragte som Groshandel, navnlig paa Lømmehandel og Materialist-Handel.

Lømmehandelen, der hører under den 1ste Klasse af

de borgerlige Næringsveie, indbefatter al Handel med Tommer, baade en gros og en detail, og til at erhverve Borgerstab paa denne Handel udfordres ingen særegne Betingelser.

Kun er det at mærke, at der til Anlæggelsen af nye Tommerpladse paa Steder, hvor saadanne ikke før have været, ifølge Pl. 17de October 1804 § 2 udkræves Toldkammerets Tilladelse, samt at der af Hensyn til Brandvæsenet ordentligviis ikke maa anlægges nye Tommerpladse indenfor Stadens Volde.

Materialisterne drive Handel en gros med Apothekervare; de høre under den 2den Klasse af de borgerlige Næringsveie. Magistraten pleier ikke at meddele Nogen Borgerstab som Materialist, uden at have indhentet Sundhedscollegiets Betænkning, og uden at han godtgjør at forstaae Handelen, t. Ex. ved en Attest om at være oplært i et Apotek. Imidlertid bor det dog neppe betragtes som en Bevillingsfag at drive denne Handel, saaledes at dertil navnlig for Sundhedspolitiets Skyld udkrævedes en egentlig Concession, da Groshandelen med Apothekervare ved Forordn. 4de August 1742 § 3, uden at noget saadant Hensyn er taget, er blevet indrommet alle Grosferere.

Aldeles fri er Handelen med Korn efter Forordn. 24de November 1790, saa at Enhver kan drive samme uden noget Borgerstab. Ogsaa Handelen med Dvæg, Faar og Sviin er efter Canc.-Skr. 4de Juni 1829 fri for Alle; ligeledes Handelen med Brænde. Handel med Statspapirer kan ogsaa drives af Enhver, v. s. v.

Modsætningen til Groshandelen danner **Detailhandelen**. Medens Grosfererens Net til at sælge er indskrænket til visse større Dvantiteter, fordi det er antaget, at det alene er hans Sag at besørge de større Vareomsætninger, Udførselen fra og Indførselen til Staden, men ikke umiddelbart at fordele de indførte Varer til Consumenterne, er det directe Salg til disse derimod overladt til Detailhandlerne, som paa den anden Side kun have Net til at sælge i saadanne mindre Partier, der

kunne ventes at blive affatte til umiddelbart Forbrug, og som derhos ifølge Anordn. 23de April 1817 § 13 ere underkastede den Forpligtelse at have deres Udsalg i aabne Boutikker, medens de ifølge samme Anordnings § 16 kun maae have Boutik paa eet Sted.

Efter Forordn. 4de August 1742 § 13, som forbyder Detailhandlernes at befatte sig med noget Salg en gros, maatte det vel antages, at de vare indskrænkede til Salget af Quantiteter, der vare mindre end de, som de indskrevne Grosferere efter Forordningens § 11 havde Ret til at handle med; men da Grosferernes Handelsret ved Anordn. 23de April 1817 i det Hele indskrænkedes til de i Forordn. 1742 § 10 omhandlede Partier, maae Detailhandlernes Salgsrettigheder uden Tvivl være blevne udvidede i Overensstemmelse hermed, da det dog ei kan antages, at Salget af Partier, som ligge imellem de i Forordn.'s § 10 og de i dens § 11 fastsatte Quantiteter, aldeles skulde være forbudet; og i den Ret, som Detailhandlernes saaledes erhvervede, kan Pl. 19de October 1836, som intet Vink giver til til at ville formindste Nogens Handelsrettigheder, ikke have gjort nogen Forandring, saa at Grændsen for Detailhandelen fremdeles maa ansees at være fastsat ved de i Forordn. 4de August 1742 § 10 i Forbindelse med Anordn. 23de April 1817 § 9 bestemte Quantiteter.

At handle en detail med alle Slags Varer er imidlertid ikke Nogen tilladt; men Detailhandlernes ere deelte i mange Klasser, hvoraf enhver har visse Artikler at handle med, til hvilke deres Salgsret er indskrænket. Borgerstab meddeles saaledes alene paa en vis bestemt Detailhandel, og efter dennes forskjellige Beskaffenhed ere ogsaa Betingelserne for Borgerstabs Erhvervelse meget forskellige.

Detailhandelen med de vigtigste fremmede og en stor Deel indenlandske Varer er overladt 5 Handelslaug: Vinhandlerlauget, Silke-, Ulden- og Lærredskræmmerlauget, Isentræmmerlauget, Urtekræmmerlauget og Hørkræmmerlauget.

Viinhandlerlauget, hvis Laugsartikler ere af 22de December 1694, *cf.* Pl. 2den November 1733, har Eneret til en detail at forhandle alle Slags Vine, fremmede Brændevine og fremmed *Al*, hvilke Drikkevarer det ogsaa har Ret til at udffænke til siddende Gjæster; endvidere er det lige berettiget med Urtekræmmerlauget til at falholde Viineddike, Rum, Flasker og Propper, Anordn. 23de April 1817 § 20 og 21. Desuden er Tassbinderiet forbundet med Viinhandlerlauget, saaledes at Ingen maa give sig af med at forfærdige Viinfade for Viinhandlere eller Andre, med mindre de ere indtraadte i Lauget, medens derimod Laugets Interessenter vel ikke uden videre have Ret til at drive Tassbinderiet undtagen til deres eget Brug, men kunne erholde saadan Ret ved at gjøre Mesterstykke paa Haandværket, Art. § 14, Befaling af 7de September 1699.

Silke- og Klædekræmmerlaugets Interessenter have efter deres Laugsartikler af 7de Juli 1688 i Almindelighed Eneret til at forhandle alle Sorter Manufacturvarer, navnlig Pinned-, Bomulds-, Uld- og Silkevarer, saaledes at ikke heller de Haandværkere, der benytte disse Vare til deraf at forarbejde Klæder, have Ret til af dem at have Dplag, dog de mindre vigtige Materialier til Klædningsstykkerne undtagne, hvilke endda skulle kjøbes enten hos Lauget eller hos Stadens Grosserere, Kongelig Resol. 24de Mai 1839. Med Hensyn til adskillige Artikler, som tildeels kunne henføres under de ovenanførte Categorier og tildeels bestaae i Metalarbejde, har Pl. 12te Mai 1823 givet Bestemmelser, om de enten skulle høre under Silke- og Klædekræmmernes eller Isekræmmernes Handelsret, eller begge være lige berettigede til Handel med samme. — Hvad angaaer de Haandværksarbejder, der forfærdiges af de Stoffer, som høre under Silke- og Klædekræmmernes Handel, eller som anvendes til Beklædning, maa det antages, at Lauget i Almindelighed ogsaa er berettiget til at handle med disse, og den Indskrænkning, som ifølge flere af de vedkommende Haandværkslaugs Artikler i Forbindelse med de ældre Toldanordninger

tidligere fandt Sted med Hensyn til Handelen med mange deslige Fabricata derved, at deres Indførsel fra Udlandet var forbudt, er nu bortfaldet siden Forordn. 1ste Februar 1797 hævede hine ældre Indførselsforbud. Saaledes maae Silke- og Klædefræmmerne f. Ex. nu frit kunne forhandle saavel fremmed som indenlandsk Handkemagerarbeide og Possémentmagerarbeide m. v., uanseet Laugs-Art. af 29de April 1684 s 5 og 28de April 1683 s 6, see Canc.-Skr. 27de Januar 1820.

Derimod gives der enkelte Slags Haandværksarbeider, hvis Falholdelse, uagtet de have nogen Lighed med de Gjenstande, der høre under Silke- og Klædefræmmernes Handel, ved Lovgivningen er forbeholdt vedkommende Haandværkslaug selv, og med Hensyn til disse Artikler kunne Silke- og Klædefræmmerne ikke have faaet nogen Handelsberettigelse derved, at den nyere Toldlovgivning har hævet de tidligere ogsaa for disse Gjenstande bestaaende Indførselsforbud. Det her Anførte gjelder om Bundtmagerarbeide, efter Art. 29de April 1684 s 6, det egentlige Hattemagerarbeide (Hatte med Underlag af Castor, Uld eller Filt), Art. 10de Marts 1685 s 5 og Pl. 17de December 1742, og Skræderarbeide i Almindelighed, med Undtagelse af de i Pl. 25de April 1768 omhandlede Klædningsstykker, som Alle og Enhver kunne sye og falholde, og de i Pl. 6te Januar 1790 nævnte Klæder, som Enhver kan sælge, naar de ere færdigede af berettigede Haandværkere. Dog maa det bemærkes, at en Canc.-Skr. af 30te Juli 1833 har antaget, at Silke- og Klædefræmmerne kunne handle med Hatte, naar de ere af indenlandsk Fabrication.

Ijenfræmmerne have efter deres Laugsartikler af 5te Juni 1807 Ret til at handle med de fleste Slags Metalarbeider og smaat Træarbeide samt mangehaande Redskaber, derhos med alle Slags Strive- og Tegnematerialier. De ere i Almindelighed ikke indskrænkede i deres Handel ved de herværende Haandværkslaug, saaledes at de enten aldeles ikke maatte sælge de Artikler, med hvis Forarbeidelse de beskæftige sig, eller kun

forsaavidt de kjøbte dem hos disse. Flere Arter Haandværksarbeide, navnlig Blikkenslager-, Borstenbinder-, Bøsssemager-, Dreier-, Kammager-, Naalemager-, Sadelmager-, Sporemager- og Sværdseger-Arbeide, ere i Laugs-Art. udtryffeligt nævnte som Gjenstande for deres Handel. Kun Guld- og Sølvarbeide (dog Guldtrækkerarbeide undtaget, Pl. 12te Mai 1823) maae de ikke sælge, da dette er forbeholdt Guldsmedene. De maae heller ikke sælge færdige Uhre, men kun al Slags Uhrmager-Nedskab. Forsaavidt der ellers kunde være Spørgsmaal, om de maatte kunne forhandle Kæbbslagerarbeide, da er ogsaa dette dem formeent ved Kæbbslagerens Laugsart. 4de November 1682 § 7.

Med Hensyn til de Collisioner, hvori Jsenkræmmernes Handelsret kunde komme med andre Detailhandlernes, er, hvad Jsenkræmmandens Forhold til Silke- og Klædehandelen angaaer, den ovennævnte Pl. 12te Mai 1823 at mærke; endvidere kan Anordn. 23de April 1817 erindres, forsaavidt den giver Hørkræmmerne lige Ret med Jsenkræmmerne til at forhandle Staal i Dunker, og forsaavidt den betager de Urtekræmmere, der efter denne Anordnings Emanation have vundet Borgerstabs, den Ret, der tidligere tilkom dem til at forhandle visse mindre betydelige Jsenkræmmer, f. Ex. Knappenaale og adskillige Skrivematerialier.

Urtekræmmer- og Sukkerbagerlauget maa efter dets Laugs Art. 10de Juni 1693 i Almindelighed handle med allehaande Colonialvarer (sønnemelig The, Kaffe, Sukker og Rum); ligeledes Mineralier, Jorder, Træer og Gummier, ogsaa Farve, cfr. Pol.-Rets-Dom af 2den Marts 1832, Aquavitter og de stillerede Bænder, cfr. Canc.-Resol. 15de Februar 1830 om Frugtvin, dog ikke fremmede Liqueurer, Anordn. 23de April 1817 § 20, indsyltede Sager, Confecturer og Conditörvarer, som de selv maae tillave, fremmede Frugter og Specerier, Frosorter (disse lige med Hørkræmmerne, Anordn. 23de April 1817 § 22, Canc.-Skr. 1ste December 1825), og de fleste Slags fremmede Fødevarer, cfr. Canc.-Skr. 13de Marts 1824, derhos Glasvarer, om hvilken Rets Udstrækning der dog har været Strid, see

Canc.=Skr. 27de Mai 1826 og Høieste-Rets Dom 7 Februar 1837, Høsts danske Borgerret P. 117—118, og flere mindre betydelige Artikler. Collisioner imellem Urtekræmmerhandelen og Haandværkslaugenes Rettigheder kan ifølge hiin Handels Beskaffenhed ikke let opstaae; dog kan det bemærkes, at det af Hensyn til de indenbyes Lystøbere er formeent Urtekræmmerne at forhandle Lys fra udenbyes Stoberier, undtagen for disses egen Regning, i Commission, Canc.=Skr. 29de Marts 1838. Derimod kommer Urtekræmmerhandelen i mangfoldige Berøringer med en stor Deel af de andre Arter Detailhandel, saa at Grændserne ofte ere yderst vanskelige ja umulige at bestemme.

Hørkræmmerlaugets Handel har efter Laugs=Art. 10de October 1722 til Gjenstand grove Varer som Hør, Hamp, Stangjern, Tjære, Tran, Salt, saltet Kjød og Fisk, Kaffeolue, Steenful og Ryslæder. De Artikler, som Hørkræmmerne saaledes maae handle med, ere for en stor Deel af samme Genus, som dem, der ere Gjenstand for Isekræmmernes og Urtekræmmernes Handelsret, og adskille sig kun fra disse ved deres grovere Beskaffenhed. Ligesom det derfor med Hensyn til flere Gjenstande er blevet bestemt, at Hørkræmmerlauget lige med et af de 2 andre Laug maa kunne handle med dem, see Anordn. 23de April 1817 § 22, Canc.=Skr. 13de Marts 1824, 1ste December 1825, saaledes er det en Folge af hiin ganske relative Forskjel, at det med Hensyn til mange Artikler, hvorom en udtrykkelig Bestemmelse savnes, maa være tvivlsomt, under hvilket Laugs Handelsret de høre. Dgsaa med Høernes Handelsret ville Hørkræmmerne let kunne komme i Collision, med Hensyn til den de sidste indrømmede Ret til at sælge visse Fødevarer, navnlig saltet Kjød. Saaledes var der opstaaet en Strid om, hvem det tilkom at forhandle lybske Polser, westphalske Skinker m. m., der af Cancelliet ved Skrivelse 13de Marts 1824 blev afgjort saaledes, at saavel Hørkræmmerne som Høerne og Urtekræmmerne fik lige Ret til at handle med disse Varer, som Bildthandlerne allerede efter Canc.=Skr. 14de September 1820

vare berettigede til at falholde. Til Hørfræmmernes Laugsrettigheder hører, at de have Ret til at drive Hørhegleri lige med de egentlige Hørheglere, cfr. Canc.-Skr. 29de Juli 1828.

For at Nogen skal kunne optages som Interessent i et af de omhandlede 5 Handelslaug, og saaledes erholde Ret til at drive den Handel, der er bunden til Lauget, udkræves følgende i Laugsindretningen grundede Betingelser:

1. Vedkommende maa være antagen som Dreng af en Interessent og have staaet i Lære hos en saadan, i Viinhandlerlauget i 7 Aar og i de andre Laug i 5 Aar, Anordn. 23de April 1817 § 18.
2. Naar han har tilendebragt sin Læretid, maa han tage den befalede Svendeexamen (dog er dette ikke tilladt før han er 18 Aar gammel, Forordn. 1817 § 18), hvorefter han bliver Svend i Lauget. Svendeexamen bestaaer dels i en theoretisk Prøve, som vel ikke ved alle Laugene er lige omfattende, men hvorom dog i Almindelighed kan siges, at Examinanden ved den skal godtgjøre, at han har Færdighed i almindelig Regning, at han forstaaer det simple Bogholderi, at han kan forklare sig skriftligen orthographisk rigtigt i det danske Sprog og har nogen Kundskab i det tydske Sprog, dels en practisk Prøve, der dog ei finder Sted ved Isenfræmmerlauget, hvilken Prøve fornemmeligen gaaer ud paa at undersøge, om Vedkommende har den fornødne Varekundskab til at bestyre en Boutik med de under Laugets Handel hørende Varer. Ved Viinhandlerlauget skal der desuden til Svendestykke i Fæsbinderiet forfærdiges en Ahme.
3. Efter at være bleven Svend, skal han som saadan have tjent paa Lauget i det mindste i 3 Aar, Anordn. 1817 § 18.
4. Derefter skal han have taget den befalede Interessentexamen, der ligesom Svendeexamen bestaaer af tvende Dele. Under den ene Deel skal Vedkommende godtgjøre, at han besidder de almindelige Handelskundskaber — i et en Deel større Omfang end der fordres ved Svendeprøven; han maa saad-

Iedes være kyndig i al Slags Handelsregning, have Færdighed i det tydske Sprog og Kjendskab til Handelsgeographien, fremmede Landes Maal og Vægt, de vedkommende Toldanordninger m. m., og under den anden Deel maa han godtgjøre, at han besidder de specielle Kundskaber, navnlig den Varekundskab, som er fornøden for en Kjøbmand i hans Fag baade til at kunne bestyre et Detailudsalg og til selv at kunne forskrive Varerne fra første Haand.

Kun de, som have opfyldt de her anførte Betingelser, og som derhos have erlagt de ved Laugsanordningerne bestemte Betalinger, som ere forskjelliges ved de forskjelliges Laug, kunne indtræde som Interessenter i Lauget. Dog have de ikke Ret til at drive Laugets Handel, førend de derpaa have vundet Borgerskab efter de forhen berørte om dets Erhvervelse gjældende Regler, i hvilken Anledning det kan mærkes, at Vinhandelen hører under den anden Klasse, de øvrige Lauges Handel under den tredie Klasse af de borgerlige Næringsveie.

Laugsinteressenternes Rettigheder bestaae efter det Foranførte deri, at de i Almindelighed ere eneberettigede til at handle en detail med de i de vedkommende Laugsanordninger ommeldte Artikler. Naar de samme Varer ere nævnte i flere Lauges Artikler, ere disse lige berettigede til at falholde samme, Rescr. 19de Juni 1761. Derimod er det ikke Medlemmerne af Handelslaugene tilladt at handle en gros med hine Artikler; men hertil kan der dog efter Pl. 1ste October 1810 af Magistraten meddeles de derom Ansøgende speciel Bevilling, imod at de svare forhøiet Næringskat. Paa den anden Side ere de Handlende af de 5 Handelslaug naturligviis underkastede den samme Forpligtelse som alle andre Detailhandlere til at holde aaben Bod og kun at have Udsalg paa eet Sted. Men derhos ere de med Hensyn til deres Handelsdrift undergivne den særegne laugsmæssige Forpligtelse, ikke at benytte andre Medhjælpere til Udsalget end de ved Lauget indskrevne Drenges og Svendes, og Urtekræmmerne er det endvidere specielt for-

meent at have mere end een Dreng i Lære hos sig; see Canc.-Skr. 4de Februar 1823 og Rescr. 20de August 1834.

Jøvrigt udgjøre hvert Laugs Interessenter et Samfund, hvis fælleds Anliggender — under Magistratens Tilsyn — deels afgjøres i Forsamlinger af Interessenterne, deels bestyres af en OIdermand, som er en af Interessenterne, der vælges, ved Isefræmmerlauget af Interessenterne selv paa Magistratens Approbation, og ved de øvrige Laug af Magistraten iblandt 4, ved Urtefræmmerlauget 3, af Lauget Foreslaaede.

Til OIdermandens Medhjælpere og til at kontrollere ham er ved hvert Laug i Almindelighed sat nogle af Interessenterne som Bisiddere, ved Urtefræmmerlauget en saakaldet Session; derhos havees sædvanligt en Laugsffriver, saa og et Lauggebud. De Anliggender, som henhøre under Laugsamfundets Virksomhed som saadant, og ved hvilke det saaledes optræder som en Heelhed, ere fornemmeligt følgende:

1. Skjøndt Afdgangen til at blive Svend og Interessent i Lauget er lovbestemt, ere dog alle de Forretninger, som vedkomme Svendes eller Interessenters Optagelse saa og Drengets Indskrivning under Lauget overladte dette selv, ligesom Examinerne afholdes af OIdermanden eller nogle Laugsinteressenter.
2. Lauget eller dets OIdermand har selv Ret til, ved Politiets Hjælp, at lade inquirere, om Personer udenfor Lauget gjøre Indgreb i detses Rettigheder ved uden Tilladelse at drive Handel med Artikler, som det alene er berettiget til at forhandle, og saadan uberettiget Handel kan Lauget selv paatale ved Domstolene, ligesom ogsaa de, der deri findes skyldige, ikke alene paadrage sig Ansvar til det Offentlige, men ogsaa tilfindes at udrede Bøder til Lauget, Pl. 4de Juli 1817.
3. Lauget har tillige et fælleds Fond eller Laugskasse, hvoraf udredes Lønninger til de ved Lauget ansatte Bestillingsmænd, Omkostninger ved Laugets Processer m. v. hvad Laugets fælleds Anliggender kunne medføre. Laugskassen har sine

Indtægter deels af Ind- og Udskrivningspenge for Drengene og Svendene samt Indtrædelsespenge for de nye Laugsinteressenter, deels af disses aarlige Contingenter.

Foruden den fælleds Formue, som Laugene have i Laugskasserne, finder der ved enkelte Laug ogsaa et Fælledsskab Sted i Henseende til andre Formuesgjenstande. Saaledes eier IJsenkræmmerlauget en Jern- og Staal-Fabrik, Raadvaddams-Fabrik kaldet, i hvilken enhver af Laugets Interessenter er pligtig at tage Actier til et Beløb af 3000 Rbd., cfr. Canc.-Skr. 20de August 1833. Silke- og Klædekræmmerlauget har en saakaldet Fabrikasse, til hvilken Enhver, der bliver Interessent i Lauget, skal betale 160 Rbd., og hvis Capital, naar den er opvoxet til 25000 Rbd., skal anvendes til at oprette et Manufactur for Laugets Regning. Endelig skal der ved Urtekræmmerlauget opsamles en Capital til Oprettelsen af en Stiftelse for trængende Laugsinteressenter og disses Efterladte, til hvilken Capital enhver ny Interessent erlægger 28 Rbd.

Understøttelser til fattige Laugsinteressenter og Laugsinteressenters Enker udredes isvrigt ogsaa tildeels af de forskjellige Laugskasser, ligesom de aarlige Renter af Silke- og Klædekræmmerlaugets Fabrikasse for en Deel anvendes til et lignende Diemed; og ved de fleste Laug (dog ikke IJsenkræmmerlauget) er der ogsaa indrettet Svendelader til Understøttelse for Svendene i Sygdomstilsælde.

Detailhandelen med de Varer, som ikke efter det Foranførte henhøre under de 5 nævnte Handelslaug, er ikke laugsbunden; men ogsaa den er imidlertid fordeelt i forskjellige Handelsgrene, saaledes at Ingen i Regelen maa beskæftige sig med mere end een af disse. Der gives derfor i Kjøbenhavn udenfor Laugene en stor Mængde affondrede Klasser af Detailhandlende, hvis Antal endnu forøges derved, at der stundom kan erhverves en

særlig Handelsberettigelse til Falholdelsen af enkelte af de mangfoldige Artikler, der ere indbefattede under Laugesens omfattende Handelsret. Antallet af Handelsklasserne er iøvrigt ikke ved Lovgivningen noigtigen bestemt. I den Classification af de borgerlige Næringsveie i Kjøbenhavn, hvorefter Borgerkskabspengene betales, ere en Deel Arter af Handlende anførte; men det kan ingenlunde antages, at dette er et affluttet Antal, saa at ikke flere Arter kunne fremstaae. Dvertimod vil Saadant kunne skee, eller specielt Borgerkskab kunne meddeles paa en Handel, som ikke tidligere har været drevet som en særegen Næringsvei, naar den i Tidernes Løb bliver af den Betydenhed, at den kan være en saadan særlig borgerlig Næring. Paa den anden Side ville ogsaa flere, forhen særskilte, Handelsgrene kunne tabe deres tidligere Betydenhed og gaae over til at blive Bisag, deels for dem, under hvis mere omfattende Handelsret de maae ansees indbefattede, deels for andre Handelsberettigede, som erholde særdeles Tilladelse til at forene disse Handelsgrene med deres egen Handel. Saaledes ere der i Virkeligheden adskillige af de i ovennævnte Classification nævnte Handelsgrene, som for Tiden ikke drives efter særskilt Borgerkskab.

Det er Dyrigheden, som i det Hele regulerer de her omtalte Forhold ved Meddelelsen af Borgerkskab, og den er i denne Henseende ikke i Almindelighed indskrænket ved nogen Ret for de enkelte Klasser af Handelsdrivende til at udelukke Andre fra deres Handel, idet en saadan Ret kun — inden visse Grændser — er indrommet Laugene; men det er ifølge den almindelige Grundfætning i Lovgivningen, at flere Næringsveie ikke skulle forenes hos een og samme Person, at Dyrigheden har at iagttage, at naar en vis Slags Handel er bleven Gjenstand for en særegen Næringsvei, Borgerkskab paa en saadan da ikke meddeles i Forbindelse med en anden Næringsberettigelse, som ikke i og for sig giver Ret til hiin Handel. Naar derfor nogen Handlende overstrider de ham ved hans Borgerkskab satte Grændser ved at forhandle Varer, som henhøre under en anden, ikke

laugsbunden, Handelsgreen, da er dette egentlig alene en Forseelse imod det Offentlige, men dem, der drive hiin Handelsgreen, er der dog, fornemmeligen for desiffikrere at forebygge uberettiget Handel, tilstaaet en Befoielse til selv at paatale slige Forseelser, og som Angivere oppebære de en Undeel af de derfor idømte Bøder. Saadan Paatale udføres ved de af Handelsklasserne, der udgjøre saakaldte Corporationer, i Regelen af disses Formænd.

Handelscorporationerne ere ligesom Handelslaugene Samfund af de til een Handel Berettigede, forenede med Hensyn til deres fælleds Anliggender; men iøvrigt ere Corporationerne meget forskjellige fra Laugene, idet Indtrædelsen i hine er ganske uafhængig af Corporationsmedlemmernes Billie og alene heroer paa Dyrighedens Bestemmelse, medens Laugene derimod selv have en Stemme, skjøndt ikke nogen afgjørende, ved Optagelsen af nye Interessenter, samt idet Corporationsforbindelsen i det Hele mere er en i det Offentliges Interesse til Ordens Overholdelse truffen Foranstaltning, end, hvad Laugsforbindelsen nærmest er, en til Medlemmernes Bedste dannet Forening. Corporationerne have Formænd, som de selv vælge paa Magistratens Approbation, og som ere forpligtede til at meddele de Dplysninger og iværksætte de Foranstaltninger med Hensyn til Corporationen, som det Offentlige maatte finde fornødne.

Borgerskab paa en vis Art Detailhandel, som ikke henhører under noget Laug, kan i Regelen ikke nægtes af Dyrigheden, naar Vedkommende besidder de almindelige Egenstaber, der stedse ere nødvendige til Handelsborgerstabs Erhvervelse, og derhos erlægger det anordnede Gebyr, dog at det i Henhold til Rescr. 24de September 1740 ogsaa antages at kunne fordres, at han skal producere paalidelige Vidnesbyrd om, at han forstaaer den Handel, han vil drive; men der gives imidlertid undtagelsesviis adskillige Arter Handel, til hvis Driwt der endvidere udfordres en særegen Tilladelse, eller en Bevilling fra høiere Autoriet.

I det vi nu skulle gaae over til at give en nærmere Oversigt over de forskjellige Klasser af Detailhandlende udenfor Laugene, maae vi bemærke, at der under disse Klasser tillige vilde blive nævnte de Arter Næringsdrivende, som beskæftige sig med Bæverting; thi, skjøndt disses egentlige Særkjende er at søge deri, at de mod Betaling fornere med Spise og Drikke til Foræring paa Stedet, og skjøndt de, forsaavidt de selv tillave de Spise- og Drikkevarer, som de udsælge, ere at betragte som Producenter, komme dog Grændserne for deres Erhverv i saa nær Berøring, som nedenfor nærmere vil blive viist, med Grændserne for de Rettigheder, der ere tilstaaede visse mindre Detailhandlere, at de synes bedst at kunne omhandles i Forbindelse med disse.

A. (Detail)Handlende efter simpelt Borgerskab.

Til de Klasser Detailhandlende, til hvis Handelsdrift der alene udfordres Borgerkab og ingen Bevilling, høre for det første følgende 4 Handelsecorporationer:

1. Frugt- og Vildthandlerne, Pl. 15de Februar 1819 (af 3die Klasse af de borgerlige Næringsveie), som maae handle med friske Frugter, cfr. Pol.-R.-D. 16de Juni 1821, Canc.-Skr. 3die Juli s. A. (tørrede Frugter høre under Urtekræmhandelen), og indenlandsk Vildt, samt derhos — de følgende Artikler have dog Høerne lige Ret til at udsælge, ligesom ogsaa Urtekræmmerne og Hørkræmmerne efter den ovennævnte Canc.-Skr. 13de Marts 1824 ere berettigede til at forhandle en Deel af dem — med saltet Lax, (Canc.-Skr. 25de April 1820), røget Lax, Hamborger Drebryster og Tunger, westphalske Skinker, lybske Pølser, Gaasebryster, holsteenske Sild og Alal (Canc.-Skr. 14de September 1820).

Ifølge Canc.-Skr. 8de Mai 1819 kan Borgerkab ogsaa erhverves paa Frugt- og Grønthandel samt paa Grønthandel alene (5te Klasse af de borgerlige Næringsveie).

2. Glasbandlerne, Pl. 27de November 1818 (3die Klasse borgerlig Næring), hvilke ere berettigede til Detailhandel med alle Slags Glasvarer, en Handel, som iøvrigt kun er en Green af Urteframhandelen, Høieste-Rets Dom 7de Februar 1837.

De ældre Glasbændlere have tillige Ret til at handle med Traad, Canc.-Skr. 2den November 1820.

3. Meel- og Grynhandlerne, Pl. 28de September 1818 (4de Klasse borgerlig Næring), hvilke efter Pl. 30te September 1835 udgjøre een Corporation med Rugbrødsbagerne, dog saaledes at disse Næringsveie ere adskilte, og ikke uden særlig Tilladelse kunne forenes, Canc.-Skr. 3die Juni 1817 cfr. Rescr. 12te Juli 1820.

Foruden Meel og Gryn kunne disse Handlende ogsaa falsholde Urter; dog ere de, hvad Gryn og Urter angaaer, naar de ville forhandle disse Varer, pligtige til at have de samme Forraad, som ere befalede for Høkerne. Berettigede til Handel med Meel ere iøvrigt ogsaa Laugsbagerne, Pl. 22de November 1832, og Møllerne; disse sidste dog kun, naar de paa saadan Handel tage Borgerskab, Rescr. 26de November 1811.

4. Porcellains- og Pottehandlerne, Pl. 1ste Mai, 17de Juli 1818 (4de Klasse borgerlig Næring), som ifølge Anordn. 23de April 1817 § 19 foruden med Porcelain- og Pottemagerarbeide tillige maae handle med Theer, ligeledes med Tobak, og efter Pl. 18de Februar 1818 med Lys, dog ei mindre end i Pundeviis, cfr. Canc.-Skr. 20de October 1818. Iuden Nogen kan vinde Borgerskab paa den her ommeldte Handel, maa han for Magistraten godtgjøre, at han besidder den fornødne Handelskundskab, Forordn. 1817 § 19.

Blandt de øvrige Arter Detailhandlende, som drive deres Handel efter simpelt Borgerskab, men som ikke danne Corporationer, ere fornemmeligt at mærke:

Hosekræmmerne og Lærredshandlerne (3die Klasse

borgerlig Næring), som lige med Silke- og Klædefræmmerlaugets Interessenter ere berettigede til at forhandle adskillige under dette Laugs Handel hørende Artikler, der ere specificerede i Pl. 12te Mai 1821, og hvem der desuden ved Pl. 16de November 1799 er givet Frihed til at falsholde til Almuesfolk Klædningsstykker af Seildug eller Lærred, som ved dem selv eller deres Familie ere forfærdigede.

Indtil videre ere dog ifølge Resol. 22 April, Pl. 8de Mai 1840 kun de berettigede til at erhverve Borgerstab som Hofefræmmere og Lærredshandlere, der have tjent enten ved denne Handel eller i Silke- og Klædefræmmerlauget i det samme Tidrum, som anordningsmæssig udfordres til Optagelse i dette Laug.

Desuden maa mærkes:

Kniplingshandlernes (4de Klasse borgerlig Næring), der handle med Kniplinger og Bobinet. Tilladelse til at drive denne Handel meddeles stundom ogsaa Fruentimmere.

Traadhandlernes (6te Klasse borgerlig Næring), der ere berettigede til at falsholde indenlandsk forfærdiget Traad og Garn. Undertiden tillades det dem ogsaa at forhandle Lys og stundom tillige Rugbrød. Bevillinger paa denne Handel meddeles ofte Fruentimmere.

Melkehandlernes (6te Klasse borgerlig Næring).

Som forhen bemærket, meddeles ogsaa Enhver, der forlanger det, Borgerstab paa

Frugt- og Grønthandel eller paa Grønthandel alene.

Endvidere kan her nævnes:

Fiskehandlernes, der i Classificationen over de borgerlige Næringsveie ere anførte under 3die Klasse, og

Hestehandlernes (4de Klasse borgerlig Næring), skjøndt disse vel ikke egentlig kunne kaldes Detailhandlere.

En særegen Art Handel, paa hvilken Mødsætningen imellem Gros- og Detailhandelen ikke heller passer, og som staaer udenfor den almindelige Njøbmandshandel, er:

Boghandelen (3die Klasse borgerlig Næring). Inden Magistraten meddeler Borgerskab paa denne Handel, forlanger den dog, i Henhold til det ovennævnte Rescr. 24de September 1740, at Vedkommende ved en Attest fra en af Stadens Boghandlere eller paa anden Maade godtgjør, at han forstaaer Handelen.

Musikaliehandel (3die Klasse borgerlig Næring) drives ligeledes efter simpelt Borgerskab.

Ved Meddelelsen af Borgerskab paa alle de hidtil nævnte Arter har Magistraten efter det Anførte alene at paasee, at alle de lovbestemte Betingelser for Borgerskabets Erhvervelse ere tilstede; men der er ikke tillagt den nogen discretionair Myndighed, ifølge hvilken den efter Godtbesindende kunde afflaae Begjæring om Handelsberettigelse fra dem, der have opfyldt hine Betingelser. Derimod vil under littr. B. blive at omtale de Arter Handel, som ikke kunne drives uden en speciel Tilladelse fra Magistratens Side.

B. Handlende efter Magistrats-Bevilling.

Til visse Næringsveie, som hyerken udfordre særdeles Kundskaber, Capital eller Anstrengelse, og som det er ønskeligt, at ikke for Mange beskæftige sig med, er Afdgangen gjort vanskeligere end til at drive Haandværk eller Handel i Almindelighed, idet nemlig Borgerskab paa hine Næringer ei kan erhverves uden ifølge en forudgaaende speciel Tilladelse eller Bevilling, der iøvrigt meddeles af den samme Autoritet, som meddeler Borgerskabet, nemlig Magistraten.

I denne Henseende ere fornemmeligt at bemærke Rescripterne af 26de April 1816, 22de October 1819 og 12te Januar 1825.

Ved det første af disse Rescripter er det nemlig bestemt, at Ingen maa stedes til at drive nogen af disse Næringsveie, med mindre han enten er fulde 45 Aar gammel, eller beviislig-

gjør, at han ved Sygdom eller andet Uheld, som han ei selv har foranlediget, er sat ud af Stand til at ernære sig ved den Profession eller anden gavnlige Haandtering, hvortil han i Ungdommen har været opvant, samt med mindre Politidirecteuren erklærer, at han ikke er Politiet bekendt fra nogen ufordeelagtig Side; og i de tvende andre Rescripter er det yderligere fastsat, at endog de, som ere i de foranførte Tilfælde, ikke kunne erholde Borgerskab paa hine Næringsveie, med mindre Magistraten efter samtlige øvrige Omstændigheder finder den Paagjældende kvalificeret til saadan Begunstigelse. De Klasser af Næringsdrivende, om hvilke de her nævnte Bestemmelser gjælde, ere følgende, forsaavidt de høre hen under nærværende Materie.

1. Marschandiserne (4de Klasse borgerlig Næring). Oprindelig var det disse Handlendes Erhvervsgeen at forhandle allehaande Sager, som de indkjøbte paa Auctioner (de kaldtes Auctionsmænd), og de ansaaes berettigede til i Almindelighed at falsholde alle Slags brugte Gjenstande; men ved Pl. 4de November 1790 blev det dem endvidere tilladt at handle med alt Slags nyt Arbejde, som af dertil Berettigede i Kjøbenhavn var forfærdiget, dog nyt Jernarbejde undtaget, og hvad Klæder angaaer, alene de i Pl. 6te Januar 1790 omhandlede simplere Klæder. Bevilling til at vinde Borgerskab paa Marschandiserhandel har i den senere Tid kun været meddeelt under særdeles Omstændigheder.

2. Jernhandlerne (6te Klasse borgerlig Næring), hvilke lige med Marschandiserne ere berettigede til at handle med gammelt Jern.

I Forbindelse med Nr. 1 og 2 bemærkes, at ifølge Canc.-Skr. 10de Mai, Pl. 1ste Juli 1842 kan Magistraten, ligeledes under de i Rescr. 1816 fastsatte Betingelser, udstæde Bevillinger til Handel med Klude, Been, gammelt Jern og andre Metaller, Glas- og Porcellainskaar, gamle Tongværksstumper, do. Læderaffald og andre lignende som ubrugelige casseerte Gjenstande

(Coll.-Tid. Side 809), og kunne disse Bevillinger i visse Tilfælde tilbagekalde ved en blot administrativ Forholdsregel.

3. Spiseværtter (4de Klasse borgerlig Næring), der ved Rescr. 22de October 1819 ere bragte ind under de samme Bestemmelser, som de øvrige her omhandlede Næringsdrivende. Spiseværtterne beværte med Middags- og Aften-Spise for Personer udenfor den simple Almueklasse, men maae isyrligt ikke have siddende Gæster i deres Huse, Rescr. 26de April 1816 s 3. The og Kaffe maae de kun udskjænke umiddelbart efter og i Forbindelse med Spiisningen, Canc.-Skr. 4de August 1818, hvilket ligeledes maa gjælde med Hensyn til andre Drifkevarer, see Canc.-Skr. 8de April 1820, 8de October 1833. Ifølge Canc.-Skr. 22de November 1823 skal Spiseværtstak og Billardhold forenes til een Næringsvei, og folgeligen have nu alle Spiseværtter Ret til Billardhold.

4. Marktenterne (5te Klasse borgerlig Næring). Disfes Næring er ganske af samme Bessaffenhed og undergivent de samme Bestemmelser (cfr. Canc.-Skr. 8de April 1820) som Spiseværtternes, med den Forskjel, at Marktenternes Beværling er beregnet paa den simplere Klasse.

5. Værtshuusholderne (5te Klasse borgerlig Næring). Foruden de egentlige Værtshuusholdere vare tidligere ogsaa Thee- og Kaffeekjænterne en særegen Klasse af Næringsdrivende; men ved Pl. 12te November 1821 s 5 bleve disse to Klasser gjenfiddigt deelagtiggjorte i hinandens Rettigheder og samlede i een Corporation. Værtshuusholderne have Ret til at udskjænke allehaande Drifkevarer og dertil beværte med kolde Spisevarer; derimod ere de ikke i Almindelighed berettigede til at sælge Noget ud af Huset, kun er det ved Pl. 1ste November 1826 tilladt dem at udsælge M og Brændevin en detail, ligesom de ogsaa falholde Brød. Ifølge Canc.-Skr. 21de Mai 1836 (Coll.-Tid. S. 487) have de imod Erlæggelsen af et Gebyr Afgang til Billardhold.

Lidligere meddeleltes ogsaa Borgerskab paa at være Altapper, hvorunder indbefattedes den Ret at udffænte Al og Brændeviin samt falholde visse andre Gjenstande til Huusholdningsbrug (See Pl. 18de Februar 1818, Canc.-Skr. 22de September, 22de October 1818). Men ifølge Pl. 18de Februar 1818 skal Borgerskab herpaa ikke mere meddeles; idet nemlig Retten til at udffænte de nævnte Drifkevarer skal gaae over paa Bærtshuusholderne, men den øvrige Handelsret paa Høkerne. De daværende Altappere beholde imidlertid deres Rettigheder ubeskaarne. De endnu tilbageværende Altappere udgjøre een Corporation tilligemed Bærtshuusholderne, Pl. 17de Juli 1818.

6. Høkerne. Høernes Handelsret er først ordnet ved Hørkræmmernes Laugsartikler af 10de October 1722 § 9 og Forord. om Commerciën af 4de August 1742 § 18, hvorefter det er tilladt Høkerne at handle med Salt i Stillingeviis, saltet Sild i Dletal, saltet Fisk og saltet Kjød i Pundetel, Tjære i Bøgere og Tran i Pottemaal. Disse Anordninger kunne imidlertid ikke antages at have til Hensigt at indskrænke Høernes Handel til de nævnte species, men kun at bestemme Grændsen mellem Høernes og Hørkræmmernes Handelsret. Ogsaa forudsættes i Pl. 2den October 1741 § 2 og 4, at Høkerne ere berettigede til at handle med de vigtige Artikler: Fless, Smør, Ost, Meel, Gryn, Urter; cfr. Regl. 5te Juni 1771 § 5, hvor det opgives, hvor stort et Quantum af disse Artikler Høkerne skulle være forsynede med.

Da Pl. 18de Februar 1818 fastsætter, at den Handel, som de daværende Altappere havde qua Kjældermænd, for Fremtiden alene skal tilkomme Høkerne, antages de paa Grund heraf (skjøndt Fortolkningen er noget tvivlsom) berettigede til at falholde Æg, Mælk, Fløde, Svovlsstikker, Roste, Brænde, Torv og Lys i Stykketal. En vigtig Artikel, som Høkerne siden umindelig Tid have falholdt, er Al og Brændeviin. Denne Ret blev dem hjemlet ved Pl. 18de Februar 1818, Pl. 14de August 1820 og

N. 12te November 1821; dog saaledes at det ikke er dem tilladt at sælge i mindre Quantiteter end kjøbenhavnsk *M* i halv-potteviis, og dansk Kornbrændeviin i halvpægleviis. Derimod er det dem aldeles forbudt at have siddende Gjæster eller endog i deres Udsalgssteder at have saadanne Indretninger, at de kunne bruges til at holde siddende Gjæster, see N. 12te November 1821 § 3 og 4. Naaget der efter Lovgivningen neppe tilkommer Høerne nogen Ret til Udskjænkning eller Beværtning (Salg til Fortæring paa Stedet, see Coll.-Tid. 1820, Side 633, samt Canc.-Skr. 16de April 1822), antage de sig dog berettigede til at skjænke *M* og Brændeviin i Glasseviis, med Smørrebrød eller Flest til, naar de kun ikke have siddende Gjæster. Jovrigt har Høernes Handelsret for en stor Deel uddannet sig ved Sædvane. Saaledes antages de berettigede til at falholde, foruden de nævnte species, Hvedebrød og Rugbrød i Skiver (til 1 $\frac{1}{2}$ Skiven) samt alle Slags røgede Kjød- og Fiskevarer (Canc.-Skr. 25de April og 14de September 1820).

Høerne udgjøre en Corporation med tvende Formænd, see Rescr. 23de April 1817 § 4 og 5, Anordn. 23de April 1817 § 23.

Foruden den Myndighed, som Magistraten har til efter Godtbefindende at meddele eller nægte Tilladelse til at vinde Borgerskab paa de nysnævnte Næringsveie, er der ogsaa i adskillige andre Henseender tilstaaet den en vis discretionair Myndighed med Hensyn til Meddelelsen af Handelsberettigelse. Det er saaledes ved Forordn. 23de Marts 1827 § 11 cfr. § 23 tilladt Magistraten undtagelsesviis at bevilge Forening af flere Næringsveie hos een Person, naar Næringerne hver for sig ere saa ubetydelige, at de ikke kunne ansees tilstrækkelige til en Families Underholdning. Paa en saadan Forening af flere Næringer er ovenfor ved Traadhandelen omtalt et Exempel.

Fremdeles maa bemærkes, at Magistraten undertiden medde-
 deler Fruentimmere Tilladelse til at drive Handel, fornemmelig med
 Traad og Garn, Lys, Rugbrød, men ogsaa undertiden med enkelte
 andre Gjenstande, s. Ex. Høkervarer. Ogsaa gives undertiden
 Fruentimmere Bevilling til Spiseværtsskab og deslige. Ligeledes
 er Magistraten ved Forordn. 23de Marts 1827 § 13 cfr. § 23
 bemyndiget til at meddele Personer af Dwindekjønnet Bevilling
 paa Modehandel eller Handel „med Modepynt, som de selv
 have forfærdiget eller ved Hjælp af andre Fruentimmer have
 ladet forfærdige“. Men det vil letteligen sees, at dette Erhverv
 efter sit Begreb ei er Handel og følgerigen ikke egentlig hører
 herhen; ligesom det ved Udstedelsen af disse Bevillinger iagt-
 tages, at Tilladelsen gives, ikke til Handel med, men til Ud-
 salg af Modepynt.

Endeligen kan bemærkes, at den Ret, som i Almindelighed
 tilkommer næringsdrivende Borgeres Enker (og frassilte Hustruer),
 saalænge de forblive ugifte, ogsaa tilkommer de her omhandlede
 handelsberettigede Borgeres Enker (og frassilte Hustruer), hvilket
 dels er forudsat i Anordn. 23de April 1817 § 7 (cfr. Canc.-
 Skr. 3die Juli 1817, 11te September 1832), dels udtryffeligen
 hjemlet i de forskjellige Laugsartikler, samt hvad de i Rescr.
 26de April 1816 nævnte ringere Næringsveie angaaer, i Pl.
 11te Januar 1819.

C. Handlende efter Cancellie-Bevilling.

Hvor Magistratens Myndighed til at meddele Handels-
 berettigelse standser, indtræder Cancelliets. Dette Regjerings-
 collegium, under hvis Resfort de borgerlige Næringsveie for-
 nemmeligen henhøre, har ved Resolutionen af 4de Juli 1800 Nr. 5
 erholdt en almindelig Bemyndigelse til ad mandatum at udstæde
 Bevillinger til at drive Næringer og øve Haandteringer (s.
 Ex. til at handle med Galanteriefram og Nürnberggervarer).
 Denne Myndighed maa tilkomme Cancelliet saavel med Hensyn

til Groshandelen som Detailhandelen; thi vel forterer Groshandelen ifølge Forordn. 20de October 1773 § 2 nærmest under Generaltoldkammeret, men ligesom de seneste Anordninger om denne Handel ere emanerede igjennem Cancelliet, saaledes er det ogsaa ved Resolutionen af 30te October 1816 udtryffeligen overladt dette Collegium at bestemme, hvilken Kjendelse der skal lægges for en Bevilling til at handle en gros med enkelte Varer. Handelslaugenes Rettigheder gjøre ingen Indskrænkning i den generelle Myndighed, der er tilstaaet Cancelliet, idet hine Rettigheder ikke have en saadan streng juridisk privat-retlig Character, at der ei af Hensyn til det almindelige Bedste i dem kunde gjøres Forandring. Der meddeles derfor undertiden, under særdeles Omstændigheder, Personer udenfor Laugene Ret til at drive en Handel med enkelte Vareforter, der egentlig henhøre under Laugene. Dispensationer fra Opfyldelsen saavel af de almindelige Betingelser for Erhvervelse af Handelsberettigelse som af de særegne Fordringer, der gjøres til dem, der ville indtræde i Handelslaugene, antages ogsaa at være indbefattede under Udtryffene i Resolutionen af 1800. Herhen hører endvidere den ved Anordn. 23de April 1817 § 2 Cancelliet givne Tilladelse til i det der nævnte Tilfælde at befrie for Borgerstabs Tagelse, og den det samme Collegium ved Resol. 13de December 1837 meddeelte Befoielse til at tilstaae Grossererer, der i 8 Aar have drevet Groshandel og i denne Tid have været ansatte til idetmindste det dobbelte af den Næringsstaf, der udgjør minimum for en Grosserer, Ret til at indtræde i et af Handelslaugene, naar de underkaste sig den for Indlemmelse i Lauget befalede Examen og opgive deres Borgerstaf som Grossererer.

Desuden ere der enkelte hidhørende Næringsveie, som aldeles ikke kunne drives uden en af Cancelliet meddeelt Concession. Dette gjelder navnlig om Gæstgivernes, Restaurateurnes og Conditorevnes Næringsveie, ifølge Rescr. 26de April 1816 § 4.

Gjæstgiverne (2den Klasse borgerlig Næring) ere i Almindelighed eneberechtigede til at herbergere og beværte Rejsende; men de antages tillige at kunne holde Beværtning for Stadens Indvaanere. Rejsende af Almuesstanden kunne dog indlogere sig hos Værtshuusholderne, Canc.-Skr. 11te November 1834; og heller ikke er det dem, der opholde sig flere Uger eller Maaneder i Staden, formeent at tage Logis udenfor Gjæstgiverstederne, Canc.-Skr. 13de April 1820. For de almindelige Spiise- og Drikkevarer, hvormed Gjæstgiverne beværte, fastsættes der en Tæxt, Canc.-Skr. 4de Marts 1820. Imod et Gebyhrs Erlæggelse kunne de blive berettigede til Billardhold, Canc.-Skr. 21de Mai 1836, ligesom de og maae anlægge Reglebane, Canc.-Skr. 10de September 1818.

Restaurateurerne (2den Klasse borgerlig Næring), som i Almindelighed have Ret til al Slags Beværtning, adstille sig deri fra de med Magistrats-Bevilling forsynede Spiiseværter, at disse sidste, som foran bemærket, alene have Ret til at beværte med egentlig Middags- og Aftensmad. Iøvrigt have i Virkeligheden Eierne af næsten alle de Etablissementer, der her i Staden bære Navn af Restaurationer, alene Borgerstab som Spiiseværter.

Conditorerne eller Sukkerbagerne, som ere berettigede til at tillave og falsholde allehaande Kager, Bagværk, Confecturer, Syltetoier, Liqueurer m. m., Canc.-Skr. 19de Marts 1822, dele sig atter i tvende Klasser, dem, som have Ret til at have siddende Gjæster (2den Klasse borgerlig Næring) og dem, som ikke have saadan Ret (4de Klasse borgerlig Næring) Canc.-Skr. 14de Mai 1816. Urtekræmmerne ere ifølge deres Laugsartikler berettigede til at drive Sukkerbagerie, og det er altsaa kun forsaavidt Conditornæringen er forbunden med Ret til Beværtning paa Stedet, at den kan betragtes som en eien-dommelig Næringsvei; i andet Fald er den i det Væsentlige alene en Green af Urtekræmmernæringen.

Forffjellige fra Conditorerne ere:

Ruffenbagerne (6te Klasse borgerlig Næring), der ogsaa ere berettigede til at tillave Bagværk, men som i denne Henseende ere underkastede flere Indskrænkninger s. Ex. den, at de ei maa anvende raffinerede Sukkere. Canc.-Skr. 19de Marts 1822, 28de Juli 1832. Disse Sidste behøve ikke Bevilling, men alene Borgerskab paa deres Næring.

Magistraten kan iøvrigt, ifølge Forordning 23de Marts 1827 § 23 d, tillade Conditorer, som ellers ikke have Ret til at have siddende Gæster, at udsjænke Kaffe og Thee.

Ved Pl. 18de October 1820 blev det bestemt, at Bevilling til Conditorie eller Restauration ikke maa meddeles Nogen, som ikke er indfødt, samt at ingen Conditør eller Restaurateur maa antage uindfødte Dpvartere, Dreng og Svende, og ved Canc.-Circ. af 26de s. M. blev derhos bekendtgjort en Kongelig Resolution, hvorefter aldeles intet Borgerkab paa disse Næringsveie indtil videre vil blive meddeelt.

Forsaavidt Cancelliet efter det Ovenanførte stundom meddeler Bevillinger paa enkelte Handelsgrene, navnlig af dem, som egentligen henhøre under Handelslaugenes Virkefæds, kan en Dpregning af disse forffjellige Arter Handel, hvis Antal og Omfang ifølge det Ubegrændsede i det Myndighed, der er tilstaaet Collegiet, er aldeles ubestemt, naturligviis ikke gjøres.

Udfjellige saadanne Arter Handel, til hvilke der oftere af Cancelliet er blevet meddeelt Concession, ere imidlertid anførte i Classificationen over de borgerlige Næringsveie, navnlig:

Galanteriehandel og Nürnberggerhandel (3die Klasse borgerlig Næring) saa og Confurhandel, (4de Klasse borgerlig Næring), hvilke 3 Arter Handel i det Væsentlige ere Grene af Isenframhandelen, endelig Tobakshandelen (4de Klasse borgerlig Næring), der iøvrigt er Gjenstand for mange andre Handelsclassers Rettigheder, Forordning 14de Juni 1786 § 1.

En vigtig Art Handel, hvorpaa der endvidere undertiden meddeles Bevilling af Cancelliet er Papiirhandelen, som egentlig horer ind under Iseframhandelen, hvilket samme ogsaa gjelder om Instrumenthandelen; ligeledes er der til Læderhandel samt til Sæbehandel og Parfumehandel, hvilke sidste tvende ere Grene af Urteframhandelen, ogsaa stundom udstædt specielle Concessioner, v. s. v.

Efterat vi nu have gennemgaaet Detailhandelens forskjellige Grene, saaledes som de i Kjøbenhavn ere affondrede og constituerede som særegne borgerlige Næringsveie, og efterat vi have oplyst, hvad der foruden den almindelige Betingelse, Borgerskab, udkræves for at Noget kan drive en af disse Næringsveie, maa endnu kun tilføies, at der gives nogle Stillinger, til hvilke Handelsdrift i og for sig ikke henhører, med hvilke Lovgivningen har forbundet en Ret til uden Borgerskab at drive visse Arter Handel.

Dette gjelder om de gifte Sæeindrullerede, som ifølge Forordn. 8de Januar 1802 § 14 og Pl. 7de Juli 1821, under de i Pl. 24de Mai 1823 nærmere givne Bestemmelser, have Ret til at sælge grovt Rugbrød, der er bagt af Stadens Bagere, udtappe og udfskænke Ol og Brændevin samt holde Marketerier, saaledes at de kun have at svare halv Næringsffat.

Ligeledes have de kongelige Livreebetjente (dog ikke Staldlivreeet), ifølge Resol. 26de November 1757, cfr. 11te Mai 1840, Ret til at drive en eller anden af de ubetydeligere Næringsveie, uden Borgerskab, mod at svare Næringsffat.

Detailhandelen i legal Forstand eller de forskjellige Grene af samme, der danne borgerlige Næringsveie, indbefatter forvrigt ingenlunde ethvert Udsalg af Varer til Consumenterne.

1. For det Første er det væsentligt ved Detailhandelen,

at den drives fra faste Udsalgssteder eller egentlige Boutikker; men mange vigtige Vareartikler blive ogsaa budne tilfals for Stadens Indvaanere paa andre Maader. I denne Henseende blive fornemmeligt at bemærke Skipperhandelen og Torvehandelen.

Skipperne, som indføre Varer til Staden, maae naturligviis altid være berettigede til en gros at forhandle disse til Stadens Handlende, hvorved den særegne Bestemmelse om Fedevare i Pl. 24de November 1790 er at mærke; men det er desuden ved Forordn. 4de August 1742 § 6 tilladt indenlandiske Skipperne i 3 Uger efter deres Ankomst til Staden (de saakaldte Liggedage) i smaae Partier at udsælge til Indvaanerne endeel i bemeldte Anordning anførte Varer, især Victualia.

Landboerne have ligeledes Ret til i smaae Partier at udsælge deres Producter, som de indføre her til Staden, paa Byens Areltorve, — (ogsaa Skipperne, er det antaget, kunne i Liggedagene falbyde deres medbragte Varer paa Torvene, Canc.=Skr. 23de Januar 1834, Coll.=Tid. p. 113) — i de bestemte Torvetider, cfr. Pl. 27de December 1826, og da denne Torvehandel er tilladt for at give Indvaanerne Udgang til at forsyne sig med de vigtigste Nødvendighedsartikler fra første Haand, er det endog formeent de berettigede Victualiehandlere at indkjøbe Varer af Bønderne paa de almindelige Torvedage, Onsdag og Lørdag, før Kl. 10, for at de ei skulle komme Consumenterne i Forkjøbet, Pl. 31te Juli 1841, ligesom det i Almindelighed er forbudt at opkjøbe de Varer, der bringes til Torvs, forinden de ere komne paa Torvet. Pl. 25de Juli 1815.

Frugter og Haugeværter og andre mindre betydelige Artikler, som behøves til den daglige Huusholdning, navnlig den, som efter det Følgende ere overladte til fri Handel, formenes det ikke Personer, der ingen Handelsberettigelse have, at føre omkring og sælge i Husene, cfr. Canc.=Skr. 24de April 1819. En speciel Tilladelse til saadan Omløben er iøvrigt givet de Militaires Kvinder ved Forordn. 10de Marts 1725 II § 3.

Ogsaa meddeles der af Magistraten Tilladelse for Fruentimmere til at have faste Stader, enten paa visse Steder under aaben Himmel eller i Portene, og der at have Udsalg af Frugter, Grønt, Brød m. m., ligesom Havneadministrationen kan anvise Fruentimmere, der ville falholde Fisk, Pladser ved Stranden til saadant Udsalg.

2. Dernæst maa det erindres, at da enhver af de forskjellige Classer Detailhandlende har en vis, idetmindste nogenlunde bestemt afftukken Kreds af Gjenstande, indenfor hvilke deres Handel bevæger sig, vil der, naaget næsten alle Artikler af nogen Betydning høre ind under en eller anden af hine Classers Handelsret, kunne være og endydermere ved Opkomsten af hidtil ukjendte Handelsgjenstande kunne opstaae Artikler, som ikke ere indbefattede under nogen af de affondret bestaaende Arter Detailhandel.

Saadanne Artikler maae i Reglen Alle og Enhver kunne forhandle, saalænge det ikke er blevet Nogen tilladt at erhverve Borgerskab paa Handelen med dem. Enkelte deslige Gjenstande ere udtryffeligt nævnte i Lovgivningen, som desuden ogsaa har overgivet enkelte andre ubetydelige Artikler, der dog efter deres Natur kunde henføres under en eller anden af de som borgerlige Næringsveie bestaaende Arter Handel, til fri Forhandling for Alle og Enhver. I Almindelighed vil det imidlertid være Sædvanen, der vil være afgjørende med Hensyn til, hvad der skal betragtes som Gjenstand for Frihandel og hvad ei.

Af Artikler, som i Kjøbenhavn maae antages frit at kunne udsælges af Enhver i smaae Partier, kunne nævnes Torv, Brænde, Svovlsstikker, Finlappervare, Sand, Korn, (Forord. 24de November 1790) Fisk, (Rescr. 7de Marts 1702) malet Sennep, (Canc.-Skr. 5te December 1818) desuden indenlandsk trykkede Cattuner, Pl. 21de Mai 1700. Forhandlingen af disse og andre til fri Handel overladte Gjenstande betragtes ikke som borgerlig Næring, og paadrager ikke Næringsstat.

3. Som oven antydet kan den Ret, der tilkommer Producenten til selv at sælge sine Varer til Consumenterne, ikke henregnes til Handel. Herved bliver imidlertid følgende at mærke:

a. Producenten er berettiget til at falsholde sine Varer i aaben Boutik, hvilket dog maa forstaaes med den nærmere Bestemmelse, at han er bosat paa Stedet. Haandværksmesterne i Kjøbenhavn er derhos ved Pl. 12te November 1798 udtrykkelig tillagt den Ret, at falsholde deres Arbejder saavel i det Huus, hvor de boe og holde Værksted, som i en Boutik, enten paa et offentligt Sted eller i et andet Huus.

Ifølge Aarsagernes Lighed synes denne Ret at maatte tilkomme ikke blot Laugsmesterne, men ogsaa Trimesterne, og i det Hele Enhver, som forfærdiger Varer paa Kjøb. En større Ret til Udsalg tilkommer Fabrikanterne, i det der nemlig ved Pl. 5te Juli 1825 er tilstaaet Fabrikanterne paa Landet at have Udsalg i nærmeste Kjøbstad, ligesom denne Placat, *cf.* *Canc.-Skr.* 15de Mai 1822, antages at hjemle Fabrikanten en større Ret i Henseende til Udsalgets Overdragelse til Andre, end der tilkommer Haandværkeren.

b. Da Haandværkerens Salgsret indskrænker sig til det af dem selv Forarbejdede, kunne de ikke være beføiede til at sælge de Materialier, hvoraf de betjene sig, *f. Ex.* Smeden ei handle med Jern, Skoemageren med Læder *o. s. v.* Som en Undtagelse kan mærkes, at det ved Pl. 22de November 1832 er tilladt Bagerne i Kjøbenhavn at sælge Meel.

c. Ifølge Ovenansførte skulde Professionisten heller ikke være berettiget til at handle med de Varer (ved at forskrive dem fra Udlandet *o. s. v.*), som han er berettiget til at forarbejde. Dette er ham heller ikke tilladt, hvor der er tillagt nogen Handlende Ret til at falsholde disse Gjenstande; saaledes maa *f. Ex.* Borstenbinderen og Bliffenslageren ikke handle med fremmedt Borstenbinder- og Bliffenslager-Arbejde, da dette ud-

tryffeligen er tillagt Jfenfræmmerne ved disses Laugsartiller. Men foruden at der er tillagt adskillige Laug, f. Ex. Buidtmagerne, udelukkende Ret, ikke alene til at forarbejde, men ogsaa til at falholde det, som er Haandværkets Gjenstand, er det med Hensyn til andre tekniske Erhverv, ved hvilke Haandværkets Gjenstand ei udtrykkeligt er henlagt til nogen Handlende, antageligt, at Haandværkeren ogsaa maa drive Handel med de samme Gjenstande, han maa forarbejde. Det er saaledes, under en Sag mellem Uhrmagerne og Guldsmedene, stadfæstet ved Høiesteretsdom, at vel de Forstnævnte, men ei de Sidstnævnte ere berettigede til at handle med fremmede Uhre.

d. Det er imidlertid ofte meget vanskeligt at bestemme, hvilken Forandring der skal være foregaaet med en Ting, for at Professionisten skal være berettiget til at falholde samme. Det er nemlig aabenbart, at dette ikke kan tilkomme ham i ethvert Tilfælde, hvor det raae Stof er undergaaet en ganske ubetydelig eller aldeles uvæsentlig Forandring. Nogen almindelig Regel i denne Henseende lader sig dog ikke opstille. (cfr. Canc.-Skr. 21de Juli 1829.)

4. Til Slutning erindres det, at Forhandlingen en detail af Medicinalvare, den saakaldte Apothekerhandel er undergivet Bestemmelser, ganske forskjellige fra dem, der gjælde om Detailhandelen i Almindelighed. Apothekerhandelen betragtedes hidtil ikke som en borgerlig Næringsvei, og ganske særegne Betingelser, som ikke her skulle omtales, ere fastsatte for Opnaaelse af Ret til denne Handelsdrift. Apothekerne have i Almindelighed Eneret til at forhandle de Varer, som i den Tilstand, hvori de falholdes, allerede udelukkende eller dog fortrinligviis bruges som Lægemidler, saavelsom de egentlige Gifter, Canc.-Skr. 11te August 1827; men uviagtigt detaillerede Bestemmelser for Apothekerhandelens Grændser imod andre Arter Handel, navnlig den Artekramhandelen, have ikke. Nogle Forhandlinger, som vare satte i Gang til Tilveiebringelsen af saadanne Be-

stemmelse, bleve fatte i Bero ved Canc.=Skr. 20de Marts 1821.

Den hele Lovgivning om Handelsberettigelse er omgjærdet med Straffebestemmelser for dem, der drive uberettiget Handel. Saadant kan paatales saavel af det Offentlige som af Private, og det ikke alene dem, under hvis Handel de Gjenstande høre, som uden behørig Berettigelse ere blevne solgte, men ogsaa af Andre. De fastsatte Straffe ere ordentligviis deels de i Pl. 4de Juli 1817 for uberettiget Næringsdrift i Almindelighed bestemte Mulcter, deels, forsaavidt nogen af Vaagsartiklerne ere blevne overtraadte og saadant paatales af Vaaget, tillige de ved disse Artikler anordnede Mulcter eller Confiscationer.

Sagerne om uberettiget Handel behandles ved Politiretten og dennes Domme indankes for Højesteret.

Ved allerhøieste Resolution af 3 April 1840 blev det allernaadigst befalet, at Kjøbenhavns Magistrat ved to eller flere af sine Medlemmer, som den dertil havde at udnævne, skulde træde sammen i en Comitee med nogle af Borgerrepræsentanterne, som af disses Collegium dertil udnævntes, for nøie at undersøge, hvilke Forandringer i de nuværende Laugs- og Corporationsvæsenet her i Staden vedkommende Love der maatte være tilraadelige, og derover i sin Tid at indgive Forslag til det Kongelige danske Cancellie.

Overeensstemmende hermed traadte, ifølge Magistratens Skrivelse af 12 Juni 1840, hvoraf Gjenpart her vedlægges, en Comitee til den anførte Sags Undersøgelse sammen — nemlig, som valgte af Magistraten, Etatsraad og Raadmand Skibsted og Justitsraad og Raadmand Ridder af Dannebrog Riis Lowson; som valgte af Borgerrepræsentanterne Professor og Raadmand Dr. phil. David, Directeur ved Kjøbenhavns Fattigvæsen Sager, Cand. jur. Dr. Lehmann, Urtekræmmer Ost og Uhrmager Kyhl. Da imidlertid D'Hr. Lehmann og Sager, den Første i Efteraaret 1842 formedelst en Reise i Udlandet, den Anden i Foraaet 1843 formedelst Embedsforretninger, ere udtraadte af Comiteen, ere i deres Sted, efter Borgerrepræsentanternes Valg, ifølge Skrivelser fra Magistraten af 25 Novbr. 1842

og 20 Jan. 1843 igjen i Comiteen indtraadte Overauditeur Müller og Garvermester Rüdtsdäschel.

Ved Betragtningen af den Opgave, som er overgivet Comiteen til Behandling, viser det sig strax, at den omfatter tvende affondrede Hovedbestanddele, den ene indbefattende de bestaaende Handelslaug og Corporationer, den anden indbefattende Haandværks- og Fabriklaugene. Laugsvæsenet i begge disse to Hovedgrene af Næringsveiene i Stæderne, Handelen og Industrien, har vel tildeels sin Rod i de samme Principer, men har ifølge disse Næringsveies forskjelligartede Beskaffenhed og under den fortsatte Uddannelse af Næringsforholdene antaget en meget forskjellig Character. Lovgivningen, især i de nyere Tider, har ogsaa behandlet Handels- og Haandværkslaugene hver for sig, og i begges Organisation til forskjellige Tider indført Reformer, uden at der ved Reformen i Haandværkslaugene er blevet taget Hensyn til Handelslaugene eller omvendt. Da ifølge heraf Laugsvæsenet i de to angivne Sphærer factisk har en ganske forskjellig Natur og Betydning, og denne Forskjellighed derhos ikke alene har sin Grund i tilfældige Aarsager, men ogsaa er begrundet i Handelens og Industriens heterogene Character og Krav, har Comiteen anseet det for rigtigst, strax fra Begyndelsen af at dele sine Undersøgelser i to Hovedpartier, og da man først er kommen til Ende med Undersøgelserne angaaende Handelslaugene, har man ikke villet opsætte at fremkomme med disses Resultat, saa meget mere som det i det Væsentlige maatte ansees som uafhængigt af det Resultat, som Overveielserne om Haandværkslaugene maatte lede til.

Comiteen har begyndt sine Undersøgelser angaaende Handelslaugene og Handelscorporationerne her i Staden med, ifølge den ved den ovennævnte allerhøieste Resolution samme dertil givne Bemyndigelse, at tilkalde forskjellige af Stadens Handlende til mundtlig Conference betræffende de herhenhørende Spørgsmaal. Den over disse Conferencer førte Pro-

toocol tillader man sig her hos at lade medfølge. Derefter have Comiteens Medlemmer indbyrdes i en Række af Møder udførligen discuteret Sagen og overveiet, hvilke Forandringer der kunde være at tilraade i de for Handelsvæsenet gjeldende Lovbestemmelser. Comiteen har nemlig ikke troet at kunne indskrænke sig til en Prøvelse af de angaaende Laugene og Corporationerne gjeldende Regler alene; thi disse staae ikke isolerede, men ere paa det nøieste forbundne med de øvrige Normer for Handelsberettigelse, der vel ogsaa tildeels ere dannede og lempede efter disse. En gennemgribende Reform af Laugsvæsenet maa derfor nødvendigviis drage en Forandring i Organisationen ogsaa af den udenfor Laugene bestaaende Handel efter sig, og Comiteen har saaledes troet at maatte inddrage under sine Overveielser den hele for Kjøbenhavn gjeldende Lovgivning om Handelsberettigelse.

Da denne Lovgivning udbreder sig i en stor Mængde, paa forskjellige Steder adspredte, Detailbestemmelser, har Comiteen, for at lette Overigten over samme, ladet sammendrage det Bæsentligste af hine Bestemmelser i den Udfigt over Handelens nærværende Organisation, der følger som et Anhang med denne Forestilling, og hvortil der i de følgende Betragtninger over de Forandringer, der kunde være at tilraade, vil blive henviist.

Ifølge den gjeldende Lovgivning er i Reglen den almindelige Betingelse for, at Noget kan blive berettiget til at drive Handel i Kjøbenhavn, at han skal vinde Borgerkab paa Handel, og som en Følge heraf være i Besiddelse af de Egenkaber, uden hvilke i Almindelighed Ingen kan blive Borger, navnlig af Fuldmyndighed. Men desuden er ved Laugsvæsenet uddannet en særegen Organisation af Handelen, som betydeligt indskrænker den frie Udgang til Handelsdrift. Denne Organisations Bæsen bestaaer fornemmelig deri, at den naturlige Forskjellighed i Handelsdriften, den Udskillelse mellem flere Arter Handlende, som hver beskæftige

sig med sin særegne Slags Handelsforretninger, der factist opstaaer i ethvert større Samsfund af nogen Udvikling, ved Lovgivningen er fixeret som lovbestemt, saaledes at Adskillelsen ikke, som den ellers vilde, gaaer ud fra de Enkeltes af deres Interesse ledede frie Valg og fra de locale Forholds Beskaffenhed, men fastholdes ved et udtrykkeligt Tvangsforbud mod at forene de flere Arter Handelsforretninger, der eengang ere fastsatte at skulle være affondrede; og denne Adskillelse er end yderligere styrket derved, at Overgangen fra den ene Art Handel til den anden er vanskelig for ikke at sige umuliggjort derved, at Loven foruden de almindelige Betingelser for Handelsborgerstabs Erhvervelse har sat særegne Betingelser for Opnaaelsen af Berettigelse til visse enkelte Slags Handel, — navnlig for Optagelsen i eet af Handelslaugene: Gjennemgaaelsen af en bestemt Læretid. Dette System strækker sig mere eller mindre over hele Handelens Organisation her i Staden og altsaa videre end Laugsvæsenet; men det har dog sikkert sin Oprindelse af dette.

Nogle Aarhundreder tilbage havde man neppe endnu tænkt paa at drage Handelsdriften ind under Lovgivningens Control. Handelen var da factist fuldkommen fri; men under de da herskende, for en livlig Handelsvirksomhed i Landet selv ugunstige Forhold var den for største Delen kommen i Hænderne paa Fremmede, som næsten udelukkende besørge de Landets Forsyning med udenlandske Consumartikler. For at sikkre en behørig Tilførsel af disse, gav man de fremmede Kjøbmænd store Privilegier, og Oprættelsen af Hovedstadens Handelslaug, der i en ældre Periode for en stor Deel bestode af Udlændinge, var en Forholdsregel, der hermed stod i nøieste Sammenhæng. Idet disse erholdt Monopol paa Detailhandelen med de vigtigste fra Udlandet indførte Varesorter, maatte den øvrige Handel modtage en saadan Indskrænkning, at den ikke kom i Strid med de af hiint Monopol flydende Rettigheder, og den lovbestemte Adskillelse mellem Groshandelen,

Laugshandelen og den ringere Handel, navnlig Høkerhandelen, blev saaledes etableret. Da Forholdene senere under Handelsens tiltagende Udvidelse forandrede sig saaledes, at Monopoler ikke længer kunde virke til Handelsens Befordring, men tværtimod maatte have en hæmmende Indflydelse paa denne, modificeredes Laugenes Privilegier vel noget, idet ved Udfækkelsen af de sluttede Laug og ved Indførelsen af en større Control fra det Offentliges Side med Laugenes indre Forhold Monopolvæsenet for en Deel bortfaldt; men Laugsindretningen forblev iøvrigt uberørt, og det med samme forbundne Adskillelsesystem vedblev og udbredte sig ifølge en naturlig, ja nødvendig Analogie ogsaa til den udenfor Laugene staaende, i Betydning i høi Grad tiltagne, Detailhandel, som adspalttede sig i mangfoldige fra hinanden adskilte Brancher. Den med Videnskabens Fremskridt vundne dybere Indsigt i Næringsforholdenes Natur og de deraf fremgaaede Principer om Næringsfrihedens Gavnlighed, baade for det Almindelige og den Enkelte, havde ikke den Indflydelse paa Lovgivningen om Handelen, som man skulde have ventet. Medens Haandværksslugene undergik en paa disse Principer bygget gennemgribende Reform, undgik Handelsslugene aldeles en saadan, og det uagtet det dog til hiin Tid synes at have været erkjendt, saaledes som allerede Stampe havde udtalt det, at disse sidste have langt mindre, der taler til deres Fordeel, end Haandværksslugene. Ja, da en for alle Næringsveie høist ugunstig Periode indtraf efter Dphøret af en ulykkelig Krig, blev det endog anseet for nødvendigt for at forhindre farlige Fluctuationer og forebygge, at Næringsløshed mere og mere skulde indtrænge, yderligere at bestyrke de bestaaende Indskrænkninger for Handelen. Man bekræftede da paany det hidtil gjeldende Adskillelsesystem og tillod flere af de udenfor Laugene staaende Kredse af Handlende at indtræde i en med Laugsforbindelsen analog Corporationsforbindelse; man gav, hvad der endnu stod tilbage af Laugsvæsenet, navnlig de

bestemte Væreaar som Betingelse for Indtrædelsen i Handelslaugene, en ny Lovhjemmel, og gjorde betydelige Indskrænkninger i den frie Udgang, der hidtil havde staaet aaben til at drive de ringere Arter Detailhandel. Over to Decennier ere nu forløbne siden hiin Periode, og de abnorme Samsundsforhold, som vise sig efter en nys overstaaet Krig, ere nu forsvundne. Der er da vistnok tilstrækkelig Anledning til at opkaste det Spørgsmaal, om det ikke nu skulde være Tid til at affkaffe hine fra en ældre, Nutiden ganske ulig Periode overleverede Indskrænkninger i den frie Handelsvirksomhed, som fornemmeligen kun paa Grund af tilfældige Omstændigheder synes at være bibeholdte i en for en stor Deel uforandret Stikkelse.

Med Lovgivning om Handelen, navnlig om Detailhandelen, bliver der altid tvende Hovedhensyn at tage, idet første, og vel det vigtigste, til Kjøbernes eller Consumenternes Tarv, det andet, til selve de Handlendes. Paa den ene Side er det af Vigtighed, at Consumenterne stadigen kunne erholde gode Varer til de muligst billige Priser, og paa den anden Side er det ligeledes af Vigtighed, at Handelen som Indtægtskilde bliver saa fordeelagtig som muligt for Nationen, hvorunder da er at forstaae, at den ikke blot tjener til at berige Enkelte, men at saa Mange som muligt, der kunne drage Fordeel af den, gives Udgang hertil. Begge disse Formaal ere ikke uforenelige, men hænge paa det Nøieste sammen. Erfaring har tilstrækkeligen godtgjort dette, ligesom den nyere Tids Videnskab paa det Klarest har bevist den Sandhed, at baade Statens og den Enkeltes Interesse efter almindelige Grundsaetninger bedst vil fremmes ved en saalidet som muligt indskrænket Frihed og ved at overlade Tingene til deres frie Løb. Men under de factisk bestaaende Forhold, især i alle ældre Samsund, hvor mange Indskrænkninger og en Ledning af Handelen i længere Tid have fundet Sted, kan der, eller rettere sagt vil der altid, i større eller

mindre Grad, være Omstændigheder tilstede, der nøde Lovgivningen til at gribe langt mere ordnende og regulerende ind i Forholdene. Under ingen Omstændighed bør imidlertid hine tvende Hovedhensyn tabes af Sigte, men tværtimod tjene den lovgivende Virksomhed som Ledestjerner.

Betragter man imidlertid den nærværende Lovgivning om Detailhandelen i Kjøbenhavn og navnlig den Laugsindretningen, som først vil være at underkaste Prøvelse, da vil det vise sig, hvorledes og i hvilket betydeligt Omfang den staaer i Strid med begge de nævnte Formaal.

Ifølge det gjældende Adskillelssystem er Hovedstadens Boutikhandel fordeelt mellem en stor Mængde særskilte Classer af Handlende, som hver have visse Artikler at handle med, til hvilke de udelukkende ere henviste. Det er vist, at selv om Lovgivningen ikke havde fastsat en saadan Classification, vilde en lignende dog af sig selv være fremkommen; thi det ligger i Forholdenes Natur, at Detailhandelen i en By af Kjøbenhavns Størrelse og Folkemængde maa forgrene sig meget betydeligt. Det er nemlig indlysende, — for blot at nævne et Par af de Grunde, hvorfor der altid vil finde en Adskillelse af Handelsvirksomheden Sted, hvor Forholdene gjøre det ønskeligt, — at jo færre Artikler den Handlende beskæftiger sig med, desto større Indsigt vil han kunne erhverve sig i Handelen med disse Gjenstande, og desto mere vil han kunne virke med sin Capital. Naar derfor Consumenternes Antal er saa stort, at han ved at forhandle een eller nogle faa enkelte Vareforter kan finde tilstrækkelig Beskæftigelse og Anvendelse for sin Capital, vil han finde større Fordeel ved at indskrænke sig dertil end ved at udbrede sig til flere Gjenstande. Men medens saaledes en Classification i Handelen af naturlige Grunde af sig selv vil indtræde, vil den ogsaa, naar Tingene overlades til deres frie Løb, ordne sig paa den til enhver Tid hensigtsmæssigste og med de bestaaende Forhold meest overensstemmende Maade, hvorimod det er en Opgave, der aldrig kan,

og altsaa ikke heller af den hos os gjeldende Lovgivning har kunnet løses paa en tilfredsstillende Maade, ved bestemte Normer at fastsætte, hvorledes Classificationen bør være indrettet for til enhver Tid bedst at svare til Forholdenes Krav.

For det Første beroer nemlig den i ethvert enkelt Tilfælde hensigtsmæssigste Fordeling paa en Mængde specielle og individuelle Omstændigheder, hvortil der ved Udstædelser af en almindelig Regel aldeles ikke har kunnet tages Hensyn. Ikke at tale om, at den Enkeltes ganske eiendommelige Forhold, hans særegne Kundskaber og hans private Forbindelser stundom kunne gjøre det ønskeligt for ham at forene Handelen med flere Artikler, som Loven ikke tillader at maatte forenes, ville flere andre, mere almindelige Omstændigheder, og blandt disse navnlig den forskjellige Localitet, gjøre den i Almindelighed nok saa hensigtsmæssigt indrettede Classification i mange Tilfælde uhensigtsmæssig. Medens Fordelingen, naar Tingene overlodes til deres frie Løb, i Byens Midte og i de meest besøgte Dvarterer af samme vilde naae sin høieste Spids, maaskee endog, af Grunde, som siden skulle omtales, høiere end under de nærværende Forhold, vilde omvendt i Byens Udkanter, dens tyndere befolkede og fattigere Dele, flere Handelsgrene, der paa andre Steder ere adskilte, sikkert med Nytte kunne forenes. Her, hvor de Handlendes Antal kun kan være ringe paa Grund af Uffættningens Videnskab, kan det ikke Andet end være til Gene for Beboerne, at de paa forskellige, maaskee langt fra hinanden liggende Steder skulle søge, hvad de behøve, og især er dette til Byrde for den Fattigere, som af flere Grunde kan have Interesse i, at han paa eet Sted kan kjøbe sine Fornødenheder. Men ikke mindre er det trykkende for den Handlende, at han saaledes ved de lovbestemte Uffondringer hindres fra behørigt at tilfredsstille sine Kunders Behov, og dette vil, som alle Hindringer, der lægges i Veien for den Handlende, atter virke tilbage paa Consumenterne ved at fordyre Varerne for disse. Ganske det

Samme gjelder i flere andre Tilfælde, hvor det for en vis Art Kjøbere, f. Ex. de torvesøgende Landmænd, kunde være af Interesse, at de paa eet Sted kunde erholde, hvad de søge. Paa den anden Side kunde, som bemærket, paa mange Steder Forgræningen med Nytte drives videre end den lovs bestemte Classification, og skjøndt dette vel ikke ligefrem forhindres ved denne, idet det ikke i Almindelighed bliver Nogen formeent at indskrænke sin Virksomhed saameget som han selv finder for godt, vil dog det, at der bestaae bestemte Classer, hvis Handel er antaget at omfatte en vis Kreds af Artikler, bevirke, at den, der henhører under en saadan Klasse, tager i Betænkning at udelukke fra sin Boutik nogen af hine Gjenstande, ved hvis Mangel hans Udsalg kunde synes usuldstændigt, en Omstændighed, der neppe er uvæsentlig, idet det er til stor Skade for en Handelsdrift, naar den Handlende ved at splitte sine Kræfter i flere Retninger, der ikke staae i nødvendig Forbindelse med hans Fag, svækker sin Styrke i dette.

Den lovbestemte Classification af Handelen lider endnu af flere Brøst. Enhver saadan Classification maa, om den end paa den Tid, den fastsattes, kan have været nogenlunde passende til de virkelige Forhold, under disses bestandige Værling snart vise sig at have betydelige Mangler, som det er umuligt at rette, ja endog at opdage med den Hurtighed, hvormed de i Virkeligheden indtræde. Uophørligt forandres Handelens Gang, den Maade hvorpaa den Handlende lettest kan anskaffe sine Udsalgsgjenstande, Søgningen fra Consumenternes Side efter Varerne og Vigtigheden af de forskjellige Handelsbrancher; og alle disse Omstændigheder kunne medføre, at det kan være af Vigtighed for den Enkelte at afvige fra den efter de tidligere Forhold dannede Classification. Naar en Handelsgreen paa Grund af aftagende Søgning eller andre tilfældige Omstændigheder bliver mindre indbringende, er det vistnok kun lidet billigt, at det formenes den

Handlende at søge det Tab, der derved forårsages ham, erstattet ved tillige at kaste sig paa en ny Handelsgienstand, og naar forandrede Omstændigheder medføre, at flere Handeldsgrene, som hidtil have bestaaet adskilte, med større Fordeel kunne drives i Forening, bliver det til almindeligt Tab, naar Saadant ved Lovgivningen forhindres. Forandringer i Classificationen ville saaledes ofte vise sig ønskelige; men inden Drangen til disse har været følt i længere Tid, vil Lovgivningen ikke kunne gribe ind, og da vil dog ethvert Forsøg paa en Forbedring møde en betydelig Modstand i de specielle private Interesser, som Classesystemet har skabt.

Det er saaledes ifølge det Anførte umuligt, at en lovbestemt Classification af de forskjellige Detailhandelsgrene nøiagtigen kan svare til det virkelige Livs Liv; den vil tvertimod, idet den mangengang træder hæmmende og standsende i Veien for den Handlendes frie Virksomhed og hindrer ham fra at bevæge sig i den Retning, der efter Omstændighederne er ham fordeeltigst, give Handelen et meer eller mindre unaturligt Løb, til Skade for denne Virksomhed i det Hele, ikke blot for Sælgerne, men og for Consumenterne.

Den Uoverensstemmelse, der saaledes opstaaer mellem de af Forholdene fremgaaede Interesser og Lovgivningen, frister naturligen til Dvertrædelse af denne. Jo ufuldkomnere Lovens Bestemmelser ere, desto hyppigere ville Dvertrædelserne blive, og der fremkommer saaledes en Klasse af Forseelser, som det vistnok er lidet ønskeligt at etablere, Forseelser nemlig, hvis Uretlighed ikke er begrundet i naturlig Rettsstridighed, men i en vilkaarlig, de naturlige Forhold tilfidesættende Lovgivning. Disse Forseelser ville ikke mangle Paatale; thi idet Classificationen af Handelen indskrænker de Handlende til en bestemt Sphære og udelukker dem fra i andre Retninger videre at udbrede sig, fremkalder den naturligen hos dem tillige en Tendents — der, som siden skal omtales, endnu mere forøges ved Laugsvæsenets øvrige Eiendommeligheder — til paa den

anden Side at udelukke Andre fra den Sphære, der saaledes er dem selv forbeholdt, og at paatale, som Fornærmelser imod sig, Andres Forsøg paa at benytte de samme Indtægtskilder som de. De Tvistigheder og Retstrætter mellem de Handlende, som heraf blive en Følge, forøges endnu ved den Vanskelighed, hvormed det er forbundet at fastsætte nøiagtige Grændsebestemmelser mellem de ved Classificationen affondrede Brancher, paa Grund af den uendelige, ideligt verlende Mangfoldighed af Handelsgjenstande, som det er umuligt fuldstændigen at opregne, saaledes at det ved Lovens Anvendelse i det enkelte Tilfælde ofte maa blive nødvendigt at bestemme sig efter vakkende og ubestemte Analogier. Heraf opstaaer nemlig hyppigen Tvivl og Spørgsmaal om, hvem der er berettiget til at handle med en vis Slags Artikler, og de Enkelte, hvem et saadant Spørgsmaals Besvarelse muligen gaaer imod, ere derved ofte udsatte for stort Tab, naar de have anvendt Beføstninger paa at sætte en Handel i Gang, som det nu forbydes dem at drive.

Af samtlige de omhandlede Ufuldkommenheder, som mere eller mindre maae være forbundne med enhver Classification af den omhandlede Natur, lider vor nærværende Lovgivning i denne Materie vistnok i en meget høi Grad. At denne Lovgivning nu maa være forældet, kan neppe drages i Tvivl, naar betænkes, at af den gjeldende Classificationens væsentligste Støtter, Lagsartiklerne, ere de fleste forfattede i det 17de Aarhundrede og siden den Tid kun undergaaede meget faa Forandringer. Det er umuligt Andet, end at de som Følge heraf i mange Punkter maae være kun lidet stemmende med Nutidens Tary, hvorfor der ogsaa ikke sjeldent maa raades Bod paa de heraf flydende Ufuldkommenheder ved Meddelelsen af specielle Bevillinger, et Middel, som dog, ifølge Sagens Natur, selv kun er et meget ufuldkomment Palliativ. Desuden er den i de gjeldende Bestemmelser indeholdte Opregning af de Vareforter, som enhver Klasse Handlende maa falholde,

allerede fra Begyndelsen af meget ufuldstændig, især fordi ofte temmelig ubestemte Genera ere opstillede, i alt Fald med Bedføielse af nogle Exempler; men Ufuldkommenhederne ere endnu blevne meget større derved, at der, siden hine Bestemmelser udkom, ere opstaaede en Mængde nye Handelsgjensstande, ved hvis Indordning under de tidligere fastsatte Genera der da ofte møde betydelige Vanskeligheder. Ogsaa findes der i de gamle Laugsartikler flere Benaevnelser af Varer, der nu ikke længer forstaaes, og derfor give Anledning til mange Tvivl og vilkaarlige Fortolkninger. Af alt dette opstaaer en stor Usikkerhed i Grændserne mellem de forskjellige Handelsklasser, som i Forbindelse med den Fristelse, som Lovgivningens Mangler give til at overtræde den, fremkalder en Mængde Retstrætter mellem de Handlende om Indgreb i deres formentlige Rettigheder. Det betydelige Antal af deslige Retstrætter, som stadigen versere for Domstolene, er vistnok et ubedrageligt Tegn paa, at den bestaaende Handelslovgivning maa lide af store Mangler, og blandt de Handlende, med hvem Comiteen har confereret, har der ogsaa kun været een Mening om, at de store Gener og Ubegageligheder, som flyde af hine idelige Processer, gjorde det ønskeligt, at Anledningerne til disse for en Deel kunde bortryddes.

Naar der imidlertid til dette Diemed af Nogle blandt de af Comiteen Afhørte, som ønskede Classesystemets Vedbliven, er tilraadet en Revision af Laugsartiklerne, da vil det af det Foregaaende fremgaae, at Comiteen ikke kan antage, at der derved vilde være vundet betydeligt, da der, hvor omhyggeligt endog Classificationen blev udarbejdet, ifølge Forholdets Natur steds vilde blive Stof nok tilbage til Tvistigheder og Processer. Og derhos vilde en saadan Revision ikke møde synderlig færre Vanskeligheder i Henseende til Collisionen med det Bestaaende end en Kuldkastelse af hele Classesystemet; thi den kunde ikke foretages, uden paa mangfoldige Punkter at støde an mod de enkelte Handelsklassers virkelige eller for-

meentlige nærværende Interesser, og saaledes foranledige en utallig Mængde Besværinger og Reclamationer; og dette tør vistnok ogsaa ansees som Hovedgrunden til, at en gennemgribende Revision i de sidste halvandet Hundrede Aar ikke er bleven foretaget.

Til fuldkomment at raade Bod paa de omtalte mangfoldige Misligheder ved Classesystemet er der, efter Comitæens Overbeviisning, kun eet Middel, og det er, at tilintetgjøre Systemet selv, som grundet i et i sit Væsen urigtigt Princip, det nemlig, at det skulde være Lovgivningens Sag at afflikke Handelen den Dei, den skal tage.

Systemet i og for sig har neppe heller mange Forsvarere, end ikke blandt de Handlende, som ivrigst ønske det Bestaaendes Bedligeholdelse, da ogsaa disse fuldt vel føle det Tryk og de Gener, som Classificationen medfører. Det er egentlig kun i dets Sammenhæng med den øvrige Laugsindretning, at Fordelelingsystemet tages i Forsvar af Laugsvæsenets Tilhængere. Uden dette Hensyn vilde de — hvad Anden i næsten alle de Mænds Uttringer, hvem Comitæen har adspurgt, synes at bekræfte — neppe interessere sig for Bedligeholdelsen af nogen Classesæffondring. Det Eneste, der med mindste Skin af Grund lod sig anføre til Fordeel for en saadan, turde vel være det i Afhøringsprotocollen pag. 44 antydede Argument, at Classificationens Ophævelse kunde foranledige, at enkelte Rigmænd ved at oprette store Etablissementer, hvor alle Slags Varer paa eet Sted bleve faldholdte, skulde kunne trække Kjøberne — især de udenfra til Byen søgende, for hvem deslige Anlæg især vilde være bekvemme — fra de andre Handlende, hvis mindre Capital nøder dem til mere at indskrænke deres Virkefæds. Men, foruden at dette Argument har sin Rod i det samme usande Princip, som overhovedet er Moder til Monopolvæsenet, at det skulde være billigt at lægge Hindringer i Veien for Consumenterne til paa den letteste Maade at forsyne sig, og at

det skulde være retfærdigt at formene Capitalisten at anlægge sin Capital i den Næringsvei, der for ham er den fordeleagtigste, for at opretholde Etablissementer, der ikke uden deslige Baand paa Borgernes Frihed kunne bestaae, — saa støtter det anførte Argument sig vistnok ogsaa til en urigtig Anskuelse af de factiske Forhold. Boutikhandelen er en Virksomhed, som kræver en dybt i det Enkelte gaaende Kundskab hos den, der vil drive samme, og et stadigt og nøiagtigt Tilsyn fra Driftsherrens Side med alle de ham underordnede Personer og de Forretninger, disse have at udføre. Den Udvidelse, som en Detailhandler med Held vil kunne give sin Virkefreds, er derfor ikke blot begrændset ved Størrelsen af hans Capital, men har ogsaa sin Grændse i Banskkeligheden for den Enkelte af at erhverve fyldestgjørende Detailkundskaber til alle Handelens Grene, og i Umuligheden af, at een Mand kan have det fornødne Tilsyn i det Enkelte med en Boutikhandel, der overskrider en vis Størrelse. Af denne Grund vil den store Capitalist — hvad ogsaa Erfaringen viser paa andre Steder, hvor ingen Classification af Detailhandelen finder Sted — tage i Betænkning at anvende sin Formue i en Virksomhed, som, drevet i et en vis Grændse overskridende Omfang, ikke vilde kunne oversees af ham og saaledes neppe vilde reussere.

Det er imidlertid, som forhen bemærket, først i sin Sammenhæng med hele den øvrige Laugsindretning, at Classificationssystemet har sin fulde Betydning, og Comiteen skal derfor nu gaae over til at betragte det i denne Sammenhæng, og til at undersøge de andre Laugsinstituters Værd.

Classificationen vinder først sin rette Styrke ved den af Laugslovgivningen udsprungne Bestemmelse om, at der til at erholde Udgang til at drive en vis Slags Handel udfordres, at Bedkommende i en Række af Aar skal være oplært i denne, ved hvilken Bestemmelse Overgangen fra den ene Klasse til den anden, som ellers maatte staae Enhver aaben, bliver saa

godt som umulig. Ifølge den nugældende Lovgivning kan Ingen blive Interessent i noget af de 5 Handelslaug, uden først i 5 Aar (ved Wiinhandlerlauget i 7 Aar) at have staaet i Lære ved Lauget som Dreng, og dernæst, efter overstaaet Svendeexamen, at have tjent i 3 Aar som Svend. Kun den, der har opfyldt disse Betingelser, tillades det, efterat have taget Examen som Interessent, at vinde Berettigelse til at drive Laugets Handel.

At Ingen begynder at drive en Detailhandel, forinden han i nogen Tid har øvet sig i de til samme henhørende practiske Forretninger, er vistnok ganske naturligt, og den, som uden i Forveien at have erhvervet sig noget Bekjendskab til Boutikhandelen, vilde aabne en Boutik til en Handel af et nogenlunde betydeligt Omfang, vilde sikkert i Almindelighed begaae et Bovestykke, hvis Følger han selv dyrt vilde komme til at føle. Men heraf er det endnu ikke nogen Folge, at det skulde være Lovgivningens Sag at fastsætte Længden af den Tid, hvori den Bedkommende, inden han etablerer sig, skal have øvet sig i den Handel, han agter at drive. Ved ingen anden af de mange forskjellige Virksomheder, som udøves i Samfundet, giver Lovgivningen sig af med at bestemme en i Alremaal nøiagtigt afstukken Læretid. Hvor det ansees nødvendigt for det Offentliges Skyld, paalægges det den Bedkommende, forinden han kan erhverve Berettigelse til at drive en eller anden Næringsvei eller indtræde i en vis Stilling, at underkaste sig en Prøve; men der gives ikke, undtagen netop med Hensyn til Handelslaugene, nogen fast Regel for, hvorlænge Forberedelsen til denne Prøve skal vedvare, eller hvor lang Tid den Bedkommende skal have lært*). Det er

*) Det hedder i Forordningen 21 Marts 1800 § 6: „Enhver, der har lært et Haandværk, hvad enten denne Kundskab er erhvervet hjemme i Huset, eller paa et Sted, hvor der ei er Laug, eller paa anden Maade, skal have Ret

ogsaa aabenbart umuligt, ved en almindelig Regel at bestemme, hvor lang Tid der behøves til at lære Noget. Dette afhænger saa aldeles af de enkelte Individens forskellige Evner, Flid og Forkundskaber, at det, som Een har maattet anvende flere Aar paa at sætte sig ind i, af en Anden kan læres i en langt kortere Tid, og man gjør da en *in concreto* unødvendig og ofte meget følelig Indskrænkning i denne Sidstes Frihed, ved at foreskrive ham en lige saa lang Læretid som den, der for den Første har været nødvendig — en Indskrænkning, som kun da kunde retfærdiggjøres, naar den udkrævedes af høiere Stats-hensyn.

Det er i Motiverne til Anordn. 23 Apr. 1817 (Coll. Tid. S. 376—398) anført som et Argument for Bedligholdelsen af Læreaar ved Handelslaugene, at det synes inconsequent, naar Examen er paabudt for den, der vil opnaae at blive Svend eller Laugsinteressent, da at lade hans Læreaar være Staten ligegyldige, da det dog er i disse, han skal forhverve sig den practiske Færdighed, Nøiagtighed, Stadighed og Paapasenhed, hvorpaa det fornemmelig kommer an, men som ei ved en Examen, der maa indskrænke sig til at prøve hans Kundskaber, med Visshed kan bedømmes. Men foruden at denne Argumentation (hvormed kan sammenholdes Udtrykkene i den oven citerede Fr. 21 Marts 1800 § 6) for en stor Deel ligesaagodt vilde lade sig anvende paa de fleste andre Virksomhedsgrene, ved hvilke den fastsatte Prøve vel muligt i Almindelighed bedre end ved Handelslaugene kan godtgjøre Bedkommen des Kyndighed i Faget, men ved hvilke paa den anden Side en Mængde practiske Egenheder, som ei ved nogen Prøve kunne lægges for Dagen, ikke ere af mindre

til at blive Svend eller Mester, uden at han har fornøden at staae visse Aar i Lære, eller som Svend, naar han alene, ved at gjøre forsvarligt Svende- og Mesterstykke, godtgjør, at han forstaaer og har lært det Haandværk, ved hvilket han vil ernære sig."

Vigtighed end ved Detailhandelen, — uden at der dog har været fundet Anledning til at bestemme faste Læreaar i andre Tilfælde end netop ved denne — saa turde ogsaa den formeentlige Inconsequents bortfalde, naar det betænkes, at, medens det er muligt at indrette en Examen saaledes, at der ikke ved samme fordres et større Maal af Kundskaber, end der virkelig er nødvendigt, — hvorved Examen vil ophøre at være en Byrde for Nogen, — er det umuligt at fastsætte bestemte Læreaar uden at paalægge Mangfoldige, der i kortere Tid end den lovbestemte kunde tilendebringe deres Uddannelse, Baand, der for dem ere uforholdne. Læreaarene medføre saaledes en uendeligt større Indskrænkning i den individuelle Frihed end en Examen, og til samme Tid, som det ingen Betænelighed vil have at paabyde denne sidste, kan det derfor være af stor Interesse at affkaffe de første; ja, Nødsærdigheden fordrer upaatviveligt disses Afkaffelse, saafremt deres Bevarelse ikke til det Almindeliges Bedste skulde være absolut nødvendig.

Men i hvilken Henseende skulde vel de lovbestemte Læreaar ved Detailhandelen kunne siges for Statens Skyld at være nødvendige; hvilke almene Interesser skulde det være, til hvis Garantering Læretidens Fastsættelse ved Lov skulde være fornøden?

At Saadant for Kjøbernes Skyld skulde være nødvendigt, eller skulde give disse en Garantie, som de ikke ellers have, for Godheden af de Varer, der bydes dem tilfals, ville sikkert ikke Mange for Alvor paastaae. Wiinhandlerlaugets Ældermann har vel Afhøringsprotocollen S. 10), med Hensyn til Wiinhandelen, for Comiteen yttret den Ansæelse, at det maa ansees at være i Publicums Interesse, at Ingen kan blive Wiinhandler, uden først at have gaaet en rum Tid i Lære, fordi man ellers savner Sikkerhed for, at Vinene blive godt behandlede; men det kan neppe drages i Tvivl, at, dersom Publicum vil tage til Takke med flette Vine, vil det erholde dem flette, uden Hensyn til, om Wiinhandlerne ere laugs-

oplærte i visse Aar eller ikke, og omvendt, at, hvor der er Søgning efter gode Varer, ville disse ogsaa blive tilbudne uden Hensyn til fastsatte Læreaar. Dette gjælder sikkert ikke mindre om Hænderhandelen end om enhver anden Art Handel, da det i Almindelighed er Consumenternes Smag, som bestemmer de tilbudne Varers Qualitet, ligesom Søgningens Omfang bestemmer deres Quantitet. Men selv naar man gaaer ud fra en modsat Anskuelse, vil man dog ikke have Grund til i de lovbestemte Læreaar at søge Garantie for Varernes Godhed; thi man maa erindre, at Markedet ikke blot forsynes af de laugsoplærte Detaillister, men ogsaa for en stor Deel af Grossererne, for hvilke ingen Læretid er foreskrevet. At iøvrigt Alt, hvad der fordyrer den endelige Etablering, saaledes som en lang lovbefalede Læretid unægteligen idetmindste indirect maa gjøre det, ikke kan være i Kjøbernes eller Consumenternes Interesse, er saa iøinefaldende, at Comiteen ikke troer længere at burde opholde sig herved.

Det skulde altsaa være for deres Skyld, som ville ned sætte sig som Detaillister, at de lovbefalede Læreaar skulde bibeholdes — det skulde være for at forhindre dem fra at etablere sig, forinden de have erhvervet den fornødne Indsigt i Faget, og saaledes forebygge, at de ved Mangel af Dygtighed skulde ruinere deres Formue. Men ikke at tale om, at det overhovedet er meget tvivlsomt, hvorvidt et saadant Indgreb i den individuelle Frihed, af formeentlig Omsorg for den Enkeltes Vel, er i hans sande Interesse, og ikke at tale om det Anomaliske i at ville forhindre Statens Borgere i at anvende deres Formue i Detailhandelen, naar de ei deri ere oplærte paa en lovbestemt Maade, medens Staten iøvrigt tilstøder enhver myndig Mand at raade over sit Gods, som han vil og anseer det fordeeltigt for sig, opstaaer naturligviis det Spørgsmaal, om Middelene ogsaa fører til Hensigten. Staten kan bestemme Læreaarenes Antal; men hvorledes disse blive anvendte, kan den ikke kontrollere,

undtagen forsaavidt dette kan skee ved en Examen, — men forsaavidt maae efter det ovenfor Bemærkede Læreaarene i ethvert Fald ansees for overflødige, — og den søgte Garantie bliver saaledes høist ufuldstændig. Praktisk har dette ogsaa tilstræffeligen godtgjort sig, og det er vistnok et ikke lidet betydende Factum, at Forordn. af 23de April 1817 § 17, som bestemmer Mulet for den Huusbonde, som er Skyld i, at hans Dreng ikke har lært hvad han bør vide og kunne, i de nu forløbne 26 Aar aldrig er kommet til Anvendelse, skjøndt det dog er hævet over al Tvivl, at der i mangfoldige Tilfælde kunde have været Anledning til at bringe dette Lovsted til Anvendelse.

Naar nu altsaa den Garantie, som søges i de lovbefalede Læreaar, ialtsald maa ansees som overflødig, maa det modsatte Hensyn, at den individuelle Frihed i Næringsforholdene ikke uden den største Nødvendighed bør indskrænktes, sikkert blive af afgjørende Bægt; men dette Hensyn turde endog i en temmelig høi Grad være tilfidesat af den nærværende Lovgivning, der ikke blot har anordnet en bestemt Læretid, men endog givet denne en Længde, der sikkert meget overskrider den Tid, som endog de mindre Begavede behøve til at erhverve den Uddannelse, der udfordres til at drive en Detailhandel.

Uf de Detailhandlende, som Comiteen har afhørt, er der næsten Ingen, (cfr. dog Afhøringsprotocollen S. 29) som har udtalt at en kortere Tid ikke kunde være tilstræffelig til Lærings og Uddannelse; og naar ikke destomindre en stor Deel have erklæret sig imod Læretidens Forfortelse, har det været af en ganske anden Grund, nemlig med Hensyn til den formeentlige Indflydelse paa Concurrencen i Handelen, hvorefter siden nærmere skal tales. Mange have derimod yttret, at man langt fra behøvede at staae i Boutikken saa lang Tid, som det nu er befalet, for at erhverve den fornødne Dygtighed til at kunne ned sætte sig (see Afhøringsprotocollen S. 15, 31, (39), 35, 36, (31), 46 cfr. S. 11 og 30).

En Handlende har bemærket (S. 45) at det, da en Dreng i den første Tid ikke kan gjøre synderlig Nytte, synes billigt, at Principalen erholder nogen Erstatning derved, at det ikke tillades Drengen, saasnart han har lært Noget, igjen at forlade ham; men det er en Selvfølge, at det, selv om ingen Læretid ved Lov er fastsat, staaer i hiins Magt, ved Contract at betinge Læreaarenes Antal, og der kan ingen Tvivl være om, at naar hiin Lovbestemmelse om Læretiden skulde blive affkaffet, Læreaarene dog meget hyppigt ville blive fastsatte til ligesaa lang en Periode som for Tiden, idet Antallet af unge Mennesker uden Formue, for hvem det er af Bigtighed snart at komme i en Stilling, hvori de idetmindste for en Deel kunne undvære Andres Understøttelse, er saa stort, at Principalerne sikkert med Lethed ville kunne erholde Drengene, der ved deres Lærecontract blive bundne til dem i 5 Aar ligesom nu, naar de ville give dem de samme Fordele, som nu sædvanligt stipuleres ved Contracterne, navnlig frit Huus og fri Underholdning, — og det saameget mere, som der for Tiden ikke sjældent findes Exempler paa, at Drengene endnu maae betale Principalen en Godtgjørelse for at blive oplærte hos ham.

De lovbestemte Læreaars Affkaffelse er derimod af Bigtighed for det unge Menneske, der er i Besiddelse af Formue eller som iøvrigt besinder sig i en saadan Stilling, at han ikke umiddelbart efter Barneaarene bliver nødt til ved eget Arbejde at fortjene sit Udkomme, men kan opsætte dette til en mere fremrykket Alder, og som ved en frivillig Contract vilde være istand til at tilbyde Principalen saadanne Betingelser, et denne kunde indvilge i, at tage ham i Lære i kortere Tid. En Saadan kan ikke Andet end føle sig besværet ved, at Lovene tvinge ham til at underkaste sig en længere Læretid, end han vilde behøve til at erhverve den fornødne Kjendskab til Boutikforretningerne, og der kan ingen Tvivl være om, at danne Omstændighed for Mange har en saadan Betydning, at

de, skjøndt de ellers kunde føle Lyst til at bestemme sig til Detailhandelen, netop derved afholdes fra at vælge denne Næringsvei, idet de formene, at de i deres yngre Aar kunne foretage sig noget til deres fremtidige Uddannelse Nyttigere, end at staae i en Række af Aar i en Boutik.

At det unge Menneske, der bestemmer sig til Handelen, ogsaa virkelig i Almindelighed kan benytte sin Tid paa en bedre Maade end ved at lænke sig fast til en Boutik, maa Comiteen ansee for afgjort, og den kan derfor ingenslunde bifalde den modsatte Anskuelse, der er udtalt i de ovennævnte Motiver til Anordn. 23 April 1817 (Coll. Tid. S. 391). Langt gavnligere vilde det vistnok være for den vordende Detailhandler at anvende en Deel af de 8 Aar, som han nu maa staae i Boutikken, til at besæfte og udvide sine Skolekundskaber; megen Nytte vilde han ogsaa kunde have af, et Tidlang paa en større Handlendes Contor at øve sig i Contorforretninger, ligesom han ved Reiser i fremmede Lande og paa mange andre Maader vilde kunne indsamle Kundskaber og Erfaringer, der kunde bære rige Frugter for ham. En egentlig videnskabelig Dannelse behøver Detailhandleren vistnok ikke at have; men om en saadan er her og kan her ikke være Tale, medens de, der mene, at den blotte høiere, over Hverdagslivets Fordringer gaaende Dannelse, endog vilde være ham skadelig, idet den vilde vække Fordringer hos ham, som hans valgte Livsstilling ikke kunde tilfredsstille, aabenbart nære en ugrundet Frygt, naar det kun er en sund og ægte Dannelse, som Vedkommende tilegner sig, og naar hans Virkefreds derhos er grundet i hans eget frie Valg. Udbredelsen af den Grad af Dannelse, hvorom her er Tale, og som ikke blot forudsætter Besiddelsen af gode og grundige Skolekundskaber, men hvortil ogsaa hører en vis aandelig Modenhed, der kan gjøre sig uafhængig af de en indskrænket Sphære eiendommelige Fordomme, modvirkes imidlertid sikkert ikke lidet ved de nærværende Bestemmelser om faste Læreaar i Handelslaugene. Det er en almindelig Klage,

at de Dreng, der komme i Være, i Almindelighed mangle, endog ofte i temmelig høi Grad, det behørige Fond af For- kundskaber; men dette kan ikke blive anderledes, saalænge der i den lange Væretid, der nødvendigt skal gjennemgaaes, ligger saa stor en Fristelse til saa tidligt som muligt at tage Drengen ud af Skolen, for at han ikke i den mere fremrykkede Alder skal blive forsinket i at indtræde i en selvstændig Virk- somhed. Men hvad der mangler Drengen, naar han kommer i Være, i de Kundskaber, han skulde have erhvervet i Skolen, vil vanskeligen blive indhentet i Væretiden. Sat ind i en ganske heterogen Virksomhed, som optager den største Deel af hans Tid og derfor vil gjøre ham det besværligt, ved Siden deraf at lægge Bind paa Erhvervelsen af hine Kund- skaber, og det i en Alder, hvor en stærk Drift til at over- vinde disse Vanskeligheder mindst lader sig vente, vil Drengen sjældent i Væretiden gjøre videre Fremskridt i, hvad han har lært i Skolen, ja ofte vil han under sine forandrede Beskjæf- tigelser selv glemme dette, naar hans tidlige Borttagelse fra Skolen har hindret det fra rigtigheden at fæste Rod hos ham. Ved en Examen efter udstaaet Væretid kan vel noget virkes herimod, men ikke Meget; thi Ondet ligger ikke saa meget i Forsømmelse fra Værlingens eller Principalens Side, hvilket ogsaa snarere under en passende Control kunde ventes rettet, som det meget mere er dybt begrundet i Forholdenes Natur, og kan derfor kun fjernes ved en Forandring i disse.

Men det er ikke blot den unge Alder, hvori Handelslær- lingen i Almindelighed begynder at opoffre sig til Detailhan- delen og Beskaffenheden af de Beskjæftigelser, som han her- ved kommer ind i, der maae ansees som lidet gunstige Om- stændigheder for den intellectuelle Udvikling; men det maa ogsaa i det Hele, ifølge Laugsvæsenets Natur, hos Værlingen mangle paa de almindelige Drivejere, som kunne anspore til en alvorlig Stræben efter fleersidig Uddannelse. Det unge Menneske, der er bleven sat i Være i et Handelslaug, seer sin

fremtidige Løbebane bestemt og nøiagtigt affstukket for sig, saaledes at en særdeles Flid og Anstrengelse fra hans Side, idetmindste saalænge han endnu ikke selv har etableret en selvstændig Virksomhed, kun synes at kunne have liden Indflydelse til at forbedre hans Udsigter, medens disse paa den anden Side ei heller ved hans Lædighed eller Ligegyldighed ville syndeligt formørkes; thi den mekaniske Færdighed i Boutifhandelsens Forretninger, som han behøver for at kunne overstaae sine Examina og for efter Læreaarenes Tilendebringelse at kunne skaffe sig sin Subsistents som Svend, vil den lange Dvælse efterhaanden af sig selv bibringe ham uden synderlig Medvirkning fra hans egen Side, og hverken udmærkede Kundskaber eller en ved fortrinlig Flid opnaaet ualmindelig Dygtighed ville kunne hjælpe ham til at forforte sin Prøvetid. Idet det mindre kommer an paa dennes Anvendelse end alene paa dens Tilendebringelse, hvad er da naturligere, end at det Sidste snarere end det Første bliver af Bedkommende anseet som det Vigtigste, og at de, istedetfor at støtte deres Haab for Fremtiden paa deres Kundskaber og Dygtighed, nærmest bygge paa det Fortrin, den udvortes Omstændighed, at de have gennemgaaet den laugsræsfige Skole, giver dem fremfor dem, med hvem dette ikke har været Tilfældet, og som derfor trods deres muligen større Dygtighed ere udelukkede fra den Virksomhed, hvortil Saadant alene giver Udgang.

Heri ligger Spiren til den fordærvelige Udelukkelsesaaend, — Laugsaanden —, som istedetfor at søge Sikkerheden for et heldigt Udbytte i egen Virksomhed og i Flid og Anstrengelse for at fuldkommengjøre denne saa meget som muligt, søger den i at fjerne Andre fra den samme Virksomhed, for ved at befrie sig for Concurrencen at gjøre sig Sagen selv saameget lettere. Og hvor kan det være Andet end, at denne Laugsaaend fremdeles mægtigt maa gribe om sig blandt de Handlende under den Begrænsning, som Classificationen af Handelen har sat for deres Virksomhed? Thi, naar de Handlende

ved den strenge, og ved Bestemmelsen om Læreaarene saa at sige stabiliserede Uffondring mellem de forskjellige Handelsbrancher hindres fra frit at bevæge sig i de Retninger, som Forholdene og egen Virkelyst kunde lede dem til, og fastholdes i en forud bestemt, eensformig Virkefreds, vil Umuligheden af at gaae udenfor denne, — der ofte ved en næsten blot mechanisk Virksomhed, der engang er bleven tillært, lader sig udfylde — naturligen medføre en Indskrænkning i Aandens frie Bevægelighed, som vilde mangle et tilsvarende Maal. Idet Lovgivningen ved Classesystemet forstener de bestaaende, men under Forholdenes naturlige Løb sig ideligt forandrende Forskjelligheder, forstener den ogsaa den Handlendes Virksomhed og sætter Hindringer for Udbredelsen af en ægte Handelsaand, som nødvendigt behøver Frihed for at udvikle sig, medens der i dets Sted, i de bundne Forhold, som de faste Læreaar og Classesystemet frembringe, og under den Eensformighed, hine Indretninger føre med sig, bliver opelsket de frihedsfæske Principer og den eensidige Fastholden ved traditionelle Anskuelser, som udgjøre Laugsaandens Særkjender. Den Handlende, som er besjælet af denne Aand, kan vel ofte selv føle sig indskrænket i sin Virksomhed ved de mange Indskrænkninger, der ifølge Classesystemet ogsaa tynde paa ham; men han veed dog ikke, om han skulde ønske at erholde friere Hænder, naar han da skulde nødes til at opgive den Ret, han har til paa den anden Side at indskrænke Andre i deres Virksomhed. Dette er en Ret, han har opnaaet ved et møjsommeligt Arbejde i Laugsinstituternes Tjeneste, og med de Grundsætninger, hvori han er opdraget, anseer han den som et stort Gode, uden retteligen at kunne vurdere det Tab og den Skade, som paaføres ham ved de Indskrænkninger, der paahvile ham selv, men som han nu engang er vant til, og over hvilke hans i de engang bestaaende Forhold hildede Blik ikke formaae at hæve sig. Heraf bliver Følgen det lidet opbyggelige Skuespil af uophørlige Stridigheder mellem de Handlende om deres

gjensidige Rettigheder, som den daglige Erfaring frembyder os, Stridigheder, der, som ovenfor bemærket, ikke kunne undgaaes, hvor lovbestemte Classificationer ere indførte, men som opflaammes desto stærkere, jo mere Laugsaanden bliver herskende, og jo mere man tror at kunne bøde paa Mangel af egen Driftighed ved at lægge Baand paa Andres Virksomhed. Hermed staaer i Forbindelse det Spionsystem, som Laugssamfundenes Bestræbelser for at udelukke Fremmede fra den dem forbeholdte Virksomhed have indført til at opdage Krænkelser af Laugrettighederne, en Virkning af Laugsvæsenet, hvis forkastelige Character det sikkert ikke er nødvendigt at opholde sig ved.

Comiteen har hidtil betragtet, hvilke Virkninger Laugsvæsenet og navnlig sammes tvende Hovedbestanddele, Classificationssystemet og de faste Læreaar, maae antages at have paa Handelen i det Hele, og har udtalt det som sin Overbeviisning, at det maa indvirke hemmende og hindrende paa Handelens Løb og maa bidrage til at indtvinge denne i en unaturlig Retning; ligeledes har Comiteen udviklet, hvor betydelige og, efter dens Mening, unødvendige Indskrænkninger hine Institutioner medføre i den individuelle Frihed, og den har derhos søgt at godtgjøre, at de nævnte Institutioner bidrage til at holde Handelsstanden paa et lavere Uddannelses-Trin, end Tilfældet efter Rimelighed vilde blive, naar Handelsfrihed herskede, fornemmelig derved, at Læreaarene deels afholde Mange af den mere formuende og tillige mere oplyste Klasse i Samfundet fra at opoffre sig til Detailhandelen, deels hos dem, der begive sig i Handelsklare, modvirke den Udbredelse af Kundskab og Dannelses, der kunde være ønskelig, ligesom Laugsvæsenet i det Hele fremavler en de rette Handelsprinciper modstridende Laugsaand.

Comiteen skal nu gaae over til at undersøge et andet Hovedpunkt i denne Materie. Laugsvæsenet antages nemlig meget ofte at have en heldig Indflydelse paa Concurrencen,

idet det forhindrer denne fra at overskride de rette Grændser, og der yttres derfor ofte meget stor Betænkelse mod at ophæve hine Indretninger, da Concurrencen derved vilde blive ubunden.

At indlade sig paa en theoretisk Undersøgelse af Concurrencens Natur, anseer Comiteen for at ligge udenfor dens Hverv, og den skal derfor ikke indlade sig paa det Spørgsmaal, om det i det Hele kan ansees overeensstemmende med rigtige Grundsætninger om Handelens Natur at gjøre Foranstaltninger til Indskrænkning af Concurrence. Thi omendskjøndt det ikke vilde være vanskeligt at vise, hvad der ogsaa tør ansees at være almindelig erkjendt, at Intet er mere overeensstemmende med Handelens Natur og mere i Alles, saavel Kjøberes som Sælgeres, sande Interesse end en fri Concurrence i alle Handelens Grene, saa er dog Ingen villigere end Comiteen til at erkjende, at denne Sætning, ligesom alle abstracte Sætninger, i sin Anvendelse kan være at underkaste forskjellige Modificationer med Hensyn til stedfindende Forhold og specielle i disse begrundede Omstændigheder. Comiteen skal derfor strengt holde sig, saavidt gjørligt, til Spørgsmaalets practiske Side og gaae over til at undersøge, hvilken Indflydelse det hos os bestaaende Laugsvæsen kan antages at have havt paa Concurrencen, og hvilke Følger dets Ophævelse i saa Henseende maa antages at ville have.

Det er imidlertid nødvendigt først at gjøre opmærksom paa, at der ved enkelte Laug bestaae særegne for disse alene gjeldende Indretninger, og at disse vistnok have havt en særegen Indflydelse i den omtalte Henseende. Men om disse kan der saa meget mindre være Tale, som de egentligt ere Laugsvæsenet uvedkommende, og som de af selve Lauginteressenterne for Størstedelen maae betragtes som forskjellige Laugene paalagte Indskrænkninger og Byrder, paalagte for at fremme Industrien og Viemed, der i det Høieste kun staae i en indirecte Forbindelse med Laugenes Handel, og hvilke

Indretningers Vedligeholdelse de nærværende Interessenter blot kunne ønske, forsaavidt de i sin Tid have maattet underkaste sig de dermed forbundne Byrder, og nu ikke kunne ansee det overeensstemmende med deres egen Interesse, at Udgangen til at etablere sig skulde vorde lettere for Andre, end den har været for dem. Comiteen skal med et Par Ord omtale disse sær-egne Indskrænkninger og vise, at heller ikke de kunne ansees at have været til Laugenes sande Tarv, skjøndt de i en vis Forstand unægtelig have indskrænket Concurrencen.

Hertil hører først og fornemmelig, at Ingen kan indtræde i Iisenkræmmerlauget uden først at have erhvervet sig Actier til et Beløb af 3000 Rbd. i Raadvaddams Fabrik, af hvilken Capital han ikke har noget Udbytte, da tvertimod Laugets Interessenter aarligen maae tilskyde en ikke ubetydelig Sum til Fabrikkens Udgifter. At Concurrencen til denne Næringsvei derved er bleven indskrænket, er en unægtelig Kjendsgjerning, som iblandt Andet fremlyser deraf, at der efter Generaltabellen for 1842 over Medlemmerne af Laugene og Corporationerne heri Staden fandtes 245 Urtekræmmere, 179 Silke-, Alden- og Væredskræmmere, 41 Hørkræmmere og ikkun 17 Isenkræmmere, et Misforhold med Hensyn til disse Næringsdrivende, der bliver end mere iøinesaldende, naar man betænker, at ved Adskillelsen af Isenkræmmer- og Urtekræmmerlauget i 1807 fandtes 22 Isenkræmmere og 106 Urtekræmmere her i Staden, saa at medens dissees Antal i de forløbne 35 Aar er steget 250 Procent, er der nu endogsaa 25 Procent færre Isenkræmmere i Staden end i 1807. At dette ikke er i Consumenternes Interesse, da det maa have været let for saa saa Isenkræmmere, der saa dyrt maae tilkjøbe sig Udgangen til Lauget, at holde deres Varer i høi Priis, behøver vel intet nærmere Beviis. Men ligesom det er øiensynligt, at den ved Isenkræmmerlauget stedfindende særlige Indretning er til Consumenternes Skade, saaledes tør Comiteen ansee det for uomtvisteligt, at den ogsaa har været

baade til Skade og Byrde for Sælgerne eller Lauget, og Comiteen troer ikke at burde undlade at gjøre opmærksom paa, at om end nogle af Ijenfræmmerne kunne henregnes til Hovedstadens solideste og respectableste Detailhandlere, saa have dog Fallisfementet netop i denne Handelsbranche ikke været ualmindelige i de senere Aar, og Ijenfræmmerne kunne i Almindelighed ikke ansees for at være saa velhavende eller solide, som man paa Grund af den indskrænkede Concurrence i dette Laug kunde have ventet.

Men at denne Indskrænkning med Hensyn til Udgangen til Ijenfræmmerhandelen, der unægteligen har havt Indflydelse paa Concurrencen, ogsaa i andre Henseender har virket skadeligt for selve denne Handelsbranche og derfor saa meget mere maa ønskes bortffjernet i det Almindeliges Interessse, turde ikke være vanskeligt at estervise, hvorved Comiteen kun skal bemærke, at Spørgsmaalet, hvorvidt de nærværende Ijenfræmmere kunne have et billigt eller vel endogsaa et retfærdigt Krav paa Skadesløsholdelse for deres i Fabrikken satte Actiecapital, naar den berørte Indskrænkning ved en Reform af Handelsvæsenet ophæves, naturligviis her ikke har kunnet komme i Betragtning.

Det er forhen yttret, at en lovbestemt Classification, selv om den ikke formeente den Handlende at indskrænke sig til saa faa Udsalgsgjenstande, som han fandt for godt, dog i Almindelighed vilde virke til, at Forgremingen af Handelen ikke allevegne strakte sig saa vidt, som det kunde være at ønske og overeensstemmende med Consumenternes Tarv. Dette har netop viist sig med Hensyn til Ijenfræmmernes Handel, hvortil Grunden neppe er at søge i Lovbudet, at Laugsinteressenten skal være forsynet med alle de Vareforter, som Laugsartiklerne nævne — thi dette Lovbud har længe ikke været overholdt, da det Offentlige kan være sikker paa, at de Gjenstande, hvor efter der er Søgning, ogsaa ville findes — hvorimod den sande Grund snarere er at søge i den indskrænkede Concurrence

til denne Handel ved Siden af det lovlige betydelige Omfang, som den har. Som Exempel herpaa skal Comiteen kun anføre, hvorledes Handelen med Papiir og andre Skrive- og Tegnmaterialier, der udgjør en Deel af Iisenkræmmerhandelen, i den senere Tid ad Bevillingsveien har maattet søge at blive en selvstændig Handel for nogenledes at svare til Tidens og Consumenternes Fordringer.

Ogsaa ved Silke- Ulden- og Lærredskræmmerlauget bestaaer en lignende Indskrænkning, idet enhver ny Interessent til Laugets Fabrikasse skal indskyde 160 Rbd., samt bevise at have gjort Indkjøb af indenlandske Manufacturvare for et Beløb af 1000 Rbd., hvilken sidste Bestemmelse dog neppe overholdes saaledes, at den kan siges at have nogen reel Indflydelse. Denne Indskrænkning har naturligviis havt langt ringere Indflydelse paa Concurrencen i dette Laug end den saa meget større Indskrænkning med Hensyn til Iisenkræmmerlauget, og Comiteen skal derfor saa meget mindre opholde sig ved den, som det ogsaa her er klart, at den har havt et ganske andet Diemed end at indskrænke Concurrencen med Hensyn til denne Handel, og i det Hele er Laugsvæsenet uvedkommende.

Hvad endelig Urtekræmmerlauget angaaer, hvorved den særlige Indskrænkning efter Cancellie-Skrivelse af 4 Februar 1823 og Rescript af 20 August 1834 finder Sted, at ingen Laugsinteressent tør holde meer end een Dreng i Lære, troer Comiteen efter Erfaringens Bidnesbyrd, som senere skal vorde omtalt, at denne Indskrænkning i alt Fald har havt en saa ubetydelig Indflydelse paa Concurrencen til denne Næringsvei, at den ei kan antage det nødvendigt at vise, med hvilke andre Misligheder denne Indskrænkning har været forbunden, og hvor lidet den i det Hele er overeensstemmende enten med den individuelle Frihed eller med Handelens Tarv overhovedet.

Efter saaledes at have berørt de specielle Indskrænkninger, der ved enkelte Laug finde Sted, og have viist, hvilken

Indflydelse de kunne antages at have udøvet paa Concurrencen, og hvilke Følger de isøvrigt have havt, skal Comiteen nu vende sig til Hovedspørgsmaalet og undersøge, hvilke Virkninger det bestaaende Laugsvæsen i dets Almindelighed, navnlig den faste Væreaar i deres Forbindelse med Classifications-systemet, kan antages at have havt paa at formindske Concurrencen iblandt de Handlende. Det er en Mening, som Mange af Laugsinteressenterne nære, at disse Indretninger yde dem en særdeles Beskyttelse i deres Næringsdrift, og at Tilstrømningen til Laugenes Handel ved deres Ophævelse vilde blive saa stor, at deres Handelsfordeel betydelig maatte formindskes, og derved mange af de nærværende Laugshandlende gaae til Grunde. Genstidig hermed paaftaae imidlertid ofte de Samme, at Concurrencen i de fleste Laug allerede nu er for stor; men er denne sidste Paastand rigtig, maa deres Frygt i første Henseende i alt Fald være ugrundet; thi i saa Fald vil den Fordeel, som Laugenes Handel i Almindelighed kan afkaste, være saa ubetydelig, at ikke Mange ville føle sig fristede til at kaste sig over denne Handel, hvor let end Udgangen til den gjøres. Tvertimod, naar det ikke blot var i en enkelt Green, men i Næringsforholdene i det Hele, at større Frihed blev indført, vilde der upaatvivleligen være Flere, som vilde benytte den aabnede Frihed til at forlade den oversyldte Næringsvei, hvortil Laugstvungen hidtil har bundet dem, for at forsøge deres Lykke i en anden hidtil mindre udviklet Retning, og Næringsfriheden vilde saaledes i det nævnte Tilfælde, istedetfor at forstørre Concurrencen, tvertimod formindskede den, eller dog i det Hele virke til paa det Nærmeste at afpasse den efter de enkelte stedfindende Forhold. Det er imidlertid vistnok tvivlsomt, om Concurrencen i de forskjellige Handelslaug, Isenfræmmerlauget, som ovenfor bemærket, ialtsald undtaget, for Tiden virkeligen kan ansees at være for stor, og om ikke den fortrykte Tilstand, hvori flere Laugshandlende befinde sig, snarere har sin Grund, deels i forskjellige tilfældige

Omstændigheder, i Mangel paa Dygtighed eller Capital, deels netop i de Baand, der ved Laugslovgivningen ere dem paalagte; men hvad man saa end vil antage om Concurrencens nærværende factiske Tilstand, maa det vistnok ved en nærmere Betragtning blive klart, at den Beskyttelse imod Concurrencen, som Laugsindretningen skulde kunne yde Interessenterne, ialtsald kun kan være høist ubetydelig. Da Laugene nemlig ikke ere sluttede, men Alle og Enhver, som have opfyldt de lovbefemte Betingelser, kunne indtræde i samme, er den mulige Forøgelse af Laugsinteressenternes Antal ubegrændset, og skjøndt hine Betingelser, som oplyst, ere ikke lidet byrdefulde, ere de dog, med Undtagelse af den for Ssenfræmmerlauget særegne Betingelse, der fordrer Besiddelse af en temmelig betydelig Capital, ikke saa uoverkommelige, at der ikke, især under de nærværende Forhold, som ei frembyde nogen stor Overslødighed af Midler til at erhverve et let og sikkert Udkomme, skulde være nok, der trods den dermed forbundne Besvær, vilde træde ind i Handelslaugene og supplere Interessenternes Antal, naar disse virkelig i Forhold til Byens Fornødenheder vare for faa, og deres Fordeel som Følge deraf usforholdsmæssig stor. Det sees ogsaa, at der ved alle Laugene gives en stor Mængde til at indtræde som Interessenter Qualificerede, der have udtjent deres Læreaar og absolveret de behørigte Examina, hvilke dog stadigen vedblive at ernære sig som Svende, uden at forsøge at etablere en selvstændig Virksomhed. Den sidste Grund hertil kan ikke være en anden end den, at Laugene i det Hele ere tilstrækkeligt besatte; thi ellers vilde de dygtige Svende sikkert ikke undlade at nedsætte sig selvstændigt, hvortil idetmindste Mange af dem vel vilde kunne erholde de fornødne Midler, naar der for Interessenterne virkelig var en ualmindelig Fordeel at indhøste. Det synes saaledes klart, at det ikke er Laugslovgivningen, der forhindrer, at de Handlendes Antal bliver større end det er, men alene Forholdene, der, naar de blive de samme, ogsaa maae have den samme

Virking i det Tilfælde, at Handelsfrihed blev indført. Den Grundsætning, at Tilbudet stedse stræber at sætte sig i Ligevægt med Søgningen, gjør sig gjeldende overalt i Handelen, endog under i høi Grad tvungne Forhold, og udøver en Magt til at indskrænke Concurrencen til dens naturlige Maal, som gjør Lovgivningens Indgriben i denne Henseende, om den kunde være retfærdig, dog oversflødig.

Et træffende Exempel herpaa turde netop Urtekræmmelaugets seneste Historie frembyde. Da det i Cancellie-Skrivelse af 4 Februari 1823 blev indskjærpet, at hver Urtekræmmer kun turde holde een Dreng, antog man dette ogsaa af den Grund for hensigtsvarende, at „Interessenternes Antal i dette saa talrige Laug derved kunde noget formindskes.“ Men hvor lidet denne Bestemmelse i saa Henseende har svaret til sin Hensigt, fremgaaer deraf, at Urtekræmmernes Antal i Slutningen af 1822 var 172 og 20 Aar senere 245, endskjøndt det ikke er mindre vist, at der, efterat Bestemmelsen i længere Tid har bestaaet, endnu gives mange ældre Urtekræmmersvende, som tage i Betænkning at etablere en selvstændig Handel. Paa den anden Side har derimod Bestemmelsen viist sig aldeles oversflødig, da efter Aldermandens Vidnesbyrd (Afhøringsprotocollen pag. 17) Drengenes Antal af sig selv er i Aftagende, saa at ikke engang hver enkelt Interessent har een Dreng i Lære, og Forholdene saaledes i deres Virkninger endog have forudskredet Lovgivningens Bestræbelser for at indskrænke Concurrencen.

Men, turde det af det Anførte være klart, at det ikke er Laugslovgivningen, der beskytter Laugsinteressenterne imod en uforholdsmæssig Forøgelse af Concurrencen, skal det dog ikke benægtes, at Laugsvæsenets Ophævelse, især i den umiddelbart paafølgende Tid, muligen kunde have nogen Indflydelse paa denne. Det er forhen bemærket som en Virkning af de lovbestemte Læreaar, at de afholde Mange af den mere dannede og mere velhavende Klasse fra at lægge sig efter Detailhandelen, og heraf kan det vel være en Følge, at der under de

nærværende Forhold i nogle af Laugene kun ere forholdsvis Faa, som ere i Besiddelse af større Capitaler, og derfor kunne drive deres Handel efter en mere omfattende Maalestok. Hvor dette er Tilfældet, kan det ikke være Andet, end at de Enkelte, hvis Capitaler sætte dem i Stand til at drive deres Handel i et større Omfang end de fleste andre af Laugsinteressenterne, virkelig maae have Fordeel af Laugsvæsenet, idet dette maa antages at være Skyld i, at den Concurrence er indskrænket, som de alene have at frygte for, nemlig Concurrencen af flere andre større Etablissementer. Laugsvæsenet letter dem altsaa paa en Maade deres Virksomhed, eller gjør dem det muligt, uden synderlig Anstrengelse at drive denne, og uagtet den Concurrence, der finder Sted i Handelen i det Hele, maa hindre Markedspriserne fra at stige meget over den naturlige Priis, blive de dog, ved Concurrencens Indskrænkning i hiin specielle Henseende, istand til at drage forhoiet Fordeel af de større Etablissemeters eiendommelige Fortrin. Hvor disse Forhold finde Sted, vilde vistnok Laugsvæsenets Ophævelse drage en Deel nye Capitaler til de Handelsgrene, der hidtil havde været blottede for saadanne, og derved formindske Fordeelen for hine ved den hidtilværende Tingenes Tilstand særdeles Begunstigede; men dette kunde kun være til Lettelse for Consumenterne og til Oplivelse af Handelen, som nye Livskrafter, der hidtil unaturligen havde været holdt borte, vilde blive tilførte. Naar Laugstvungen affaffedes, er det imidlertid ogsaa muligt, at i det første Dieblik ikke blot den hidtil savnede Capitalkraft vilde tilflyde Detailhandelen, men at endog en større Tilstrømning af Capitaler vilde finde Sted til denne, end der egentlig var Trang til; thi den pludselige Lettelse i Udgangen til en Erhvervsgreen, som det hidtil havde været vanskeligt at komme ind i, kunde vistnok lettelig, uden anden tilstrækkelig Grund, være en Tillokkelse for Udskillige til i den at forsøge deres Formue. Naar da med Gæt en Mængde nye Capitaler blev anvendte i Detailhandelen, er det vist-

nok ikke utænkligt, at det Stød, som herved vilde opstaae, vilde rokke endeel af de fattigere Handlende af Laugene, som allerede kun med Nød og neppe have kunnet bestaae under de mere rolige Forhold, der herskede under Laugsvæsenet. De vare vel ingenlunde ved dette sikrede imod, at der jo kunde fremstaae Concurrenter, der dreve Handelen med en saadan Kraft og Dygtighed, at de i Kampen med disse ikke kunde holde sig; men Faren herfor vilde dog blive større, naar en pludselig Omvæltning af de bestaaende Forhold fandt Sted.

Imidlertid turde dog den Fare, der i saa Henseende ved Laugsvæsenets Ophævelse uiebliffeligen kan opstaae, være meget mindre, end Mange forestille sig. Detailhandelen er neppe i Almindelighed anseet for en saadan Rigdomskilde, at, fordi Udgangen til den blev gjort fri, just mange Capitalister skulde ville ombytte den Capitalanvendelse, de hidtil have fundet hensigtsmæssig, med en Anbringelse af deres Formue i hiin dog ikke lidet møjsommelige Erhvervsgeen; og hertil kommer endnu, at det til med Held at drive en Detailhandel ingenlunde er tilstrækkeligt at være i Besiddelse af en Capital, men at dertil ogsaa udkræves et Forraad af specielle Kundskaber, til hvis Erhvervelse vel ikke den Nærække, der ved Lovgivningen er fastsat som Læretid, men dog en ikke ganske ubetydelig Tids Anvendelse er nødvendig, hvorfor det, naar Nogen uden behørig Forberedelse i de derhen hørende Forretninger vilde etablere en Boutik, snart vilde vise sig, at dette ikke var Nogen til større Tab end ham selv. Disse Omstændigheder ville ikke lidet bidrage til at forhindre en overdreven Tilflod af Capitaler til Detailhandelen umiddelbart efter Laugenes Ophævelse. Dernæst maa det erindres, at de ældre Handlende, som allerede have erhvervet sig en vis Kreds af Kunder, deri have en betydelig Fordeel i Kampen med de nye Concurrenter, saa at de i Almindelighed med Held ville kunne bestaae denne, naar deres Existence kun ikke mangler ethvert solidt Fundament, og naar de følge den Spore, som de for-

andrede Forhold give dem til at anvende en Flid og Anstren-
gelse, som tidligere vel kunde være mindre fornøden.

Endelig maa det ikke tabes af Sigte, at den Laugshand-
lende netop ved Laugsvæsenets Affkaffelse vil vinde en bety-
delig Kraft til at møde de Farer, der heraf kunne opstaae for
ham, idet han med det Samme vil vorde befriet for de
Baand, der hidtil have tynget paa ham. Thi derved vil ikke
blot fri Udgang aabnes for ham til at udbrede sin Handels-
virksomhed i mangfoldige Retninger, som hidtil have været
lukkede for ham, og saaledes et kraftigt Middel være ham
givet til at undgaae de fordærvelige Følger, en indtrædende
uheldig Coniunctur i den specielle Handel, han hidtil har
beskjæftiget sig med, kunde foraarsage ham; men af stor Wig-
tighed for ham vil ogsaa Affkaffelsen af de Indskrænkninger
være, som Laugsvæsenet nu paalægger ham med Hensyn til
den Maade, hvorpaa han er bunden til at drive sin Handel.
Herved sigtes ikke saameget til Forpligtelsen til at have sin
Boutik assorteret med alle de Varer, der i Laugsartiklerne ere
nævnte; thi denne Forpligtelse overholdes, som ovenfor bemær-
ket, ikke; men herved havs fornemmeligen for Die den ved alle
Laug gjeldende Bestemmelse, at ingen Laugsinteressent maa
benytte sig af andre Medhjelpere til sin Handels Drift end de
i Lauget indskrevne Dreng og Svende. Denne Bestemmelse
maa navnlig for den fattigere Handlende ofte være til bety-
delig Byrde. Den nemlig, hvis Handel har et noget større
Omfang, vilde det, om det end ikke var ham forbudt, neppe
i Almindelighed falde ind, til Handelen i sin Boutik at betjene
sig af andre Personer end af saadanne, som gjorde denne Han-
del til deres egentlige Fag, skjøndt en streng Overholdelse af
hiin Forret for de laugsoplærte Medhjelpere vel i enkelte
Tilfælde ogsaa kan være ham til Gene; men for den, hvis
Handelsvirksomhed er af mindre Betydenhed, vilde det ofte
være et stort Gode, om han kunde spare de større Omkost-
ninger, der ere forbundne med at holde en egentlig Handels-

betjent i sin Tjeneste, og i dets Sted betjene sig af andre Personers, f. Ex. sin Kones, sine Børns eller sine qvindelige Tjenestetyendes Hjelp. Ut dette ikke er tilladt, er upaatvileligen en betydelig Mangel ved Laugsforfatningen. Det er naturligt, at der i en stor By gives Etablissementer for Detailhandelen af den meest forskjellige Størrelse, og under Tingenes naturlige Gang vilde dette medføre en Driftsmaade af meget forskjellig Bessaffenhed; men Laugsvæsenet undergiver Alle, der handle med de samme Gjenstande, hvor stor endog den indbyrdes Ulighed er, som Medlemmer af det samme Laug, de samme Regler i Henseende til den Maade, hvorpaa de skulle drive deres Handel, skjøndt det dog er aabenbart, at det kun er ved at anvende en mindre bekostelig Driftsmaade, at den mindre Handlende vil kunne bestaae ligeoverfor det større Etablissement. Det vilde derfor være en betydelig Lettelse for den fattigere Handlende, der vilde sætte ham istand til at modstaae mangen Rystelse, naar der ved Laugsvæsenets Ophævelse vandtes Frihed for ham til at benytte sig af hvilke Medhjelpere han vilde. Dgsaa er det muligt, at denne Frihed efterhaanden vilde bevirke en Forøgelse af Antallet af de mindre Boutikker, idet den nu bestaaende Indskrænkning maa gjøre det vanskeligt for Etablissementer, der ikke have naaet en vis middelmaadig Størrelse, at bestaae; men den Udvidelse af Concurrencen, der saaledes vilde opstaae, ikke formedelst den ved Laugenes Ophævelse lettede Udgang til Handelen, men formedelst Muligheden af, at Flere ved en Formindskelse i Driftsomkostningernes Størrelse kunde ernære sig af den samme Næringsvei, vilde kun være gavnlig for det Almindelige, uden at være til Skade for nogen Enkelt. Den i de foranncvnte Motiver til Anordningen af 1817 (Coll. Tid. pag. 391) opstillede Sætning, at, jo flere Familier der skulle leve af samme Uffætning, jo større Handelsfordele behøves, hvoraf skulde følge, at der med et ringe Antal Handlende kunde ventes billigere Priser, slutter sikkert i den forkererte Dr-

den; thi hvor Handelen ikke er Gjenstand for et virkeligt Monopol, staaer det ikke til den enkelte Handlendes Vilkaarlighed at bestemme Prisernes Høide, hvorimod disse og den Handelsfordeel, de tillade ham at erhverve, beroe paa Omstændigheder, der ere uafhængige af Sælgernes Villie alene. Fra Handelsfordelens Størrelse, saaledes som den ved Forholdene normeres, maa man derfor gaae ud som fra det Principale, og sige, at det er den, der bestemmer, hvormange der kunne ernære sig ved Handelen. Ved Laugsvæsenets Afskaffelse vil nu vistnok ikke Massen af Vareaffætningen i og for sig, i det mindste ikke strax, blive større, og som Følge deraf heller ikke den samlede Handelsfordeel umiddelbart forøges; men deels vil dette dog middelbart skee ved den Lettelse i Driftsomkostningerne, som Borttagelsen af Indskrænkningerne med Hensyn til Driftsmaaden kan medføre, og fornemmeligen ved den Frihed, som gives Enhver til at udvikle sin Virksomhed i den Retning, der bedst convenerer ham, og deels vil det ogsaa ved en ligeligere Fordeling af Handelsfordelen blive muligt, at den kan komme Flere til Gode. Ved alt dette er det umuligt Andet end, at den Skade, der for Enkelte kunde befrygtes af de Rystelser, der umiddelbart i det Dieblik, da Laugene hævdes, muligen vilde opstaae, betydeligt maa modarbeides, ja maaskee næsten ganske forebygges. Men i ethvert Fald ville hine Rystelser kun være aldeles forbigaaende, medens de gode Følger af Laugsvæsenets Ophævelse ville være vedvarende. Ege vægten imellem Søgningen og Tilbuddet maa snart blive fuldkomment gjenoprettet, og Alt vende tilbage til den vante rolige Gang; ja under den nye Handelsfrihedens Tilstand vil der endog have større Garantie end nu, ligesaavel for at Concurrencen ikke undertiden bliver for stor, som for at den ikke til andre Tider bliver for lille, idet nemlig den Bevægelighed, som Friheden frembringer, betydeligt vil lette Iværksættelsen af den Indskrænkning eller Udvidelse i Concurrencen,

som de uophørligt sig forandrende Omstændigheder til enhver Tid gjøre Krav paa.

Paa hvad her er sagt om den gavnlige eller skadelige Indflydelse, Laugsvæsenets Affkæffelse vilde have for selve Laugenes Medlemmer, har Comiteen fundet en kraftig Bestyrkelse i de Meninger, der ere yttrede af Flere af de Laugsinteressenter, som Comiteen har afhørt.

Af 21 Laugsinteressenter, med hvilke Comiteen har confereret, have kun 8, og deriblandt Aldermændene for de 4 af Laugene, aldeles bestemt udtalt sig imod Laugenes Ophævelse; 8 have derimod ligefrem anbefalet denne Forholdsregel, og 5 have fuldkomment anerkjendt Handelsfrihedens Gavnlighed og udtrykt deres Overbeviisning om, at den, naar den allerede var indført, ingenlunde kunde ønskes ombyttet med den nærværende Forsatning, men de have kun af Frygt for, at Overgangen fra denne til Handelsfriheden skulde medføre flere Handlendes Ruin, taget i Betænkning at tilraade dennes Indførelse. Er Stemningen saadan, som man af disse Uttringer maa slutte sig til, i Laugene, hvor Banen og Opdragelsen dog skulde antages at have rodfæstet Laugsvæsenets Principer, og hvor det dog sandeligen ikke var at vente, at der skulde findes nogen Tilbøielighed til at bortgive de med Opoffrelser erhvervede laugsmæssige Rettigheder for en ubekjendt tilkommende Tilstand, i hvilken disse Rettigheder falde bort, naar ikke sammes Unytte og Skadelighed i høi Grad var iøinesaldende, da maa det vistnok synes rimeligt, at Lovgivningen, uden Fare for at træde Nogens Interesse for nær, maa kunne affkæffe de Laugsforbindelser, paa hvilke idetmindste en stor Deel af Laugsinteressenterne selv sætte saaliden Priis. De Landes Historie, i hvilke Næringsfrihed er indført, og i hvilke Laugsvæsenet er blevet ophævet, kan ogsaa tjene til Beviis for, at den tilstaaede Næringsfrihed ingenlunde har en alle Forhold saa rystende Concurrence i sit Følge, som ofte paaftaaes eller befrygtes. Det vilde føre Comiteen for vidt,

naar den her med statistiske data skulde bevise, hvad der fremgaaer af hine Landes Historie, og den maa derfor indskrænke sig til den Bemærkning, som den maa ansee for uimodsigelig, at hverken Frankrig eller Preussen, i hvilke Lande en meget vidt gaaende Næringsfrihed har afløst det strenge Laugsvæsen, som tidligere fandt Sted i disse Stater, frembyder Billedet af saa forstyrrede Næringsforhold, der ofte udmaales som den frie Concurrences uundgaaelige Følge; men at tvertimod Næringsforholdene, medens Industrien har taget et betydeligt Opsving, der ere saa velordnede som i nogen anden Stat, og at, naar Klager over Overfyldelse i enkelte Næringsgrene der høres, disse dog ei ere mere almindelige eller af anden Natur end de lignende Klager, som til enkelte Eider heller ikke forstumme i de Lande, hvor Laugsvæsenet endnu bestaaer.

Fremfor Alt maa det imidlertid stadigen have for Die, at det, der spørges om, ikke er en Sag, som alene vedkommer Laugsinteressenterne, eller hvorved disses Interesse er det eneste, eller engang det vigtigste Synspunct, der bør komme under Betragtning. Laugene have, som det Kongelige Danske Cancellie ofte har udtalt og oplyst, ingen Rettigheder eller Privilegier i dette Drds strenge juridiske Forstand; Laugslovgivningen er en Deel af den almindelige Lovgivning, som er given, fordi den ansaaes gavnlig i det Offentliges Interesse, og kan, uden at krænke Nogens Ret, forandres, saasnart Saadant maa antages at være til almindeligt Bedste. Hvad dette kræver, maa nødvendigvis være det fornemste, det langt overveiende Synspunct. For at værne om Enkeltes Interesse, selv om denne var stærkere bundet til de bestaaende Forhold, end den efter det Anførte kan antages at være, kan det aldrig hverken være billigt, statsoeconomisk rigtigt eller retfærdigt, at vedligeholde en Organisation af Handelen, der staaer i ligefrem Modsetning til Consumenternes Interesse, der hindrer Handelen fra at naae den fulde Udvikling, som Forholdene

tillade, og der afstedkommer en betydelig Indskrænkning i den individuelle Frihed til paa lovlig Maade at ernære sig. Men at Laugsvæsenet medfører alle disse Under, troer Comiteen i det Foregaaende tilstrækkeligt at have viist, og af de ovennævnte Lauginteressenter er der heller næsten Ingen, der har benægtet Saadant. De, som have forsvaret Laugsindretningen, have herfor ikke brugt andre Argumenter end saadanne, som vare hentede fra Interessenternes egen private Fordeel. Comiteen har derimod ogsaa confereret med flere Grosserere og Handlende udenfor Laugene, og disse have saa godt som Alle paa det Stærkeste udtalt sig for Unskeligheden af Laugsvæsenets Afskaffelse, da dette efter deres Formening ikke blot vilde være til Detailhandelens og Consumenternes Lærv, men ogsaa i høi Grad vilde befordre og udvikle Handelsomsætningen og Handelsrøret i det Hele.

Det er imidlertid ikke let at sige, i hvilken Grad Bortryddelsen af de Hindringer, der staae Handelsvirksomheden i det Mindre iveien, vilde virke velgjørende paa Oplivelsen af Handelsvirksomheden i det Større. Men at Laugsvæsenets Ophævelse i saa Henseende ikke vil være uden al Indflydelse, troer Comiteen at have god Grund til at antage. De særegne Conjuncturer, som i en forbigangen Periode tilbragte Kjøbenhavn en betydelig og omfattende Transithandel, og derved hævede den til en Handelsplads af anselig Rang, existere ikke længer, og der er neppe nogen Grund til at antage, at hine Conjuncturer, med hvis Forsvinden Stadens Betydenhed som Handelsplads tabte sig, let skulle vende tilbage. Skal Kjøbenhavn igjen kunne vente at blive til en Handelsplads af Betydenhed, og dette synes ikke muligt med mindre Staten gjenvinder Noget af sin tabte Transithandel, da maa denne udvikle sig som en Følge af Landets egen Handel med Ulandet og især støtte sig til denne. Det bliver derfor en Sag af høieste Vigtighed at bortfjerne alle Hindringer for den størst mulige Udvikling af Indførsels- og Udførselshandelen,

hvorfor atter en levende og kraftig Berelvirkning mellem disse indbyrdes er en nødvendig Betingelse. Det kunde imidlertid være, at det bestaaende Laugsvæsen er en ikke ubetydelig Anstødssteen for den saaledes fornødne Berelvirkning, ved nemlig at modvirke det naturlige Forhold mellem Groshandelen og Detailudsalget til Consumenterne.

Ifølge den gjeldende Lovgivning have Interessenterne i de forskjellige Detailhandelslaug en temmelig let Udgang til at erholde Tilladelse til ogsaa at handle en gros med de under deres Laug hørende Artikler, og denne Udgang bliver benyttet i et ikke ubetydeligt Omfang; derimod ere Grossererne aldeles udelukkede fra at drive Detailhandelen, ikke blot derved, at det naturligtviis er dem formeent at have Boutik, men ogsaa derved, at Lovgivningen har fastsat et **Minimum** for Størrelsen af de Partier, som de i det Hele maae udsælge. Dette **Minimum** er vistnok fastsat saa lavt, at det ikke i Almindelighed kan medføre nogen Gene for den Grosserer, der virkelig vil indskrænke sig til den egentlige Groshandel; men ikke desto mindre høres der dog mange Klager fra Grossererne over, at den Grændse, der er sat for deres Handelskret, i flere Henseender er dem til Hinder (Cfr. Afhøringsprotocollen S. 2, 3, 4 og 6). Det er saaledes for Comiteen blevet yttret, at den Grossererne paalagte Indskrænkning bidrager meget til at formindske Handelsforbindelsen mellem Kjøbenhavn og Provindserne, for hvilke det var naturligt, heri Staden baade at søge Affætning for deres egne Varer og at indkjøbe de fremmede Artikler, de behøve. Idet der nemlig gives flere Artikler, som af de Handlende i Provindstæderne, der ville forsyne deres Boutikker, søges i ringere Quantiteter end dem, som det er Grossererne tilladt at handle med, er det en Følge, at Grossererne ikke formaae at holde hine Handlende til sig, og kun for en ringe Deel gaaer den saaledes for de herværende Grosserere tabte Handel over til Detailhandlernes her i Staden, da disse ikke igjen kunne afkjøbe de

Provinds-handlende deres Varer, eller let ville være istand til at tilbyde dem andre Fordele, der kunde føre dem til det herværende Marked. Derimod kommer Forsyningen af Provindsstæderne med udenlandske Consumtionsartikler paa denne Maade umiddelbart i Hænderne paa de hamborgske og lybekske Kjøbmænd og deres heri Landet omreisende Agenter, der ere befriede for de Indskrænkninger, som paaahvile de herværende Handlende, og saaledes lettere kunne erhverve sig Kunder. Men idet saaledes en ikke ringe Deel af Importhandelen til Provindsstædernes Forsyning, som, under Tingenes vanlige Løb og overeensstemmede med Handelsforholdenes naturlige Beskaffenhed her i Landet, vilde tilfalde Grossererne, unddrages disse, (Afhöringsprotocollen S. 3 og 4) tager ogsaa en betydelig Deel af den Exporthandel, der efter de naturlige Forhold vilde tilfalde Kjøbenhavn eller sammes Groshandlere, en anden Dei, som en idetmindste indirect Følge af den her antydede Tilstand.

Om nu end Comiteen ikke ganske kan dele den her fremfattede Anskuelse og langt fra kan antage, at de Baand, som Lovgivningen har paalagt Grossererne, skulle være den væsentligste Aarsag til den her omtalte Handelens Tilstand, der upaatvivleligen har sin dybere Grund i Omstændigheder, som det vel endog tildeels ligger udenfor Lovgivningens Magt at raade over, saa tvivler den dog paa den anden Side ikke om, at de nævnte Indskrænkninger have nogen Indflydelse til yderligere at forringe den ved de øvrige Forhold allerede noksom formindskede Handel, og den maa derfor ansee det af ikke ringe Vigtighed, at de Hindringer, der kunne borttrykkes, fordi de ligge i Lovgivningen selv, blive bortffjerne.

Det synes derhos ogsaa virkeligen at være Tilfældet, ikke blot at de kjøbenhavnske Grossererers Handel med Provindsstæderne er temmelig ringe, men ogsaa, at selve Stadens Forsyning med fremmede Varer i et forholdsmæssigt mindre betydeligt Omfang besørjes af de egentlige Grosserere. For

en stor Deel forskrive de Detailhandlende selv deres Varer, eller lade sig disse tilsende af udenlandske Exporteurer igjennem deres reisende, sig til visse Tider her opholdende, saakaldte Probenreutere, og i nogle Handelsgrene er dette næsten alene Tilfældet. Men naar som Følge heraf den Importhandel, Grossererne drive, bliver af ringere Betydenhed, kan dette neppe være gavnligt for Handelen i det Hele, da Saadant ifølge den Forbindelse, hvori Importhandelen staaer med Exporthandelen, som Grossererne alene besørge, vanskeligt kan Andet end indvirke nedtrykkende paa Livligheden i de større Handelsomsætninger i Almindelighed. Det er neppe heller ugrundet, naar det Afhøringsprotocollen S. 204) er yttret, at netop den Omstændighed, at Detailhandlerne saa almindeligt selv indforskrive deres Varer, ogsaa er en Hindring for en udvidet Handel med Provindsstæderne, idet den modvirker Markedets behørig Forsyning ved Dannelsen af større Vareoplæg, samt at, naar saadanne opstod, muligen ogsaa Transit-handelen paa Udlandet, navnlig den for Kjøbenhavn saa naturlige Handel paa de nærmest liggende Dele af Sverrig, vilde vinde nyt Liv. Naar nemlig Detailhandlerne søgte deres Varer hos Grossererne, vilde Byens egen Fornødenhed fremfalde deslige store Oplæg; men disse mangle en umiddelbar Anvendelse, uden hvilken de idetmindste under Kjøbenhavns nærværende Forhold kun med Fare vilde kunne oprettes, naar Detailhandleren selv forsyner sin Boutik fra Udlandet.

Bed at man forbød Detailhandlerne dette, vilde imidlertid intet Gavnligt blive opnaaet; thi naar han nu foretrækker selv at forskrive sine Varer, istedetfor at kjøbe hos Grosshandleren, maa det være, fordi han derved bedre finder sin Regning, og at nøde ham til at indkjøbe paa en usordeelagtigere Maade, vilde kun være at skade Handelen og fordyre Varerne for Consumenterne. Men Spørgsmaalet bliver, om ikke de nærværende Indskrænkninger i Handelsfriheden ere Skyld i, at Forholdene have ordnet sig paa den omtalte, mindre fordeelag-

tige Maade, og om de ikke ved hines Dphævelse vilde danne sig mere i Dvereensstemmelse med Handelens Tarv.

Dg dette synes idetmindste rimeligt, naar man betragter den Tilstand i det Hele, som Laugsvæsenet i Handelen har frembragt. Det har virket skadeligt, ikke ved at adskille Detailhandelen fra Groshandelen; thi denne Adskillelse er baade naturlig og fordeelig, men ved at gjøre denne Adskillelse til en skarp og affluttet Afsondring, og idetmindste fra den ene Side til en Kløft, der vanskeligt kan overstiges, idet det nemlig saa godt som er umuliggjort Grosfererne at gaae over til at blive Detailhandlere*), medens paa den anden Side Handelslaugenes Interessenter vel kunne erholde Ret til at handle en gros med de under deres Laug hørende Artikler og heller ikke ere udelukkede fra at gaae over til at blive egentlige Grosferere, men dog ifølge Laugsvæsenets Natur vanskeligt overtale sig til at forlade det Laug, i hvis Rettigheder de med Dpoffreller have forskaffet sig Deelagtighed, og til hvilket de engang ere blevene vant til at ansee deres Skjæbne som uopløseligt bunden. Dg dog vilde sikkert Intet være naturligere eller under en fri Handelsforfatning hyppigere indtræffe, end, at mangen Grosferer, hvis Virksomhed i den større Handel havde været mindre begunstiget af Lykken, trak sig tilbage til en beskeden Smaahandel, og at paa den anden Side den Detailhandler, hvis Drift fortrinligen havde reusseret, efterhaanden udvidede sin Virkefæds og gif over til den egentlige Groshandel, hvor hans tidligere erhvervede Varekundskaber vilde komme ham til betydelig Nytte. Idet denne Tingenes naturlige Gang forhindres ved Laugsindretningen, staae de to Classer af Handlende, Detaillisterne og Grosfererne, istedetfor at indtræde, ikke i en Sammensmeltning, men i en levende og frugtbar

*) Det Gaab, der ved den Kgl. Resol. af 13 Decbr. 1837 er givet Grosfererne om under visse Betingelser at kunne komme ind i Laugene, vil, som Erfaringen ogsaa har vist, neppe have betydelig Indflydelse.

Berevning, som to afsluttede, skarpt adskilte Corps over for hinanden, og, istedetfor gjensidigen at benytte hinanden, stræber Enhver efter at være sig selv nok.

Hertil kommer endnu, at skjøndt, som oven bemærket, Concurrencen i Detailhandelen i det Hele vistnok har naaet en passende Størrelse, dette dog deels ikke finder Sted ved et enkelt Laug, deels ogsaa større Capitaler muligen ikke i den Grad, som under Handelsfriheden vilde finde Sted, for Tiden tilstrømme Detailhandelen, og de rigere Interessenter i Laugene i Almindelighed derfor indtage en noget begunstiget Stilling. Heraf følger da deels, at de saaledes Begunstigede saameget mindre ville forlade deres Laug for at gaae over til Groshandelen, deels at de ved den fortrinlig fordeelagtige Stilling, de indtage, erholde en Dørvægt over Grosererne, for hvilken disse maae staae tilbage.

Alt dette i Forbindelse med den oven berørte Omstændighed, at Laugsvæsenet, ved at gjøre en vis be kostelig Driftsmaade nødvendig, modvirker de mindre Detailhandels-Etablissementer, synes da ikke uden Grund at kunne antages at have bragt Gros- og Detailhandelen i en falsk Stilling ligeoverfor hinanden, og idet denne fornemmelig er ugunstig for Grosererne, hvis Terrain derved indskrænkes, men disse under Groshandelens nærværende mindre heldige Aaar stærkt maae føle sig trykkede ved enhver nok saa liden Indskrænkning, der nødvendigt maa virke skadeligt tilbage paa Handelsbevægelsen i det Hele, maa Laugsvæsenets Ophævelse forekomme som en Forholdsregel, der foruden dens øvrige gavnlige Følger ogsaa for Handelens Fremblomstren i det Større ikke kunde være andet end ønskelig og tilraadelig.

Efter alt det Anførte er Comiteen saaledes kommet til det Resultat, at den maa tilraade en fuldkommen Ophævelse af Handelslaugene som en tidssvarende Reform, der i det Hele vil medføre meget heldbringende Følger. Den har ikke

troet, at de Mangler, hvoraf Lovgivningen med Hensyn til Handelslaugene lider, kunde afhjælpes ved enkelte Forbedringer, idet den aldeles har maattet forkaste de tvende Hovedprinciper hvorpaa Laugsvæsenet i Detailhandelen er bygget, — det ene, at de forskjellige Handelsgjenstande skulle være fordeelte mellem flere Classer af Handlende, af hvilke enhver har udelukkende Ret til at forhandle de den overladte Artikler, det andet, at det til at optages i een af disse Classer skal være nødvendigt at have gjenemgaaet en Lære, hvis Beskaffenhed og Varighed er foreskrevet ved Lov.

Forcastes disse Principer, ville imidlertid Følgerne strække sig videre end til Ophævelsen af de egentlige Handelslaug. Blicher Classesystemet affkaffet, maa nemlig ikke alene Adskillelsen mellem Laugene bortfalde, saaledes at en Forening tilstedes af de imellem disse fordeelte Handelsbrancher, men den Grændse maa ogsaa bortfalde, der indskrænkede Laugenes Handel til de i Laugartiklerne nævnte Gjenstande, ligesom de udenfor Laugene staaende forskjellige Classer af Detailhandlende, iblandt hvilke de fra Laugenes Handelsberettigelse undtagne Gjenstande tildeels vare fordeelte, i Almindelighed maae ophøre at existere som særegne Classer.

Thi at en Deel af Detailhandelen ikke er indbefattet under Laugenes Rettigheder, og at denne igjen er bleven deelt i flere lovbestemt affondrede Grene paa samme Maade som Laugshandelen, har aabenbart sin Grund netop i det System, der er blevet anvendt med Hensyn til denne sidste. Den hele Betragtningssmaade, hvoraf Affondringen mellem de vigtigere Handelsclasser, Laugene, og Fastsættelsen af den begrænsede Virksomhed, til hvilken de skulle være bundne, er bygget, maatte nemlig medføre, at det ansaaes som følgende af Sagens Natur, at Forhandlingen af de Gjenstande, paa hvilke Laugartiklerne ikke gave dem et eksklusivt Krav, var dem aldeles formeent, og at de ringere Handlende, til hvilke den ikke laugsbundne Handel blev overladt, og som ikke behøvede

saa store Qualificationer som Laugsinteressenterne, ikke mindre end disse sidste maatte indskrænkes til en nøiagtig affstukken Sphære. Dette anfaaes saa meget mere nødvendigt, som det var et betydeligt Antal Artikler, der ei vare indbefattede under Laugenes Rettigheder, og dette Antal i Tidens Løb ved nye Handelsgjenstandes Opkomst altid maatte forøges, saa at den, der havde Ret til at forhandle alle de Gjenstande, som ikke vare forbeholdte Laugene, vilde have havt en langt større Handelsret end Interessenterne i de enkelte Laug. Desuden maatte det til Beskyttelse af Laugenes Rettigheder ansees tilraadeligt, saa meget som muligt at specialisere de Varer, der turde være Gjenstand for hver enkelt Art Handel, idet Indgreb i Forhandlingen af de for Laugene privilegerede Artikler fra andre Handlendes Side mindre vilde være at befrygte og lettere at hindre, naar det ved en positiv Bestemmelse var tilkjendegivet, hvilke Gjenstande disse maatte falholde, end naar der alene var sat dem den negative, i det enkelte Tilfælde ofte mindre bestemte Grændse, at de ikke maatte befatte sig med Laugenes Handel. Ifølge denne Sammenhæng maa, naar Glasessystemets Princip i det Hele forkastes, Glasaffondringen udenfor Laugene, som støttende sig til og begrundet i Laugsadskillelsen, bortfalde, naar denne sidste afskaffes, og paa samme Tid maae ogsaa de Grændser bortryddes, der udad have omgjærdet den laugsbundne Detailhandel, og der ikke mindre have været dens Udvikling til Hinder end Grændserne indad imellem de forskjellige Laug. Den, der i Fremtiden vinder Borgerskab paa Detailhandel, maa have Berettigelse til at detaillere alle Handelsgjenstande, hvis Debit ikke af Politihensyn vil blive afhængiggjort af en særlig Berettigelse, eller maa undtages fra den saaledes frigivne Detailhandel paa Grund af bestaaende Statsindretninger og vel erhvervede Rettigheder, der ei kunne ophæves.

Mod Ophævelsen af de omtalte udenfor Laugene bestaaende Handelsklasser kan der ogsaa, som let vil sees, ikke engang frem-

sættes de Betænkeligheder, som med Hensyn til de nærværende Laugshandlendes Interesser have viist sig imod Laugenes Dphævelse; thi, da der til at optages i een af hine Classer ikke i Almindelighed fordres Dpfylbelsen af særegne byrdefulde Betingelser, navnlig ikke, at en bestemt Læretid skal være gjennemgaaet, kan der, hvad man endog vil statuere om Laugsindretningernes Indflydelse paa Concurrencen i Laugene, aldeles ikke være Tale om, at der ved den nærværende Forfatning skulde lægges nogen Hindring i Veien for den størst mulige Concurrence i de ommeldte for Laugsbaand befrieede Handelsgrene — undtagen forsaavidt enkelte af dem ere underkastede ganske særegne Indskrænkninger, hvorom siden nærmere skal tales. Heller ikke kunne de Corporationsforbindelser, som enkelte af hine Classer danne, frembyde mindste Bæmskelighed, da disse Forbindelser ifølge deres Natur ikke ere indrettede til at skaffe Corporationernes Medlemmer nogen Fordeel, men, nærmest, alene i det Offentliges Interesse til Bedligholdelsen af Orden og Control med Classificationens Overholdelse. Her kan altsaa endnu mindre end ved Laugene være Tale om egentlige Rettigheder eller Privilegier, som ikke i det Offentliges Interesse kunne forandres eller tilfidesættes, saasnart dette kræver en forandret Organisation af Handelen. Det vil da, naar Classerforskjellen i Detailhandelen ifølge det Anførte i Almindelighed ophører, blive Regelen, at der, istedetfor at der hidtil gaves mange Slags Borgerskab paa en stor Mængde adskilte Handelsgrene, for Fremtiden gives een almindelig Berettigelse til al Slags Detailhandel, saaledes at de, der have opnaaet en saadan Berettigelse, kunne forhandle en detail alle de Gjenstande, med hvilke der ikke af særegne Grunde maaes gjøres Undtagelser, — og istedet for en lovbestemt Classification vil der da ikke blive anden Classification end den, som Forholdene selv naturligen danne, og som med disses Berling ideligt kan forandres.

Laugsvæsenets Dphævelse maa endvidere udjevne den

skarpe Adskillelse, der nu finder Sted mellem Detailhandlerne og Grossererne. Hidtil have Interessenterne i Handelslaugene vel kunnet erholde Ret til tillige at drive Groshandel, men alene med de Artikler, hvilke de ere berettigede til at falsholde en detail. Enhver Indskrænkning i denne Henseende maa naturligviis bortfalde, naar Detailhandlerne blive berettigede til at falsholde alle Slags Handelsvarer, og det maa saaledes blive muligt for den Enkelte til samme Tid at erhverve Berettigelse til enhver Slags saavel Gros- som Detailhandel. Paa den anden Side vil der, naar de faste Læreaar bortfalde som Betingelse for at blive Detailhandler, ikke længer i Forholdene ligge nogen Hindring for den forhenværende Grosserer mod at træde ind i Detailhandelen, og den naturlige Følge heraf vil igjen være, at Groshandelen og Detailhandelen, ligesaa lidt som de forskjellige Arter af denne sidste, ville staae over for hinanden som flere hverandre udelukkende Næringsveie, men at de alle ville træde i en saadan Forbindelse, at der ingen Hindringer vil kunne lægges i Veien for den Handlende til at udvikle sin Handelsvirksomhed, i hvilken Retning og hvilket Omfang han finder for godt.

Det, der herved vil skee, er efter Alt, hvad oven er bemærket, kun, at det naturlige Forhold, som hidtil har været forrykket ved den forældede Laugstvang og ved den unaturlige Afsondring af det nøie Sammenhængende, bliver gjenoprettet, og at de Handlende befries for et Formynderskab, som ikke bydes af Statsinteressen og kun er dem selv til Byrde.

Ingenlunde kan det derimod være Hensigten, at Handelsnæringen mere end enhver anden Virksomhed i Staten skulde undrages det Offentliges Control, og de Indskrænkninger og Byrder, som til det almindelige Bedste virkelig ere nødvendige, og de Bestemmelser om Handelen i den ældre Lovgivning, der ikke gaae videre, end disse Hensyn kræve, maae

derfor bibeholdes med de Modificationer, som Handelens forandrede Organisation vil gjøre fornødne.

Det er saaledes vistnok en rigtig Grundsætning, som den ældre Lovgivning har etableret, at al egentlig Detailhandel bør være Boutikhandel, eller at ethvert Udsalg til Consumenterne, som ikke undtagelsesviis er tilladt Andre end de bosatte Handelsberettigede, f. Ex. omløbende Kræmmere, de torvesøgende Landmænd o. s. v., bør foretages af de Handelsberettigede i aabne Boder eller Boutikker, saaledes at Detailudsalg fra Pakhuse eller andre Steder, der ei ere betegnede som almindelige Udsalgssteder, ei er tilladt. Det er nemlig indlysende, at et Dpshyn fra det Offentliges Side med deres Færd, som besørge Udsalget til Consumenterne, vilde være saagodt som umuligt, naar den Handlende ikke behøvede at drive sit Udsalg offentligt, men ligesaavel kunde foretage det fra sin Beboelsesleilighed eller affides liggende Aflukker, som fra en for Alle tilgængelig Boutik. At kunne føre en saadan Control eller et saadant Dpshyn med Forbrugs-handelen er imidlertid langt fra overflødigt. Det er for det Første af Bigtighed med Hensyn til Sundhedspolitiet, da et ucontrolleret eller sig i Mørke skjulende Udsalg af Menigheds Fornødenhedsartikler vilde, hvad der ikke behøver videre at paapeges, kunne have de farligste Følger for den offentlige Sundhedstilstand. Men ikke mindre vigtigt er det, naar man betragter Sagen fra Sikkerhedspolitiets Side. Det er let at indsee, hvor farligt det vilde være for Retsikkerheden, naar Alt, saa at sige, indenfor lukte Dørre let kunde finde Kjøbere. Desuden vilde det Offentlige ikke kunne vaage over at der ei brugtes falsk Maal og Vægt, hvilket netop i Detailhandelen er af saa indgribende Bigtighed at forebygge, naar denne ikke var bundet til Offentlighed, men tvertimod kunde skjule sig paa hvilket som helst Sted og under hvilket som helst Ydre.

Endelig fortjener det at bemærkes, at det, — naar

det, hvilket senere nærmere skal omtales, maa ansees for rigtig, at Handelsvirksomheden ikke forenes med Borgerskab paa en anden Næringsvei, — vanskeligt vilde kunne forebygges, at en saadan Forening dog ofte i Virkeligheden fandt Sted, naar man kunde handle en detail fra andre Steder end aabne Boutikker. Paa den anden Side kan det ikke antages, at et Forbud herimod i Almindelighed kan være den reelle Detailhandler, der lovligen driver sin Virksomhed, til nogen Byrde. Evertimod ligger det i hans egen Interesse at gjøre sit Udsalg saa offentlig som muligt for at kunne tiltrække sig desto flere Kunder, og en modsat Interesse lader sig vanskeligt tænke hos Nogen, hvis Næringsvei Detailhandelen virkelig er, med mindre den netop er grundet i, at Bedkommende ere interesserede i at vinde et Skjul for en ulovlig Fremgangsmaade. Derimod vil et Forbud, som det omhandlede, vel forhindre den egentlige Groshandler, der, fordi han ikke vil gjøre Detailhandelen til sin Næringsvei, ikke vil holde nogen Boutik, fra leilighedsviis at foretage enkelte Smaasalgs til de umiddelbare Forbrugere; men herover vil han ligesaa lidt kunne besvære sig, som overhovedet enhver ikke Handelsberettiget vil kunne besvære sig over, at det ikke er ham tilladt, naar det convenerer ham, at udføre enkelte Handelsforretninger; thi det forstaaer sig af sig selv, at naar en Næringsgreen bør underkastes det Offentliges Control, vil det ikke kunne skee uden Indskrænkning i den almindelige Frihed for Alle og Enhver til at udføre den Virksomhed, som henhører under hiin Næringsgreen. Spørgsmaalet, hvorpaa det kommer an, er kun, om det Offentliges Interesse virkelig fordrev en saadan Control, og om Udgangen til at etablere sig i denne Næringsvei ikke er forbunden med større Vanskeligheder end fornødent. Men det er ovenfor udviklet, at Detailhandelen i flere Henseender vilde true den offentlige Sikkerhed med Fare, hvis ikke Udsalgene i Detail indskrænkedes til offentlige Boutikker, ligesom det ogsaa allerede er viist, at Groshand-

lerne paa ingen Maade kunne siges at være berøvede Retten til at kunne drive Detailhandel, fordi de ikke kunne befatte sig med den under andre Former end Detailhandlerne selv.

Blicher da saaledes den Grundsætning fastholdt, at Detailhandelen kun bør drives som Boutikhandel, vil det, uagtet det antages, at den Handlende i Almindelighed paa eengang kan drive baade Gros- og Detailhandel, under de Betingelser, som nærmere blive at fastsætte for Erhvervelsen af Handelsberettigelsen, være nødvendigt at bevare en lovbestemt Distinction mellem disse tvende Arter Handel, da der maa have en Grændse for, hvor smaae de Partier kunne være, der maae sælges udenfor Boutikken.

I denne Henseende finder Comiteen, at de hidtil gjældende Bestemmelser efter Forordn. 4 August 1742 og Pl. 19 October 1836 kunne bibeholdes. Det er nødvendigt, at den Grændse, der bliver fastsat for, hvad der skal ansees som Groshandel, for en Deel maa vise sig som vilkaarlig, og for ikke i enkelte Tilfælde at medføre en utilbørlig Gene for Grosereren, bør den da vistnok heller ansættes for lavt end for høit; men denne Forbring opfylder formeentligen den nu gjældende Forskrift.

Dog kunde der, efter hvad der oven er bemærket om den Evang, som flere Groserere have fundet, at det ommeldte Minimum for Størrelsen af de Varepartier, de have Ret til at sælge, lægger paa Handelen med Provindskjøbmandene, efter Comiteens Anskuelse være Anledning til at lade Bestemmelsen om et saadant Minimum bortfalde, forsaavidt angaaer Groshandlernes Salg til andre Handlende, hvilket ogsaa synes ganske at stemme med Sagens Natur, idet den væsentlige Forskjel mellem Gros- og Detailhandelen dog egentligen er den, at den sidste gaaer ud paa Salg til de umiddelbare Forbrugere, den første derimod paa Salg til videre Forhandling, hvorimod Forskjellen i Størrelsen af de forhandlede Varepartier kun er at betragte som det almindelige ydre Kjendetegn

paa, hvilket af hine tvende Diemed der har været tilstede ved den paagjeldende Handelsforretning, saaledes at det, naar et andet Kjendetegn have herpaa, ikke synes nødvendigt at fastholde hiint første. Vel kan ogsaa Salget til en anden Handlende være til umiddelbart Forbrug; men da en almindelig Lovregel om, hvad der skal sælges i Boutik, som practisk skal gjøres gjeldende, umuligt med Nøiagtighed kan følge den Grændselinie, hvorved Boutikhandelen i Begrebet er adskilt fra Grosshandelen, maa man, ligesaavel i den nysnævnte Henseende, som hvor Spørgsmaalet er om at fastsætte Minimummet af det Barequantum, en Grosserer i Almindelighed maa sælge, foretrække en Grændsebestemmelse, i hvis Følge nogle enkelte Salg, der strengt taget vilde være at henvise til Boutikken, kunne foregaae udenfor denne, for en Regel, der i nogle Tilfælde vilde forhindre Grossereren fra at udføre Forretninger, der naturligen henhøre under hans og ikke under den Boutikhandlendes Virksomhed.

Jøvrigt vil det, naar Comitens Anskuelse om den Forskjel, der skal bestaae imellem Gros- og Detailhandelen, vinder Bifald, ikke være af den Bigtighed, som nu, hvorledes den omhandlede Grændse fastsættes, idet denne ikke længere fuldstændigen vil isolere hine tvende Arter Handel, men alene tjene til at danne et Controlmiddel for det Dffentlige, uden som anført at forhindre Foreningen af enhver Slags Handelsdrift hos enhver enkelt Handlende.

De forandrede Forhold, som ved Tværkøttelsen af Comitens Forslag ville indtræde, fremkalde det Spørgsmaal, om der ikke, naar den nu bestaaende strenge Classeaffondring er ophævet, og dermed alle de Laugs- og Corporationsforbindelser, som nu dannes af en stor Deel af de enkelte Classer, ere bortfaldne, dog bør vedligeholdes en Samsundsforbindelse mellem de Handlende, indrettet efter den nye Tingenes Orden. Derfor taler der vistnok ikke Lidet. Vel lader det sig ikke nægte, at alle slike Foreninger, hvori alle de, som have

fælleds Interesser og høre til een Klasse, ere forpligtede til at indtræde, efter deres Natur have en Tendents til at antage den exclusive og dominerende Character, der betegner Laugsinstitutionerne, og der fremkalder Laugsaanden med alle dens mislige Følger, ligesom det heller ikke kan nægtes, at hvor der for private Niemeds eller fælleds Interessers Skyld virkelig skulde være Trang til slige Foreninger, der vilde disse langt hensigtsmæssigere kunne opstaae ad den private Wei, end ifald de bleve paabudte ved Lov, hvorved netop Forestillingen om det Afsluttede, der fremkalder hiin ovenfor betegnede Tendents, opvækkes og styrkes, og hvorved meer eller mindre Alle paalægges er unødvendig Tvang. Men det bør dog paa den anden Side ikke oversees, at slige Foreninger imellem Næringsdrivende, hvis Næringsvei har en sand Betydning i Staten, og hvis Interesser ved mange Leiligheder kunne gjøre Krav paa en særlig Paaagtelse, kunne være af en saadan Vigtighed for det Almindelige, at man ikke bør overlade det til en blot Tilfældighed, om de ville blive indgaaede eller ikke, og gjøre deres Oprettelse alene afhængig af, hvorvidt de maatte ansees nødvendige fra den private Fordeels Standpunkt. Naar nye, Handelen vedkommende Foranstaltninger af Regjeringen paatænkes iværksatte, vilde det upaatviveligen være til Gavn og til det Offentliges Skade, naar de Handlende ikke selv kunde erholde Leilighed til at udtale sig herover; men dette kan ikke skee, hvor Alle staae som isolerede Individier, og hvor ingen organisk Forbindelse, der kan gjøre det muligt at udfinde en almindelig Villie, finder Sted imellem dem. Paa den anden Side maa det ogsaa ønskes, at der fra Handelsstanden selv kan udgaae Impulser til nyttige Forholdsregler, sigtende til Handelens Tarv, og at der til dette Niemed kan aabnes en Leilighed for de Handlende til en stadig Udverling af deres Ideer i denne Henseende og en gjensidig Paavirkning af hinanden indbyrdes; men alt dette vil vanskeligt finde Sted, naar en Associationssforbindelse ikke

bestaaer imellem dem, medens det heller ikke vil være meget vanskeligt at give denne Forbindelse en saadan Organisation, at de ovenfor betegnede Farer undgaaes, eller dog saavidt muligt indskrænkes.

En saadan Forbindelse kunde imidlertid tænkes iværksat paa tvende Maader, enten saaledes, at Grossererne og Detailhandlerne samledes i een almindelig Handelscorporation, eller saaledes, at enhver af disse Classer Handlende kom til at udgjøre een Corporation for sig. Dette Sidste, troer Comiteen, vilde være at foretrække. Det er nemlig aabenbart, at i en Association, der i sin Midte forenede de største Grosserere med de mindste Smaahandlere, vilde de enkelte Medlemmers Interesser for en stor Deel være, vel ikke modstridende, men dog i høi Grad heterogene og i mange Tilfælde næsten uden noget Sammenknytningspunkt. Det vilde kun være meget faa Puncter, der paa eengang kunde vedkomme alle Samfundets Deeltagere, eller hvorom de alle kunde have en begrundet Mening. De Detailforrifter, der angaae Ordningen af Udsalget til Consumenterne, kunne i Almindelighed være den, der alene giver sig af med Handelen en gross, temmelig ligegyldige, og paa den anden Side har den, hvis Virksomhed er ganske indskrænket til hans Boutik, ordentligviis hverken nogen Grund til at bekymre sig om, eller Adkomst til at have nogen Dom om de Forholdsregler, der alene vedrøre Handelsbevægelserne i det Store. Hertil kommer endnu, at da Antallet af Detailhandlerne stedse vil være meget betydeligt større end Antallet af Grossererne, og disses Interesser, som ovenfor bemærket, ere, om ikke modstridende, saa dog ueensartede, saa vilde det være meget vanskeligt, om ikke ugjortligt, at give den Corporation, i hvilken de skulde sammensmeltes, en saadan Organisation, at enhver af de særlige Interesser kunde være vis paa, deri at blive behørigt repræsenteret. Af disse Grunde tør man antage, at en almindelig Handelscorporation ikke vilde komme til at svare til sin

Hensigt, ligesom ogsaa Resultaterne af de Forhandlinger, der foregik inden en saadan Corporations Midte, paa Grund af en stor Deel af Medlemmernes Mangel paa Competence til at have nogen Mening om de forhandlede Spørgsmaal, i mange Tilfælde neppe vilde have nogen synderlig Vægt.

Med en saadan Tingenes Tilstand kunde man da ikke ønske ombyttet den nærværende, under hvilken der i et, alene af Grossererne bestaaende Samfund haves et Medium, hvorigjennem den præsumtiv meest dannede og med Handelsforholdene i det Store nøie bekendte Deel af Hovedstadens Handelsstand kan optræde for sig selv, og i Berelvirkningsforholdet til Regjeringen erhverve for sin Stemme den Vægt, der retteligen maa tilkomme den. Ved Siden af dette allerede nu bestaaende Grosserersocietet, vil derimod, ifølge det Ovenanførte, en Corporationsforbindelse mellem Boutikhandlerne kunne være til væsentlig Nytte i de Sager, der vedkomme disses Interesser, og Comiteen maa derfor tillige anbefale Indretningen af en saadan egen Detailhandlercorporation.

Comiteen skal ikke nærmere udtale sig om dennes Organisation, men troer dog ikke at burde undlade at gjøre den Bemærkning, at den bør have en aldeles repræsentativ Character og bestyres af de af Detailhandlerne selv valgte Repræsentanter, ligesom det ogsaa maa betragtes som en Selvfølge af en saadan lovbegrundet Forbindelses Natur, at ethvert dertilhørende Medlem maa være forpligtet til at udrede det Indskud eengang for Alle, og det aarlige Bidrag, som muligt vil blive paalagt og af Bestyrelsen reguleret.

Det vil iøvrigt være en Selvfølge, at den Grosserer, der desuden holder Boutik, saavel som den Detailhandler, der ogsaa har erholdt Berettigelse til Groshandel, maa ansees som Medlem af begge Corporationer; thi at disse saaledes ikke som de tidligere bestaaende Corporationer ville staae i en aldeles eksklusiv Stilling overfor hinanden, er fuldkomment i Harmonie

med det Forhold, Comiteen har antaget, der i det Hele burde finde Sted mellem Gros- og Detailhandelen.

Efter saaledes at have fremsat sin Grundanskuelse om Handelens fremtidige Organisation i Kjøbenhavn, skal Comiteen gaae over til at undersøge, hvilke Betingelser der, naar en saadan Forandring var indført, burde fastsættes for Udgangen til Handelsberettigelse, saavel til Handelen en gros som til Boutikhandelen.

For det Første bør upaatvivleligt den i den hidtil gjældende Lovgivning indeholdte Bestemmelse, hvorefter Fuldmyndighed kræves hos Enhver, der vil drive Handel, bibeholdes; thi det synes at følge af Sagens Natur, at den, der ikke er fuldraadig over sin Formue, om det end i Overensstemmelse med L. 3—17—35 kan tillades ham, naar han er mindre-aarig, under Tilsyn af en Curator, forsaavidt angaaer de større Dispositioner over Formuen, at drive et Landbrug eller en anden Næring, dog ikke maa kunne indlade sig paa egentlige Handelsforretninger, da disse udkræve idelige Dispositioner over Capitalen, som altsaa ikke af Curator vilde kunne controlleres, i alt Fald ikke, uden at denne deeltog i Bestyrelsen af hele Handelens Detail.

Naar dernæst den ældre Lovgivning bestemmer, at Ingen maa vinde Borgerskab, som har været hensat til Arbejde i nogen Straffeanstalt, da er der udentviol saa meget mindre nogen Anledning til at gjøre nogen Forandring heri, hvad Erhvervelsen af Borgerskab paa Handel angaaer, som det ved denne Næringsvei endog mere end ved andre er af Vigtighed, at Bedkommende ikke ved Slette og forbryderske Handlinger har gjort sig uærdig til sine Medborgeres Tillid.

Større Spørgsmaal kunde der være, om der var Grund til at bibeholde det nu bestaaende Forbud mod, at Handelsberettigelse forbindes med en anden Stilling i Staten, navnlig med Borgerskab paa en anden Næringsvei; men heller ikke i denne Henseende troer Comiteen at burde tilraade en

Forandring i det Bestaaende; thi ligesom det neppe vil kunne nægtes, at der ogsaa kan anføres ikke uvæsentlige Grunde mod en Forbindelse af flere Næringsveie, der forudsætte en Forening af forskjelligt Borgerkab, saaledes vil det ialtfald være ugjorligt herom at træffe de gavnligste Bestemmelser, forinden Næringsvæsenet i det Hele undergaaer en tidsvarende Reform og samtlige Næringsforhold blive ordnede til et harmonisk Hele.

De anførte Betingelser for Erhvervelsen af Handelsberetigelse ere imidlertid saa at sige kun negative. De medføre kun, at det formenes Umyndige, forhenværende Straffefanger og saadanne, der have en anden eller forskjellig Virkekreds, fra at blive Handelsborgere. Derimod er det vel et Spørgsmaal, om Staten ikke ogsaa bør stille positive Fordringer til den der vil vinde Borgerkab paa at drive Handel, og om det ikke er retfærdigt og hensigtsmæssigt at kræve nogen Garantie for, at han er skikket til en saadan Virksomhed.

Forsaavidt en sliig Garantie har været tilfattet ved den hidtil gjeldende Lovgivnings Bestemmelser om en fast Læretid, er det forhen viist, at den ikke paa denne Maade bør søges opnaaet; men der er endnu et andet Middel, som Lovgivningen har benyttet til det samme Diemed, nemlig Indførelse af Handelsexamina, og det bliver da at undersøge, om man ogsaa bør tilraade disses Afskaffelse.

Imod alle saadanne Examina lader det sig vistnok anføre, for det Første, at de ikke afgive noget aldeles paalideligt Middel til at tilveiebringe Visshed om Bedkommendes Indsigter og Duellighed, da deres Udfald ofte berover paa Tilfældigheder, saaledes at stundom Een, der ikke besidder det behørigt Maal af Kundskaber, kan bestaae Examen, medens en anden Dygtigere falder igjennem. Dernæst kan der med Grund gjøres den Indvending, navnlig mod enhver Handelsexamen, at den, naar der ved samme fordres godtgjort flere

Kundskaber end de til alle Arter Handel absolut fornødne, kan forhindre Enkelte fra at følge deres Tilbøielighed, naar disse nemlig have Lust til at drive en vis Handel, hvortil kun indskrænkede Kundskaber ere fornødne, og hvortil de heller ikke mangle Evne, medens de have savnet Leilighed til at erhverve det Kundskabsforraad, der kræves ved Examen i Almindelighed; thi skulde en saadan Examen kun indskrænke sig til en Prøve i de Kundskaber, der maae ansees for absolut nødvendige for enhver Handlende, saa vilde aabenbart ved den fordres saa lidt, at denne Examen næsten mistede sin hele Betydning. Desuden, og denne sidste Invending er langtfra uden Bægt, ligger den stærkeste og sikreste Garanti mod at Nogen vil begynde en Næringsvei, uden at besidde de dertil nødvendige Kundskaber, i den personlige Interesse, saa at en Examen, især naar den blot skulde indskrænke sig til en Prøve i de meest fornødne Kundskaber for Alle — og videre burde den af andre overveiende Grunde neppe gaae — vilde blive overflødig.

Men hvormegen Sændhed der end ligger i disse Invendinger, maa det dog bemærkes, at der er en stor Deel Kundskaber, som vel ikke kunne kaldes absolut nødvendige for den Handlende, men som det dog er i høi Grad ønskeligt, at han er i Besiddelse af, saaledes at man tør paastaae, at, hvor de mangle, vil Handelens Drift altid kun blive mangelfuld. Med Hensyn til en saadan Kundskabsgrads Tilstedeværelse ligger der dog kun en svag Garanti i den personlige Interesse, da Savnet af disse Kundskaber ikke overalt, men kun ved visse Leiligheder føles. Den der begynder paa en Handel, og i en meget indskrænket Sphære kun gjør underordnede Forretninger, har maaffee virkelig ikke Behov for de Kundskaber, som han ved sin Virksomheds Udvidelse senere vil savne. Men det kan neppe nægtes, at Staten baade med Hensyn til det Offentlige, hvem det ikke kan være ligegyldigt, at Næringsveiene drives paa en mindre fuldkommen og hen-

figtsmæssig Maade, og med Hensyn til de enkelte Individier, der ville ernære sig ved Handelen, er interesseret i, at der have noget Indseende med, at intet Handelsetablisement oprettes, førend Vedkommende har erhvervet sig et vist Kundskabsforraad, hvilket Indseende alene kan have gjennem en Examen. Vilde man indvende, at Staten neppe er berettiget og end mindre kan være forpligtet til at udøve et saadant Formynderskab over myndige Borgere, som her angives som Motiv til en Examens Indførelse, da er der dog en anden Side, hvorfra denne kan betragtes, og fra hvilken Statens Berettigelse, ja vel endog Forpligtelse ialtfald bliver mindre tvivlsom. Staten skylber de unge Mennesker, som paatage sig en Læretid, denne være lovbefalet eller ikke, at vaage over, at denne anvendes efter sin Bestemmelse, ikke blot som Tjenesteaar, men ogsaa som Læreaar. Hertil er en Examen et meget hensigtsvarende Middel, der i ethvert Fald vil tjene som et moralsk Incitament for Principalen eller Herren til at tilholde Lærlingen til i Læretiden at forskaffe sig de Kundskaber, som denne ikke bør savne, naar han efter fuldendt Læretid skal træde i en selvstændig Virksomhed, ligesom en saadan Examen vil virke som et passende Tvangsmiddel for den Unge i denne Henseende. Men der er endnu en anden Betragtning, som heller ikke er uden Betydning. Efter de factiske Forhold hos os fordres en lignende Prøve i de fleste Livsstillinger; navnlig er en aflagt Prøve paa Dygtighed i det valgte Fag Betingelse for Mesterskabs Erhvervelse i alle Haandværksfag. Vilde man nu fritage de Handlende for enhver Prøve, og gjøre Udgangen til Handelsborgerkab aldeles aaben for enhver myndig, uberygtet Mand, da vilde det være at befrygte, at denne Næringsvei vilde blive overfyldt, og at Enhver, som manglede Dygtighed eller Stadighed til at gribe fat paa et andet Fag, vilde forsøge paa at komme frem som Handlende; men dermed vilde hverken Handelen eller Staten kunne være tjent.

Comiteen har saaledes troet, at der taler saa vægtige Grunde for en Handelsexamens Bibeholdelse, at Modgrundene maae forstumme.

Paa den fra enhver Examen uadskillelige Tilfældighed har den ikke antaget, at der burde lægges nogen betydelig Vægt. Ved en hensigtsmæssig Indretning af Examen vilde Virkningerne af denne Tilfældighed kunne indskrænkes til et temmelig snevert Spillerum, saaledes at, naar den ikke desto mindre i enkelte Tilfælde maatte erholde nogen Indflydelse, vilde dette kun være at betragte som en Undtagelse, hvortil der ikke kan tages Hensyn ved Fastsættelsen af den almindelige Regel. Naar fremdeles Examinationsgjenstandenes Omfang blev fastsat efter en passende, til Forholdenes Natur svarende Maalestok, kan Comiteen ikke skjonne rettere end, at det kun meget sjældent vilde kunne blive en Byrde af Betydning for Nogen at underkaste sig Examinationen, medens derimod den Nytte, som Examensindretningen kan medføre ved at bidrage til større Udbredelse af gavnlige Kundskaber blandt Handelsstanden, maa betragtes som ingenlunde uvæsentlig.

For Tiden ere Handelsamina indførte ved de 5 Handelslaug samt ved Porcelains- og Pottehandler-Corporationen. Ved disse Amina skal den Bedkommende deels godtgjøre, at han er i Besiddelse af almindelige Handelskundskaber, deels bliver han prøvet i det specielle Fag, hvortil han har bestemt sig. Hvad denne sidste Deel af Proven angaaer, da er det indlysende, at den nødvendigviis maa bortfalde, naar den lovbestedte Fagfordeling i Handelen ophører, og det overlades enhver Kjøbmand at handle, med hvilke Gjenstande han vil, og efter Godtbefindende at forandre det eengang valgte Fag; hvorved Comiteen kun skal bemærke, at den specielle Deel af Proven ogsaa altid har været anseet for den mindst betydende, da der til Udøvelsen af de specielle Handelsfag udfordres noget ganske Andet og Mere end den overfladiske Varekundskab, hvorfor der ved en Examination kan afgives Beviis. Deri-

mod turde den Deel af de nu bestaaende Examina, som gaaer ud paa Examinandens Prøvelse i de almindelige Kundskaber, der ere nyttige for enhver Handlende, i det Hele være bygget paa rigtige Grundsætninger. Det, der ved denne Deel af Examen fordres, er vel ikke ganske det Samme ved alle Handelslaugene; men som det Almindelige kan det dog opstilles, at der forlanges godtgjort Kundskab i det tydske Sprog, til Bogholderie og Handelsregning, til det egne og fremmede Landes Maal, Vægt og Myntsorter, samt til Hovedtrækkene af den Handelen vedkommende Lovgivning hos os, foruden naturligviis Færdighed i Modersmaalet. Det er disse Kundskaber, for hvilke der efter Comiteens Anskuelse burde fordres aflagt Beviis, forinden Borgerskab paa Detailhandelen kunde vindes. Hvorvidt imidlertid denne Prøves Afleggelse ogsaa skulde være en Betingelse for Erhvervelsen af Handelsborgerkab som Grosserer, derom have Comiteens Medlemmer ikke kunnet blive enige. Comiteens Pluralitet antager, at det, naar denne Examen, som anført, alene kommer til at gaae ud paa en Prøve i de almindelige, for alle Handlende lige vigtige Handelskundskaber, ogsaa maa paaligge Grossererne at undersøge sig den samme Examen. Det kan nemlig ikke Andet end ansees som en Anomali, naar man nu fordrer Garanti for Duellighed af de mindre Handlende, men ikke af de større. Denne Anomali vilde da blive saa meget større, som Grossererne og Detailhandlerne ikke længer vilde staae som to skarpt affondrede Klasser af Handlende, imellem hvilke næsten ingen Overgang fra den ene til den anden kunde finde Sted. Dvertimod vilde da hver Grosserer, naar Handelen blev ordnet efter de af Comiteen udtalte Grundsætninger, ved en blot Indmeldelse i Detailhandlercorporationen og ved at aabne en Boutik, kunne gaae over i Detailhandlernes Række; og det vilde da ei blot være en Anomali, men gjøre Anordningen af en Examen for Detailhandlerne let illusorisk, isald Grossererne beholdt Fritagelse for at aflægge den Prøve, som de hidtil

have været undtagne for, medens den allerede i længere Tid har været anordnet for hine.

Dennelighed har neppe heller havt nogen anden Grund end den reent historiske, at Examensvæsenet er opstaaet ved Laugene, og factist uddannet som en Conseqvents af Laugsindretningerne, hvoraf Følgen var, at der, da Grossererne ikke udgjorde noget Laug, intet Spørgsmaal reiste sig om at indføre en Examen for dem. Vel kom det under de Forhandlinger, der forudgik Anordningen af 23de April 1817, under Dverveielse, om ikke en Grossererexamen skulde indrettes; men at dette dog ikke skete, var en naturlig Følge af, at man ved denne Anordning ikke saa meget gik ud paa at ordne Handelslovgivningen fra ny af, som paa at udvikle Forholdene i Dverreensstemmelse med de ældre Bestemmelser. Det kunde ogsaa, forsaavidt der ved Detailhandlernes Examen fordredes godtgjort en speciel Varekundskab, ansøres, at Forholdet var et andet med Grossererne, af hvilke en saadan ikke kunde forlanges, da de ikke vare bundne til at handle med bestemte Varesorter; men naar nu den specielle Deel af Examen for Detailhandlerne bortfalder, og disse kun skulle examineres i de almindelige Kundskaber, vilde det Anomaliske i, at Grossererne, for hvem dog disse ere fuldt saa nødvendige som for Detailhandlerne, skulde være fritagne for Examen, endnu stærkere fremtræde. Ved en saaledes aldeles forandret Organisation af Handelen, som den, hvorom der nu er Spørgsmaal, maa der derfor være stor Opfordring til at fjerne denne Anomali, og det kan paa ingen Maade antages, at den Fordring, at Grosserereren skal lade sig prøve i de ovenomtalte Kundskaber, som det for den, der er i en saadan Stilling, at han kan etablere en Grosshandel, maa være meget let at erhverve, og uden hvilke han ingenlunde vil kunne udfylde den Plads, han agter at indtage, skulde lægge et Baand paa den frie Udgang til at blive Grosshandler, der i nogen Henseende kunde virke skadeligt.

Hvorledes den Examen, som Pluraliteten ifølge det Anførte ogsaa vil have udstrakt til den, som vil vinde Borger-
 skab som Grosserer, i det Enkelte vilde være at indrette,
 troer Komiteen ikke at burde gaae nærmere ind paa, end oven-
 for er sleet. Dog kan den ikke tilbageholde den Bemærkning,
 at ligesom Examinationen ved Handelslaugene hidtil ikke alene
 har været overladt til den offentlige Autoritet, men Laugs-
 interessenterne selv have taget Deel i samme, saaledes vilde
 det vel ogsaa under den nye Organisation af Handelen være
 det Retteste, at Examinatorerne tildeels blive tagne af de
 Handlende. Forøvrigt turde det maaskee være hensigtsmæs-
 sigst at opsætte at tage nogen definitiv Bestemmelse om den
 hele Examinations Indretning, indtil man, naar den nye Or-
 ganisation er traadt i Kraft, fra de Handlendes Corporatio-
 ner kan modtage Forslag i saa Henseende, saa at man i Be-
 gyndelsen lod sig nøie med en efter de ældre Regler, saavidt
 disse lade sig anvende, forment provisorisk Indretning. Det
 vilde da ogsaa blive at tage under nærmere Overveielse, om
 ikke Fritagelse fra Forpligtelsen til at underkaste sig Handels-
 examen i visse bestemte Tilfælde, i hvilke Examen vilde ned-
 synke til en tom Formalitet, vilde kunne finde Sted. Den,
 der nemlig var udgaaet fra en Realskoles øverste Klasse, var
 dimitteret fra det polytechniske Institut eller tidligere havde
 underkastet sig saadanne Prøver, at der ei kan være Tvivl om,
 at han maa besidde de Kundskaber, for hvis Tilstedeværelse
 Handelsexamen skulde afgive en Garanti, synes med Billig-
 hed at kunne forlange Fritagelse for en med Hensyn til ham
 overflødig, men i flere Forhold ikke lidet generende Prøve.
 Det Samme maatte være indrømmet Udlændinger, der tid-
 ligere paa en bekjendt Handelsplads havde drevet Groshandel,
 og der her ville tage Borgerkab som Grosserer. Ved Siden
 af saadanne for Fritagelse for Examen bestemte Regler har
 Komiteen desuden, som senere vil vorde bemærket, antaget, at
 Dispensation fra Examen ved speciel Bevilling maa kunne

vorde meddeelt af Magistraten i Tilfælde, der vel ligge udenfor de bestemte Regler, men hvor dog en høi Grad af Billighed taler derfor.

Minoriteten (Verauditeur Müller) kan derimod ikke tiltræde den ovenfor udtalte Anskuelse, forsaavidt Examen for Grosferere angaaer, men har i en vedføiet Dissents afgivet sin herfra afvigende Formening.

Endnu er der een Betingelse for Erhvervelsen af Handelsborgerskab, som Comiteen ikke kan lade være ganske uomtalt, nemlig den Betaling, der erlægges for Borgerkabsbrevet. Det kan vel ikke være Comiteens Sag at fremsætte bestemte Forslag om, til hvilken Størrelse denne Betaling under den nye Organisation skal ansættes, da dette nærmest er et Beskatningsspørgsmaal; men da en Forandring i de nu gjældende Regler dog maa blive en Følge af de foreslaaede nye Bestemmelser om Erhvervelsen af Handelsberettigelse, og da denne Sags Ordning maa have Indflydelse paa den mere eller mindre lette Udgang til de paagjældende Næringsveie, kan man ikke lade Spørgsmaalet ganske uberørt. Det er klart, at naar Classificationen i Detailhandelen ophører, og der kun bliver eet almindeligt Borgerkab paa al Slags Handel en detail, kan der ikke, saaledes som nu, være Tale om en varierende Scala for Borgerkabsgebyrets Størrelse efter den forskjellige Betydenhed af denne Handels forskjellige Brancher. Skal derfor et slikt Gebyr bibeholdes, maa det upaatvivleligen fastsættes lige for Alle. At man ved denne Fastsættelse ikke vil kunne tage den høieste af de Betalinger, der nu udredes, til Maalestof, er indlysende; men det vil heller neppe gaae an, at lægge en Gjennemsnitsberegning af de nærværende Gebyrer til Grund for det nye almindelige Gebyrs Ansættelse, ligesom det ogsaa sikkert vilde være mindre hensigtsmæssigt at gaae ud fra den Anskuelse, at det samlede Beløb af Borgerkabspengene ialtfald burde søges conserveret for Fremtiden; thi man vilde da være nødt til at betynde de

mindre betydelige Handels-Etablissementer i en høiere Grad, end de nu ere det, og hertil kan der vist ikke være Anledning, saalænge det Offentliges Løb ikke kræver forøgede Skatter. Det vilde derfor vistnok være det Rigtigste at fastsætte Gebyret for det almindelige Borgerskab paa Detailhandelen til det samme Beløb, som nu svares af de ringere Classer af Detailhandlende. Rimeligviis vilde herved Indtægten af Borgerkabspengene blive formindsket; men det saaledes opstaaende Tab vil igjen kunne erstattes ved en forandret Regulering af Næringskatten, og det saaledes, at Forholdet mellem den Skattebyrde, de forskjellige Slags Detailhandlende bære, i det Hele vilde blive det samme som nu. Borgerkabspengene kunne nemlig paa en Maade betragtes som en Deel af Næringskatten, der er bleven capitaliseret, og der vil da ingen Banfelighed være ved tildeels eller endog ganske at ophæve denne Capitalisation. Dog da dette, som sagt, er et Beskatningsspørgsmaal, og som saadant Comiteens Hverv uvedkommende, skal den ikke længere opholde sig herved, men kun tilføie, at den anseer det som en nødvendig Følge af Classifications-systemets Ophævelse, at der foregaaer en Forandring med Hensyn til den nugældende Regel for Borgerkabsgebyrets Ansættelse, og at der herefter kun kan finde et passende lavt Gebyr Sted for alle dem, der ville erhverve Borgerkab paa Detailhandel.

Men naar Borgerkabsgebyret for Detailhandlerne saaledes blev reguleret og i Almindelighed nedsat til en passende Størrelse, synes det næsten at maatte blive en consequent Følge, ogsaa at sætte Borgerkabsgebyret for Grossererne ned i Forhold hertil, da ellers Forskjellen vilde blive altfor stor, og den lettere Overgang, som tilsigtes, fra den ene Green af Handelen til den anden, vilde møde en ikke ubetydelig Hindring. Dog ogsaa her troer Comiteen at burde lade sig nøie med blot at antyde Maaden, hvorpaa Forholdene hensigtsvarende maatte

reguleres, uden at gaae videre ind i Detail og gjøre Forslag til de vedkommende Summers Fastsaettelse.

Der er imidlertid endnu en anden Betaling, som den, der vil erhverve Borgerskab som Grosserer, nu har at udrede, og som ved den foreslaaede forandrede Organisation af Handelen upaatvivleligen maa bortfalde. Comiteen tænker herved paa den Forpligtelse, som ifølge Pl. 1 Marts 1814 og Forordn. 23 April 1817 § 11 paahviler enhver Grosserer til at indskyde en Sum af 300 Rbd. i Statskassen. Denne Beskatning af Groshandlere, der analogisk ogsaa har været anvendt paa de Detailhandlere, der erholdt Bevilling paa Handel en gros med de Varer, som deres Laugsberettigelse gav dem Udgang til at forhandle en detail, er en saadan Anomali i vort hele Beskatningsvæsen, og der er saa liden Grund til, at een Næring til Statskassen skal yde Bidrag, medens Handelen og Industrien som saadanne i det Hele ere fritagne derfor, at der neppe kan være Tvivl om, at Groshandelen vil blive befriet for en Byrde, der, uden Hensyn til dens Ubillighed i og for sig under det nuværende Skattesystem, i betydelig Grad vilde være til Hinder for en hensigtsvarende Organisation af Handelen. Thi den lette Dvergang fra Detailhandler til Groshandler, som tilsigtes, vilde blive umuliggjort, isald denne sidste skulde vedblive at være betyngtet med en saa uforholdsmæssig høi Afgift. Det maa nemlig erindres, at under den paatænkte Organisation af Handelen vilde for Fremtiden Meddelelsen af en saadan indskrænket Tilladelse til Handel en gros, som hidtil har været tilstaaet Detailhandlende, bortfalde, og at der i Stedet herfor skulde gives Boutikhandlernes Udgang til at træde ind i selve Grosserercorporationen, og vinde en ligesaa fuldstændig Handelsret som de, der alene ere Grosserere. Men det vilde da ikke kunne gaae an, at fritage de første for den Afgift, som de sidste maatte betale, og saaledes gjøre en Forskjel i Beskatningen afhængig alene af den Omstændighed, om Vedkommende, forinden han begyndte paa Groshandelen, havde

havt en Boutik eller ikke; hvorimod det paa den anden Side i høi Grad vilde være ubilligt og uoverensstemmende med de friere Anskuelser, hvorfra Forandringen var udgaaet, om den udvidede Handelsret, som hidtil var bleven tilstaaet Detailhandlerne mod en moderat Afgift, for Fremtiden kun skulde kunne erholdes imod Erlæggelsen af den hele langt betydeligere Afgift. Denne Ulempe lod sig, naar Afgiften skulde vedblive, ikke afhjælpe paa anden Maade end ved Bibeholdelsen af de specielle Bevillinger til en enkelt Art Groschandelen, saaledes som disse nu meddeles; men derved vilde det hele System, som tilsigtes, fuldkastes, og Grundvolden for den foreslaaede Organisation undergraves.

I den ovenmeldte § 11 af Anordn. 23 April 1817 er der, foruden det nysomhandlede Indskud i Statskassen, endnu fastsat to andre Betingelser for at blive Grosserer, nemlig at Bedkommende skal godtgjøre Besiddelsen af en vis Formue og tilveiebringe Attest for at have viist et saadant Forhold, at han kan ansees værdig til at vinde Borgerskab i hiin Egenkab. At disse Betingelser ere uden synderlig practisk Betydenhed, er udentvivel almindelig erkjendt (see Afhøringsprotocollen pag. 3, 5, 6, 22). De maae saaledes ansees for at være overflødige, — skjøndt de netop derfor paa den anden Side heller ikke i nogen mærkelig Grad kunne være hinderlige for den almindelige Frihed til at nedsætte sig som Grosserer. Da de imidlertid dog muligviis kunne blive dette, og det navnlig turde være mindre passende at fordre disse Betingelser opfyldte ogsaa af den allerede etablerede Detailhandler, der vilde drive nogen Groschandelen i Forbindelse med sin øvrige Bedrift, saa vilde det være høist ønskeligt og aldeles i Samklang med det intendede Systems Gjennemførelse, om ogsaa disse to særlige Betingelser for Erhvervelsen af Borgerskab som Grosserer bortfaldd, saa at det høiere Borgerkabs Gebyr vilde være det Eneste, der paalagdes Grossererne fremfor Detailhandlerne. Enhver Detailhandler, som vilde have Berettigelse til

at gjøre Forretninger en *gros*, vilde da kun have at erlægge Differencen imellem det mindre og større Borgerstabs-Gebühr, foruden at udrede de Bidrag-til Grosserer-societetet, som nu erlægges eller i Fremtiden vilde blive paalagte.

Forinden Comiteen gaaer videre i sine Undersøgelser, er der et Punkt, ved hvilket den troer her at burde dvæle, for klarere at anskueliggjøre den egentlige Detailhandels paa-tænkte Organisation, skjøndt dette Punkt ogsaa senere vil komme under Dmtale. Det er ovenfor bemærket, at den, der erhverver Borgerstabs som Detailhandler, burde have Ret til at detaillere alle Handelsgjenstande alene med Undtagelse af dem, hvis Debit paa Grund af Politiehsyn, af bestaaende Stats-indretninger eller af Andres velerhvervede Rettigheder herfra maa gjøre en Undtagelse. Comiteen skal her kun nævne disse Gjenstande, idet den senere vil faae Leilighed til yderligere at omtale, hvorledes det bliver at forholde med deres Forhandling. Disse Gjenstande ere efter dens Anskuelse: de egentlige Apothekervarer, nye Bøger, allehaande brugte Sager samt Klude og Been, ligesom ogsaa, forsaavidt der maatte være tillagt noget Haandværkslaug udelukkende Ret til ogsaa at forhandle visse Haandværksvarer, Udsalget af saadanne Gjenstande indtil videre maatte være Detailhandlerne formeent. Men der er desuden en anden Slags Berettigelse, som udtrykkelig burde erklæres ikke at tilkomme Detaillisten; thi skjøndt den vel ikke egentligen hører til Detailhandelens Begreb, og det altsaa kunde synes overflødig at stipulere Noget herom, saa er det dog let at forudsee, at der paa Grund af Detailhandelens nuværende Organisation vil blive Spørgsmaal om, hvorvidt den Berettigelse, der nu er tillagt enkelte Handelslaug, ogsaa i Fremtiden, naar alle Handelslaugene ved Classificationssystemets Ophævelse sammensmeltes i een Handelscorporation, kan ansees at tilkomme alle dennes Medlemmer.

Eigesom der nemlig nu er paalagt enkelte Handelslaug særegne Forpligtelser, der nærmest have Industriens Fremme

til Hensigt og egentligen ere Laugenes Handel uvedkommende, saaledes er der igjen paa den anden Side tillagt enkelte Laug en Berettigelse, der ikke staaer i nogen nødvendig Forbindelse med disse, betragtede som Handelsindretninger. Disse bestaaende Forhold have været en Følge af det hidtil fulgte Classificationssystem, og det vilde føre for vidt at vise deres historiske Oprindelse. Det maa være nok at paavise nogle af de vigtigste Forpligtelser og Berettigelser af denne Art, om hvis fremtidige Bestaaen eller Afskaffelse der ved en forandret Organisation af Handelen maa blive Spørgsmaal. Saaledes er der, som ovenfor allerede er berørt, paalagt Interessenterne i Isenkræmmerlauget den Forpligtelse at have Actier i Raadvaddams Fabrik, og Interessenterne i Silke- og Klædekræmmerlauget at indskyde en ikke ubetydelig Sum i en Fabrikkasse. Disse Forpligtelser maae nødvendigviis ophøre med Classificationssystemets Ophævelse eller med disse Laugs særskilte Bestaaen. Men ikke mindre nødvendigt synes det at være, at f. Ex. den Berettigelse, som Urtekræmmerne have havt til Sukkerbagerie, maa bortfalde, da det vilde være umuligt, uden forstyrrende at indgribe i det hele Næringsvæsen, at gjøre denne Berettigelse fælleds for alle Detaillister. Det er imidlertid ikke blot den efter den hidtil bestaaende Lovgivning enkelte Handelslaug tillagte Berettigelse til visse Producters Forædling eller Forarbeidelse, der efter Comitæens Anskuelser for Fremtiden burde bortfalde; men det Samme maatte ogsaa være Tilfældet med den Berettigelse, som enkelte Laug hidtil have havt til Forhandlingen af visse Varer til siddende Gæster. Interessenterne i Vinhandlerlauget have navnlig havt en saadan Ret, som de ogsaa udøve i et betydeligt Omfang; men det er let at indsee, at det af Politiehenssyn og betragtet fra et moralsk-sædeligt Standpunkt vilde være i høieste Grad utilraadeligt at udstrække denne Berettigelse til alle Detaillister, hvilket dog vilde være en consequent Følge af det paatænkte Systems Gjennemførelse, ifald man overhovedet

kunde ansee denne Berettigelses Conservation vigtig for Detailhandelen. Ogsaa synes det unægteligt, at denne Art af Udsalg, skjøndt den aabenbart er en Slags Detaillering, dog er væsentligt forskjellig fra det, der i Almindelighed indbefattes under Begrebet af Handel en detail, og at den egentlig falder sammen med det, der forstaaes under den saakaldte Tracturnæring. Vel maa det indrømmes, at enkelte Interessenter af Vinhandlerlauget altid tildeels have bestaaet ved den ovenomtalte Udfkænkning, og at dette Laugs Interessenter overhovedet synes at ansee denne Berettigelse som en væsentlig Deel af deres Næringsdrift, hvorfor der ogsaa i Comiteen har været Spørgsmaal om, enten med Hensyn til Vinhandlerlauget at gjøre en Undtagelse fra den almindelige Organisation, saaledes at det ogsaa fremtidigen skulde bestaae som en egen Klasse af Handlende, eller at en lignende Berettigelse som den, hvoraf Interessenterne i det nævnte Laug nu ere i Besiddelse, for Fremtiden kunde blive indrømmet de Detaillister, der beviisligen i en Række af Aar fortrinligen, om ikke udelukkende, havde beskæftiget sig med Vinhandelen; men Comiteen har dog ikke kunnet overbevise sig om, at det virkeligt skulde være nødvendigt for Handelens Skyld at statuere en saadan Undtagelse for Udsælgerne af en enkelt Vare, ligesaa lidt som den har kunnet antage at det for det Offentliges Skyld skulde være ønskeligt. Dvertimod maa den være af den Formening, at det, Sagen betragtet fra et politieligt sædeligt Standpunkt, maa ansees for langt mere tilraadeligt at gjøre Udfkænkning af Vin og andre Spirituosa til siddende Gjæster til en Deel af Tracturnæringen, saaledes som den ogsaa har paatænkt det, og hvorom den senere vil faae Leilighed til at udtale sig.

Ligesom det derfor paa den ene Side har været Comiteens Hensigt at befrie Detailhandelen for alle de Sranker, som nu næsten vilkaarligen ere opreiste indensfor dens egentlige Gebeet og dele den i flere for sig selv bestaaende, skarpt af-

sondrede Enemærker, saaledes har det paa den anden Side været Comiteens Hensigt at indskrænke Detailhandelen inden for dens naturlige og af dens Væsen betingede Grændser. Den har derfor paa den ene Side søgt at gjøre det til Regel, at Detailhandlerne skulle have Berettigelse til at detaillere alle Handelsvarer, hvor ikke Statshensyn gjøre en Undtagelse nødvendig, og paa den anden Side ogsaa søgt at gjøre det til Regel, at Alt, hvad der ikke falder under Detailhandelens egentlige Begreb, ikke burde vedkomme Detaillisten, men tværtimod være ham formeent.

Den Regel, at ethvert Medlem af Detailhandlercorporationen i Almindelighed maa kunne handle en detail med alle Slags Varer paa de nævnte Undtagelser nær, fører det dog ikke med sig, at der ved Siden af Detailhandlercorporationen ikke tør gives andre Handlende, der ligeledes besatte sig med Detail-Udsalget af visse Varer. Det vilde tværtimod aabentbart være til det Offentliges største Skade, om alt Detail-udsalg alene var forbeholdt de egentlige Detaillister, eller med andre Ord, om Forhandlingen af de Gjenstande, til hvis Udsalg de have Ret, skulde være alle Andre formeent. Der gives nemlig enkelte Arter af Forbrugshandelen, med Hensyn til hvis Drift det vilde være baade overflødig og urigtigt, — hvilket senere yderligere skal vorde udviklet, — at binde denne til alle de Betingelser, som udkræves for at vinde Berettigelse til Detailhandel i Almindelighed, og med Hensyn til hvilke det er af største Vigtighed, at der ei savnes et tilstrækkeligt Antal af saadanne smaae Etablissementer. Det er derfor aldeles i sin Orden, at der ved Siden af de i Detailhandlercorporationen samlede, til al Slags Detailhandel berettigede Kjøbmand tillige gives andre Boutikhandlende, der, idet de ikke have opfyldt de Fordringer, der gjøres til dem, der ville indtræde i bemeldte Corporation, alene maae være berettigede til hine enkelte Slags Handel. Saadanne Handelsbrancher, med Hensyn til hvilke det er i det Offentliges

Interesse, at der til deres Drift aabnes en fortrinlig lettet Udgang, ere fornemmelig de Grene af Forbrugshandelen, der gaae ud paa Salget af de simplere, ogsaa for Menigmand nødvendige Forbrugsartikler. Handelen med disse er nemlig i det Hele af en ganske anden Character end Handelen med Luxusvarer og de øvrige Gjenstande, der især ere indbefattede under Lauges Privilegier.

Denne sidste Slags Handel udfordrer i Almindelighed en ikke ganske ubetydelig Capital; thi ligesom den ordentligviis ikke kan drives med Held uden et temmeligt stort Dplag af tildeels kostbare Artikler, saaledes vil det isølge dens Beskaffenhed ofte vare en Tidlang, inden det til Vareindkjøbet fornødne Udlæg ved Salget igjen kan indkomme. Derhos er denne Slags Handel sædvanligviis af en temmelig foranderlig Natur og afhængig af verlende Conjuncturer. Nye industrielle Opfindelser, Forandringer i Consumenternes Smag og mangfoldige andre Omstændigheder ville ofte udøve en betydelig Indflydelse paa at bestemme dens hensigtsmæssigste Drift, og et vist Overblik over Forholdene, forbundet med endeel positive Kundskaber, især forsaavidt Handelens Natur udkræver Forbindelser med Udlandet, bliver derfor uundværligt for den Kjøbmand, der vil drive en Virksomhed af den omhandlede Beskaffenhed.

Ganske anderledes forholder det sig med Smaahandelen med Livets første Fornødenheder. Denne Handel er i Almindelighed i høi Grad eensformig; ingen Forandringer finde ordentligviis Sted hverken med Hensyn til Omfanget af Søgningen efter Varerne eller den Maade, hvorpaa Indkjøbet bør foretages, og til Driften af en saadan Handel udfordres der derfor næsten ingen Kundskaber eller Dannelsse, men kun en vis Dvelse, som snart erhverves, forbunden med den Flid og Paapassenhed, som i Almindelighed er nødvendig ved enhver Virksomhed, der skal føre til et heldigt Resultat. Den stadige, sig til enhver Tid næsten lige Uffætning, som denne Handel

ordentligviis kan gjøre Regning paa, gjør det desuden unødvendigt, ligesom Artiklernes Bessaffenhed ofte gjør det umuligt for den Handlende at holde store Dplag af de Varer, han har tilfals, og han behøver derfor i Almindelighed kun en ringe Capital til Driften af sin Virksomhed, idet de ikke betydelige Udlæg, han maa gjøre til Indkjøb af sine Varer, snart igjen blive ham erstattede.

Handelen med Livets første Fornødenheder er ifølge heraf en Næringsvei, som meget vel kan drives af Personer blandt Almuesklassen, og ligesom det vilde være en Uretfærdighed at udelukke disse fra denne Virksomhed, hvilket de factisk vilde være, ifald der til at drive en sliq Handel udfordredes, at Bedkommende skulde have taget den almindelige Handelsexamen, saaledes vilde det ogsaa være til det Offentliges Skade, da det er af stor Bigtighed, at hine Nødvendighedsartikler, der have deres fleste Kjøbere i de fattigere Klasser, ere saa godt Kjøb som muligt; men dette vilde vanskeligt kunne være Tilfældet, naar der ikke gives mange Udsælgere af dette Slags, og naar denne Handel ikke, idetmindste for en stor Deel, drives af Almuesfolk, hvilke ifølge deres hele Livsstilling kunne og ville lade sig nøie med en mindre Handelsfordeel end Mænd blandt den mere dannede Klasse. Den Omstændighed, at der til den omtalte Handel sjældent udfordres nogen stor Capital, gjør ogsaa, at det vilde blive trykkende for mange Personer, der isøvrigt meget vel vilde kunne drive en saadan Handel, om de skulde udrede det samme Borgerfeksgebyr, som uden Betænkelighed kan fordres af den, der vil drive en omfattende Detailhandel, og det maa saaledes i flere Henseender ansees nødvendigt, at der, hvad hiin Art Handel angaaer, finder en Lettelse Sted i de almindelige Betingelser for Erhvervelsen af Handelsberettigelse.

For nærmere at bestemme, inden hvilke Grændser en saadan Lettelse bør indrømmes, vil det være nødvendigt at gaae ind paa en nøiere Betragtning af de enkelte Classer

af Smaahandlende, der nu bestaae udenfor Laugene. Blandt disse Classer gives der endeel, hvis Handel i alt Bæsentligt er af samme Character som Laugenes, saaledes at det fremtræder som en reen Tilfældighed, der i Almindelighed alene kan forklares af historiske Grunde, at de Handelsbrancher, hvormed de beskæftige sig, ikke ere blevne inddragne under Laugsprivilegierne. Med Hensyn til disse Handelsgrene vil der have al den Betyggelse, der kan ønskes, for Markedets Forsyning og ligeledes for at Consumenternes Begjær og Smag altid vil blive tilfredsstillet, naar ethvert Medlem af den almindelige Detailhandlercorporation er berettiget til at drive samme, og Indførelsen af det nye System vil consequent medføre, at de aldeles maae ophøre at existere som særegne, lobbegrændsede Næringsveie.

Herhen hører Glashandelen, Thee- og Porcelainshandelen, Høseframhandelen, Kniplingshandelen, Tobakshandelen, Parfumehandelen, Nyrnberg- og Galanteriehandelen og Handelen med hollandske og chinesiske Varer, hvilke Arter Handel egentlig alle efter deres Natur gaae ind enten under Ijenframhandelens, Urteframhandelens eller Silke- og Klædehandelens Begreb. Paa samme Maade som med alle disse Handelsgrene synes der ogsaa at burde forholdes med Marschandiserhandelen, forsaavidt der ifølge Pl. 4 Nov. 1790 under denne er henlagt Uffætningen af allehaande nyt indenlandsk Haandværksarbeid; thi til at give andre Handlende end Medlemmerne af Detailhandlercorporationen Ret til at falholde dette vil der være saa meget mindre Grund, som denne Slags Gjenstande foruden Kjøbmændene har en egen Klasse Sælgere i selve Haandværkerne. Forsaavidt Marschandiserhandelen derimod gaaer ud paa Uffætningen af gamle og brugte Sager, er der imidlertid andre Hensyn at tage, hvilke siden nærmere skulde omtales.

De øvrige Arter Smaahandel, der for Tiden ere adskilte fra Laugshandelen, have for største Delen til Gjenstand netop

saadanne Forbrugsartikler, som ovenfor ere omtalte, og drives i Virkeligheden fornemmelig af Almuesfolk. Disse Handelsgrene blive derfor nu at underkaste den særegne Betragtning, hvortil deres eiendommelige Natur ifølge det oven Bemærkede maa lede.

Springdeligviis har der upaatviveligen fundet en fuldkommen Frihed Sted med Hensyn til Forhandlingen af de fleste af de herhenhørende Artikler; men efterhaanden er det med Hensyn til de vigtigere af dem, hvis Forhandling i Tidernes Løb fik en saadan Betydning, at den kunde gjøres til Gjenstand for en selvstændig Næringsvei, og hvis Drift derfor syntes at burde underkastes Beskatning, blevet til Regel, at denne Slags Handel ikke kan drives uden forud erhvervet Borgerskab, som da ifølge det almindelig gjeldende Classificationprincip meddeeltet særskilt paa Handel med de enkelte Grupper af Artikler, der factisk viste sig affondrede som Gjenstande for en forskjellig Handelsdrift.

Påa denne Maade er Handelen med Meel og Gryn, Melk, Grønt og Frugt, — hvormed Handelen med Bildt er blevet forbundet, — blevne udsondrede som egne Handelsbrancher, af hvilke enhver drives efter et eget Borgerskab, og endelig har der dannet sig den vigtige Klasse af Høkere, hvis Borgerskab giver dem Berettigelse til i Almindelighed at falholde alle de Artikler, der udgjøre Almuens daglige Fornødenheder, navnlig alle Slags indenlandske Victualier, Ol og Brændeviin med andet Mere, hvoriblandt ogsaa under visse Indskrænkninger endeel af de Artikler, der ellers høre under Hørkræmmernes eller Urtekræmmernes Handel. Derimod maa det endnu stedse anses som Reglen, at alle de Nødvendighedsartikler, hvis Uffætning og Salg ikke er forbeholdt de saaledes som særegne borgerlige Næringer udsondrede Handelsgrene, ere Gjenstande for en aldeles fri Handel, der ikke er bunden til nogen somhelst Betingelser. Dette gjelder f. Ex. om Handelen med Brænde, Tørv, Sand, Svovl-

stikker, Finlappervare m. m. Det Borgerſkab, der udfordres til at blive Meel og Brynhandler, Frugt- og Wildt- handler, Høfer o. s. v., meddeles iøvrigt mod en temmelig ubetydelig Betaling, og til dets Erhvervelse udtræves ikke nogetſomhelſt Beviis for Befiddelsen af et viſt Kundſkabsfor- raad eller nogen Slags andre Betingeſſer, analoge med dem, der gjelde for Indtrædelsen i Laugene. Saadanne Betingeſſer vilde ogſaa, iſølge hvad ovenfor er bemærket, her aldeles være paa urette Plads og paa ingen Maade ſtemme med diſſe Handelsgrenes Natur; men da man imidlertid med Hen- ſyn til den vigtigſte af dem, Høferhandelen, fandt, at dog nogen Indſkrænking i Udgangen til denne burde indføres, for at ikke Concurrenternes Antal, hvad man ellers meente at maatte befrygte, ſkulde blive altfor ſtort, er det (ved Reſcr. 26 April 1816 og 12 Januar 1825) blevet beſtemt, at der for at faae Borgerſkab paa denne Handel udfordres en sær- egen Bevilling, ſom af Magistraten efter Godtbeſindende kan nægtes, og ſom i Almindelighed ikke ſkal meddeles Andre end Saadanne, ſom, foruden ei at være Politiet ufordeelagtigt be- kjendte, enten have naaet en Alder af 45 Aar eller formedelſt Svagelighed eller andet Uheld ere ſatte ud af Stand til paa anden Maade at kunne ernære ſig.

Spørgeſ der nu, hvorledes der for Fremtiden bliver at forholde med diſſe Arter af Handelen, og hvorvidt navnlig den Indſkrænking, ſom ere ſaſſatte for Udgangen til Høfer- handelen, ere at bibeholde, eller hvilken Plads overhovedet en ſaadan Glaſſe af Handlende vil komme til at indtage i det nye System, da maa det forſt erindres, at den væſentlige Forandring ved den nye foreſlaaede Tingenes Orden vil ind- træde, at ialtfald Handelen med de almindelige Forbrugsar- tikler, hvorpaa et ſærſkilt Borgerſkab ſkulde bibeholdes, ikke vil være indſkrænket til de Perſoner alene, ſom vinde dette, men ogſaa vil kunne drives af Detailhandler-Corporationens Medlemmer, forſaavidt diſſe maatte finde det overeensſtem-

mende med deres Bedrifts Lørd, enten udelukkende eller tildeels at forhandle disse Gjenstande. Der er, naar Classificationssystemet ophæves, nemlig aldeles ingen Grund til at undtage disse Varer fra den almindelige Berettigelse, som ifølge det nye System vil vorde Detailhandlerne til Deel. Dvertimod er det en absolut Følge af de Principer, hvorpaa dette berover, at disse Varer maae indbefattes under dem, hvis Forhandling en detail tilkommer Corporationens Medlemmer. Dette vil heller ikke engang staae i nogen egentlig Strid med det Princip, der ligger til Grund for den ældre Lovgivning, Høkerhandelen betræffende, thi denne har som det udtrykkeligt er udtalt, alene villet forebygge, at den omtalte Næringsvei skulde oversyldes derved, at arbejdsdygtige Mennesker, for at slaae ind paa samme, forlade den Gaandtering, til hvilken de fra Ungdommen havde været oplærte. Men dette passer ikke paa dem, der netop have gjort Handelen til deres specielle Fag, og ved en Examen have godtgjort, at de have uddannet sig hertil.

Men der maa dog paa den anden Side igjen tages Hensyn netop herpaa, naar det kommer an paa at regulere den lettere Afgang til denne Handel, som det paa Grund af dens særegne Natur maa findes rigtigt at tilstede, for at den ogsaa kan vorde drevet af Personer, der ikke kunne eller ville opfylde de Betingelser, under hvilke Afdgangen til Detailhandler-Corporationens vidtudstrakte Berettigelse staaer aaben. Der er saaledes derfor tilstrækkelig Anledning til at undersøge, om og hvorvidt de i Rescriptet af 26 April 1816 indeholdte Indskrænkninger kunne være at bibeholde, og hvorledes overhovedet de ældre Bestemmelser i saa Henseende kunne bringes i Samklang med det forandrede System, som tilraades.

Distnok maa det ansees for gavnligt, at den frie Concurrency i Handelen saalidet som muligt indskrænktes, og dette maa fremfor Alt gjælde om den her berørte Art af Handel; men der er dog ogsaa andre Hensyn at paaagte end de

reent merkantiliske, og disse bør af Lovgiveren heller ikke oversees.

Herhen høre navnlig de pauperistiske Hensyn, hvilke man vistnok ikke bør tillægge en overdreven Indflydelse, men som dog utvivlsomt maae tages med i Betragtning ved Bestemmelserne om Udgangen til de Næringsveie, der især kunne drives af den lavere Almueklasse. Med dette for Die kan Comiteen, hvad angaaer Høkerhandelen, — forsaavidt nemlig denne skal kunne drives uden Dpfsyldelse af de ellers for Berettigelse til Handelsdrift fastsatte Betingelser, — paa ingen Maade tilraade en fuldkommen Uffkaffelse af de ved Rescr. 26 April 1816 hjemlede Indskrænkninger.

Blev Høkerhandelen fuldkomment frigiven, vilde nemlig en Dversyldelse af denne Næringsvei sikkert være uundgaaelig. Til dens Drift udfordres, som foranført, ikke nogen synderlig Capital, og der ligger i dens hele Forhold noget for Almuesklassen særdeles Tillokkende. Under Omstændigheder, som dem, der finde Sted i Kjøbenhavn, hvor en ikke liden Flid og Anstrengelse i Almindelighed udfordres for at opnaae en selvstændig Stilling, der yder et anstændigt Udkomme, vilde en Frigivelse af hiin Næringsvei nødvendigviis medføre, at mangfoldige Personer af den simplere Klasse, ikke blot saadanne, som ikke ellers vare i nogen Stilling, men ogsaa af dem, der havde begyndt paa en anden, men mere besværlig og kun i en fjernere Tid til en selvstændig Eksistents førende Haandtering, med Begjærighed vilde gribe den aabnede Leilighed til, endog i en tidligere Alder, at etablere sig i en uafhængig og magelig Virkefreds, som hverken udkræver Formue eller For kundskaber af nogen Betydenhed. Det fortjener navnlig at bemærkes, at det ikke blot er Stadens egen Almue, af hvem Høkerklassen kunde ventes recruteret, men at den allerede nu faaer en betydelig Tilvært ved Personer af Landalmuen, der tidligere have ernæret sig her i Staden som Dynder eller ere komne herind som Soldater, og det er siensynligt, at dette i

en endnu høiere Grad vilde blive Tilfældet, naar de nu bestaaende Indskrænkninger ganske skulde bortfalde. Den Afgang, der herved vilde blive givet Tjenestefolk, Haandværksvænde o. m. U. til ved at aabne en Høkerboutik at blive deres egne Herrer, vilde især blive benyttet af dem, der havde Lust, men ellers manglede Evne til at gifte sig, og en stor Mængde letfindige Egteskaber vilde saaledes blive fremffyndede. Den overhaandtagende Concurrence vilde saaledes nødvendigviis fremkalde Forarmelse, og det endelige Resultat vilde blive, at en stor Deel Familier, til hvis Stiftelse hiin Næringsveis Frigivelse havde bidraget, vilde fastes over paa Fattigvæsenet.

Disse Ulemper maae efter Comitens Mening fornemmelig søges afværgede ved, i Eighed med hvad der i Rescr. af 1816 er foreskrevet, at fastsætte en vis Alder, inden hvilken i Almindelighed Ingen maa kunne tage Borgerskab alene som Høker. So længere en saadan Alderstermin er rykket ud, desmindre er det at formode, at Nogen ved Udsigten til engang i Tiden at opnaae et saadant Borgerkab vil lade sig afholde fra i Tide at lægge sig efter en anden Haandtering, og jo ældre Nogen bliver, des større Betænkelse vil han i Almindelighed have ved at forlade den Haandtering, han engang har begyndt paa, undtagen han aldeles intet Haab skulde have om nogensinde at kunne komme frem ved denne. Paa den anden Side maa det imidlertid ved Alderens Fastsættelse ingeniunde tabes af Sigte, deels at Consumenternes Tarv gjør det ønskeligt, at Concurrencen i Handelen med Livets første Fornødenheder er temmelig betydelig, deels at Høkerhandelen er en naturlig Næringsvei for en stor Deel Mennesker, der i underordnede Stillinger have tjent ved Handelen, ligesom overhovedet for Personer af den simplere Classe, hvem denne Erhvervsgeen derfor ikke bør vanskeliggjøres mere, end det almindelige Bedste nødvendigviis kræver, og det saa meget mindre, som den i mange Tilfælde kan afgive en Indtægtskilde for Familier, hvem Omstændighederne have berøvet

enhver anden Maade til at ernære sig paa, og som derfor, naar ogsaa denne blev dem lukket, maatte falde det Offentlige til Byrde.

Naar disse forskjellige Hensyn tages i Betragtning, maa den nu fastsatte Alder af 45 Aar forekomme at være noget for høi. Comiteen er derfor overbevist om, at denne Alders-termin bør nedsættes; men ihvorvel den Anskuelse har søgt at gjøre sig gjeldende i dens Midte, at den burde bestemmes til det fyldte 35te Aar, er Comiteen dog kommet til det Resultat, at man snarere burde ansætte den til det fyldte 40de Aar, men tør da ogsaa troe, at naar det bestemmes, at Ingen kan blive Høker, inden han er 40 Aar gammel, vil der være tilstrækkeligt sørget for Ufværgelsen af de ovenudviklede Uleiligheder, og at Fordringen af en større Alder ikke vil være det Offentlige til synderlig Nytte, men vel i mange Tilfælde Enkelte til betydelig Hindrer. Den der er blevet 40 Aar gammel, synes nemlig at have et fuldgjyldigt Krav paa, at Lovgivningen ei lægger ham særlige Hindringer for hans Etablering iveien, saafremt dette ikke er absolut nødvendigt, ligesom den, der har opnaaet en saadan Alder, i Almindelighed vil have levet sig saaledes ind i de Forhold, hvori han fra Ungdommen af er bleven bragt, at han ikke uden meget gjyldige Grunde vil lade sig bevæge til at forlade samme; og hvad navnlig angaaer de Personer af Landalmuen, der for en stor Deel i Anledning af Militairtjenesten ere indkomne til Staden og her have taget Tjeneste, da ville de Allerfleste af disse inden den Tid forlængst være vendte tilbage til deres Hjem, og de Dvrigte ville allerede i længere Tid fuldstændigen have domicilieret sig her, saa at Indrømmelsen af Udgang til at blive Høker med det fyldte 40de Aar ikke kan antages at indeholde en forøget Tillokkelse for denne Klasse Mennesker til at forblive her i Staden, naar de ikke ogsaa ellers vilde gjøre det.

Men ligesom Comiteen antager, at Aldersterminen i Almindelighed ikke bør udstrækkes videre end til det fyldte

40de Aar, saaledes maa den ogsaa være af den Formening, at der gives Forhold, med Hensyn til hvilke Undtagelser selv fra denne maae statueres, og hvor en høi Grad af Billighed taler for, at Udgangen til at drive den omtalte Næringsvei maa staae aaben for Vedkommende, inden de have naaet denne Alder. Dette gjelder navnlig om dem, som have taget Handelseramen, og altsaa have Ret til at indtræde i Detailhandlercorporationen, men som, fordi de alene ville drive Høkerhandel, ikke ville udrede det høiere Borgerstabsgebyr. For Personer, som i længere Tid have tjent ved Handelen og have tilbragt deres Tid med Contor= Boutik= eller Pakhuusforretninger, synes det endvidere haardt, at de skulle være udelukkede fra et ringere selvstændigt Handels-Etablisement, indtil de have fyldt det 40de Aar, hvad de factisk under den foreslaaede Organisation af Handelen vilde være. Det maa nemlig erindres, at de Arter af Borgerstabs, til hvilke disse Personer for en Deel have været henviste, naar de vilde etablere sig, ikke længere passende kunne bestaae som særskilte Næringsveie, hvilket ogsaa senere endnu nærmere vil vorde omtalt. Det maa derfor synes billigt, ja maaskee endog nødvendigt for at betrygge de Handlende for, at de ikke ville komme til at savne den nødvendige Medhjælp, at bestemme, at Enhver, som beviistligen idetmindste i 10 Aar havde tjent som fast Betjent hos en Handlende en gros eller en detail, det være sig i Contoret, i Boutikken eller i Pakhuset, skulde have Ret til at tage Borgerstabs som Høker, naar han kunde fremvise fordeelagtigt Vidnesbyrd om sin Tjeneste i en saadan Tid. Til den Ende antager man, at det vilde være hensigtsmæssigt, at der ved enhver af de ovennævnte Corporationer blev indrettet en Protocol til de faste Betjentes Indskrivning. Det vilde derved blive mulig gjort at føre Beviis for Tjenestetidens Længde, saa at Enhver, der vilde gjøre den ovennævnte Ret gjeldende, havde at forskaffe sig et Vidnesbyrd herom af Corporationens Formænd, der efter indhentet Dphlysning fra den eller de Vedkommende,

ved hvis Handel den faste Betjent havde været Medhjælper, udstædte et saadant. Dog vilde det vel være rigtigst, for at forebygge Misbrugen af tidlige Indskrivninger, og for at modarbejde de andre Misbrug, hvortil denne Indretning maaskee kunde føre, at bestemme, at den, der paa Grund af sin Tjenestetid ved Handelen vilde tage Borgerskab som Høker, burde have fyldt sit 30te Aar, og under disse Indskrænkninger er Comiteen enig om, at den ovennævnte Bestemmelse, for hvilken en høi Grad af Billighed taler, uden Fare for det Offentlige kunde tages, da det ikke kan andet end anses ønskeligt, at Individet, der have været oplærte ved Handelen, ikke skulle være udelukkede fra at begynde en ringe Smaa-handel, fordi de ved ugunstige Forhold have været hindrede i at erhverve de Kundskaber, der udfordres til den befalede Examen, eller fordi de Udgifter, der ere forbundne med Indtrædelsen i Detailhandlercorporationen, vilde staae i Misforhold til Omfanget af den Handel, deres Capital sætter dem i Stand til at drive.

Derimod har Comiteen ikke kunnet blive aldeles enig med Hensyn til en anden Undtagelse, som burde statueres fra den som Betingelse for Høkerborgerkabets Erhvervelse fastsatte Alder. Det maa nemlig vistnok indrømmes og er ovenfor tildeels allerede paaberaabt, at det har sit Gode, at Familier, hvem Omstændigheder have berøvet Midlerne til at ernære sig paa enhver anden Maade, ikke ere udelukkede fra et Erhverv, hvor Flid og Paapassenhed kan udrette meget, naar der endnu kun eies en lille Kapital, og at det i mange Tilfælde vilde være til Fordeel for en Familie, om Manden endnu kunde prøve sig i denne Næringsvei, inden han er 40 Aar gammel. Den, der i flere Aar allerede har været Borger, og som saadan svaret borgerlige Dyngder, synes ogsaa at have et særdeles Krav paa at burde kunne ned sætte sig i de mindre Næringsgrene, og det vilde ikkun bidrage til at udsætte ham for en total Forarmelse, ifald han ikke, førend efter at have fyldt sit

40de Aar, turde gaae over til disse. Pluraliteten af Comiteen er derfor af den Formening, at det bør tilstædes Enhver, som idetmindste i 5 Aar har havt Borgerskab her i Staden, og i den Tid svaret Næringskatt, uanseet dette Borgerkabs Beskaffenhed, at kunne erholde dette ombyttet med Borgerkab som Høker, og at turde nedsætte sig som saadan. Undertegnede Raadmand David kan imidlertid heri ikke være enig og har i vedlagte Dissents derom særskilt yttret sin Anskuelse.

Comiteen tør antage, at naar Udgangen til Høkerborgerkabet bliver ordnet efter de ovenfor udviklede Anskuelser, vil ethvert Hensyn, som fortjener herved at komme i Betragtning, være gjort fyldest. Den i Rescr. af 12 Januar 1825 indeholdte Indskrænkning, at det skal være overladt til Magistratens Bedømmelse, hvorvidt selv den, der er i de i Rescriptet af 26 April 1816 berørte Tilfælde, skal ansees kvalificeret til at turde nedsætte sig som Høker, anseer den derimod for mindre hensigtsvarende. Denne Bestemmelse, som ogsaa bebudedes kun at skulde gjælde „indtil videre“, gjør nemlig Nedsættelsen som Høker til en Naadesag; men det kan neppe være tvivlsomt, at det let kunde føre til store Misligheder, at betragte paa denne Maade Handelen med Livets første Fornødenheder, og at voldgive det til Dyrighedens Skjøn, om Personer af de ringere Stænder, der have de Qualificationer, som i Almindelighed ere blevne anseete nødvendige at fordrø af dem, der ville drive denne Art af Handel, ogsaa skulde være berettigede hertil. Slige Personers selvstændige Etablering bliver i Virkeligheden saaledes afhængiggjort af Dyrighedens Forgødtbefindende. Det mindre Passende i denne Bestemmelse forekommer Comiteen indlysende, og den tør ogsaa troe, at den hele Bestemmelse netop paa Grund af denne sin Beskaffenhed, ikke har havt synderlig practisk Betydning. Der vil derfor sikkert være saa meget mindre Betænkelse ved at ophæve en Indskrænkning, der i sit Princip vistnok ikke kan forsvares, og der ikke kan faae nogen

reel Betydning uden at give Vilkaarligheden et meget stort Spillerum.

Forsaauidt der i Rescr. af 1816 end yderligere er fastsat den Betingelse for at blive Høker, at Vedkommende ikke skal være Politiet bekjendt fra nogen ufordeelig Side, da kunde vel denne Bestemmelse i en vis Henseende synes ganske hensigtsmæssig; men der turde dog neppe være tilstrækkelig Anledning til ved Høkerhandelen at gjøre en Fordring, der vilde være langt strengere end ved al anden Handelsdrift. Aarsagen til den anførte Forskrift ligger vel ogsaa nærmest i den Maade, hvorpaa Høkerhandelen i det omhandlede Rescript i det Hele er bleven sammenstillet med Marschandiserhandelen, og de øvrige i Rescriptet nævnte Næringsveie, med Hensyn til hvilke forskjellige Politihensyn utvivlsomt langt mere end ved Høkerhandelen maae komme i Betragtning.

Ifølge alt det Anførte er det saaledes Comiteens Anskuelse, at der ved Siden af det almindelige Borgerskab paa Detailhandel bør vedligeholdes et eget Borgerskab paa Høkerhandel, som paa den ene Side ikke bør være bundet til Opfyldelse af de for Indtrædelsen i Detailhandlercorporationen fastsatte eiendommelige Betingelser, men som paa den anden Side, naar Vedkommende ikke har taget den anordnede Handelsexamen, i Regelen kun bør kunne tages af dem, som enten have naaet en Alder af 40 Aar, eller som ere 30 Aar gamle, og kunne godtgjøre, at de i en Tid af idetmindste 10 Aar have tjent ved Handelen, eller (efter Pluralitetens Formening) som idetmindste i 5 Aar have havt andet Borgerkab her i Staden og i den Tid svaret Næringskatt. Enhver, som er i et af de her berørte Tilfælde, skal for Fremtiden derimod ikke behøve nogen særlig af Øvrigheden meddeelt Bevilling for at blive Høker. Hvorvidt der i Eghed med, hvad Rescr. af 1816 har foreskrevet med Hensyn til, naar Nogen ved Sygdom eller andet Uheld er sat ud af Stand til at ernære sig ved sin Profession, i enkelte Tilfælde bør indrømmes en Und-

tagelse fra de forommeldte Betingelser, skal siden nærmere blive omtalt.

Hvad Høkerhandelens Omfang og Grændser angaaer, da er der tidligere henpeget paa, at ved Høkerhandel forstaaes Detaillering af Livets første, daglige Fornødenheder, og skjøndt det maa indrømmes, at Høkerhandelen, saaledes som den nu eksisterer, i det Væsentlige falder sammen med dette Begreb, saa vil det dog neppe paa den anden Side kunne nægtes, at der nu gives Gjenstande, der ere unddragne Høkerernes Handelsberettigelse, skjøndt de naturligen høre ind under denne. Det hidtil fulgte Classifications-System baade med Hensyn til Laugenes Handel og med Hensyn til Handelen udenfor samme gjør dette let forklarligt. Endskjøndt derfor Comiteen antager, at de Varer, der hidtil have været Gjenstand for Høkerernes Handelsret, ogsaa fremtidigens hovedsageligen ville være de Artikler, til hvis Udsalg Høkerernes Berettigelse bør udstrække sig, saa maa den dog formene, at det i høi Grad vil være ønskeligt, om Grændserne for denne Handel nøiere bleve fixerede, end det hidtil har været Tilfældet. Dette synes saameget mere nødvendigt, som der gives enkelte Vic-tualier, hvis Forhandling har været unddraget Høkerne, men der passende i Fremtiden kunde anvises til Høkerhandelen, nemlig endeel af dem, paa hvis Forhandling hidindtil særskilt Borgerskab har været meddeelt, hvilket, som mindre overeensstemmende med det foreslaaede nye System, for Fremtiden ikke længere bør finde Sted, medens disse Artikler dog ikke egne sig til at blive Gjenstand for en aldeles fri Handel. Til de oven paaapegede Artikler henregner Comiteen Meel og Gryn, al indenlandsk Frugt og Wildt, eller med andre Ord de Gjenstande, paa hvilke for nærværende Tid et særskilt Borgerskab som Meel- og Grynhandler og som Frugt- og Wildthandler meddeles. Comiteen troer imidlertid ikke at burde indlade sig paa nærmere at specificere alle de enkelte Gjenstande, til hvis Udsalg Høkerne burde have Berettigelse, men har troet det

tilstrækkeligt her at antyde, at dette bør skee i den endelige Lov, som skal regulere Kjøbenhavns Handel, hvorved Usikkerhed og en Mængde Retstrætter formeentligen ville vorde forebyggede, ligesom Comiteen ogsaa har anseet det nødvendigt at udpege nogle enkelte Artikler, til hvis Forhandling denne Berettigelse maa vorde udstrakt i Overensstemmelse med det intenderede nye System.

Med Hensyn til Høkerhandelen staaer endnu kun det Spørgsmaal tilbage at undersøge, hvorvidt Høkerne, der nu udgjøre en for sig bestaaende Corporation, ogsaa for Fremtiden skulle udgjøre en saadan. Vel kan det ikke nægtes, at en Deel af de Hensyn, som ovenfor ere blevne anførte til Fordeel for Corporationsforbindelser, hvad Grosfererne og Detailhandlerne angaaer, ikke aldeles passer sig paa Høkerhandelen, eller kan have den samme Styrke, naar Valen er om en Corporationsforbindelse mellem Høkerne; og der taler heller ikke lidet for, at man burde lade det beroe ved en privat Forbindelse imellem disse Handlende, naar de maatte ansee en saadan for ønskelig, istedetfor at gjøre Indtrædelsen i en Corporation til Pligt, hvorved der ikke vil kunne undgaaes Udgifter, som for Enkelte, i Henhold til deres Stilling, kunde blive trykkende. Comiteen kan imidlertid dog ikke skjønne rettere, end at der er tilstrækkelig Grund til at tilraade den nu eengang bestaaende Corporationsforbindelses Vedbliven, og det saa meget mere, som Lovgivningen om Kjøbenhavns Forsyning med Victualier, om hvis Hensigtsmæssighed Comiteen iøvrigt ikke finder Anledning til at udtale sig, paa en Maade forudsætter en saadan Corporationsforbindelses Bestaaen, eller idetmindste vilde være langt vanskeligere at overholde, naar en saadan ikke fandt Sted. Comiteen maa derfor tilraade, at alle Høkere skulle som hidtil udgjøre en egen Corporation, under særegen Bestyrelse af valgte Repræsentanter, og være pligtige til ved Indtrædelse i Corporationen at erlægge en vis Kjendelse, og senere, om fornødent gjøres, et aarligt Bidrag.

Hvad angaaer de andre Arter af Handel med Fornøden-
 hedsartikler, hvorpaa eget Borgerſkab hidtil har været med-
 deelt, da har Comiteen i det Foregaaende tildeels allerede havt
 Feilighed til at yttre ſin Anſkuelse om diſſe. Den troer der-
 for her kun at behøve at gjentage, at det vilde være uover-
 eensſtemmende med det hele System, ſom den har anbefalet,
 at lade diſſe ſærſkille Arter af Borgerſkab beſtaaе, der ogſaa
 vilde miſte deres egentlige Betydning, naar de enkelte Gjen-
 ſtande, paa hvis Forhandling diſſe hidindtil have givet en
 excluſiv Ret, tillige ſkulde kunne ſælges af alle egentlige De-
 tailliſter og af Høſercorporationens Medlemmer, hvilket vilde
 være en abſolut Følge af det nye Systems Antagelse. Comi-
 teen kan derfor med Henſyn til de her omtalte Handelsbran-
 cher indſkrænke ſig til ligefrem at tilraade Ophævelſen af et
 eget Borgerſkab paa diſſe, og det ſaa meget mere, ſom den
 antager, at ligesom Forhandlingen af enkelte af de herhenhø-
 rende Artikler alene bør tilkomme de egentlige Detailliſter og
 Høſere, — og den har ſom ſaadanne i det Foregaaende be-
 tegnet Meel og Gryn, Bildt og Frugt, — ſaaledes bør andre
 af dem gjøres til Gjenſtand for en aldeles fri Handel. Det
 er virkelig heller ikke let at indſee, hvorfor Handelen ſ. Ex.
 med Melk, Fiſk og Grønt, hvorpaa et eget Borgerſkab
 nu meddeles, ſkulde være mindre fri end Handelen med Brænde,
 Tørv og Finlappervarer o. ſ. v., ſom nu kunne forhandles af
 Enhver. Dvertimod maa det viſtnok anſees ønſkeligt, at Fri-
 handelens Gebeet, langtfra at indſkrænkes, udvides ſaa meget
 ſom muligt, da denne Handel for mange Perſoner i forſkjellige
 Stillinger kan afgive en Bincering, og i mange Tilfælde kan
 forekomme Forarmelse, og da det med Henſyn til en heel
 Deel mindre betydelige Huuſholdningsvarer, ſom undertiden
 indkjøbes i de allermindſte Qvantiteter, er i det Almindeliges
 Interesſe, at deres Udsalg er ſaa godt ſom aldeles ingen Ind-
 ſkrænkning underkaſtet. Vel kan det indvendes herimod, at
 hvor meget der end kunde tale for Frihandelens Udſtrækning

til en heel Deel Artikler, der ere af samme Slags og Natur som de, der nu ere Gjenstand for Frihandelen, saalænge man betragter enhver af disse Artikler isoleret, saa maa det dog ikke oversees, at Frihandelens Udstrækning til mange Artikler let kunde føre til de selv samme Ulemper, for hvis Skyld man har maattet ansee det nødvendigt, at indskrænke Udgangen til Høkerhandelen. Men denne Indvending turde ved en nærmere Betragtning vise sig ugrundet. De Gjenstande, hvorom her er Spørgsmaal, ere nemlig af saa heterogene Arter, og deres Indkjøb maa skee hos saa forskellige Producenter og paa saa forskellige Maader, at det ikke er at befrygte, at det ofte kan finde Sted, at Nogen vil ned sætte sig for at udsælge dem alle, saa meget mere som der med Hensyn til Udsalget af enhver enkelt af disse Artikler, netop fordi de ere Gjenstand for Frihandel, vil være mange Concurrenter.

Dgsaa maa det erindres, at Handelen med endeel af de Artikler, paa hvis Forhandling nu særegent Borgerskab meddeles, og som Comitæen herefter vil have indbefattet under Frihandelen, først i den senere Tid har været gjort til Gjenstand for en borgerlig Næring, og endnu, medens den er en saadan, tillige drives paa forskjellig Maade af Andre, deels fra Stader i Porte og paa offentlige Pladser, deels ved Dm-bæren, saa at der er saa meget mindre Grund til at antage, at der vil vise sig nogen Ulempe af at gjøre Forhandlingen af disse Gjenstande aldeles fri. Det ovenfor Bemærkede gælder in specie om Grønt og Fisk, og vel ogsaa idetmindste for en stor Deel om Melk og Fløde. Comitæen maa derfor være af den Formening, at foruden de Artikler, som det hidindtil har været Alle og Enhver tilladt at udsælge, skulle de mindre betydelige Huusholdningsvarer, saasom Æg, simpel indenlandsk Frugt, Fisk, Melk og Fløde, Grønt o. s. v., paa hvis Forhandling særskilt Borgerskab tildeels hidtil har været taget, være Gjenstand for Frihandel.

Undertegnede Justitsraad Riis Eowson formener derimod,

at navnlig Melk og Fløde samt Eg ikke bør gjøres til Gjenstand for Frihandel, men bør høre til de Detaillisterne og Høfercorporationens Medlemmer tilkommende Artikler, og har i vedfølgende Dissents herom udviklet sin Anskuelse.

Grunden til at der hidindtil har været meddeelt et eget Borgerskab paa flere af de Artikler, som Comiteen ønsker at see inddragne under Frihandelen, turde vel ogsaa tildeels være at søge deri, at deres Forhandling syntes at egne sig til Beskatning, naar den drives i et ikke altfor ubetydeligt Omfang, og kunde ansees for tilstrækkeligen lucrativ. Men dette Princip, mod hvis Rigtighed man Intet kan indvende, behøver heller ikke at opgives, fordi denne Handel erklæres for fri. Det synes nemlig ogsaa i andre Henseender, for at gjøre en Control og Politiofsynet i saa Henseende lettere, at være hensigtsmæssigt at fastsætte, at ingen af de Gjenstande, der overlades til fri Handel, dog maa falsholdes af Nogen, forinden han for Dyrigheden har anmeldt at ville drive en saadan Handel, og erhvervet sig et Beviis for at have gjort en saadan Anmeldelse. For et saadant Beviis burde svares en meget ringe Betaling, hvorved den omtalte Handels Character som fri ikke vilde kunne siges at lide nogen Forandring. Men herved vilde opnaaes, at kun de, der virkelig vilde drive en saadan Handel, anmeldte sig, og man havde da ogsaa et Middel til at kontrollere baade Beskaffenheden og Omfanget af denne Slags Handel, idet man havde Forvisning om, af hvem og hvor den blev drevet. Efter Indførelsen af en saadan Orden, som maatte beskyttes ved at paalægge den, der uden behørig Anmeldelse befattede sig med nogen Handel, en Mulct, vilde Beskatningen af de frigitte Handelsgrene ikke kunne være forbundet med synderlige Vanskeligheder, idet det kunde overdrages den til at paaligne Næringskatten nedsatte Commission at undersøge, hvilke af de paa anførte Maade anmeldte Handlende, der dreve et Udsalg af et saadant Om-

fang, at de kunde ansættes i Næringsstat, og derefter at fastsætte, hvormange Portioner Skat enhver af disse skulde svare.

Da denne Slags Handlende ikke skulde tage Borgerskab, vilde de iøvrigt ikke være at ansee som egentlige Borgere; men Billighed synes dog at tale for, naar de skom til at svare saamange Portioner Næringsstat, som i Almindelighed er tilstrækkeligt til at begrunde active Borgerrettigheder, og de desuden havde de almindelige Egenstaber, der udfordres til at blive Borger, at det maatte blive dem tilladt, saafremt de ønskede det, at erhverve virkelig Borgerskab mod en passende Betaling.

Med Hensyn til de mindre Handelsnæringer, som Comiteen her har omhandlet, skal den blot endnu tillade sig den Bemærkning, at den har anseet det for hensigtsmæssigt kun at udtale Hovedprinciperne, som den troer i saa Henseende bør følges, uden specielt at undersøge enhver af de nu eksisterende Næringers egentlige Tilstand og at vise, hvorledes disse Principer bør komme i Anvendelse.

Hvad de Næringer angaaer, som ifølge en almindelig Tilladelse specielt drives af de Søindrullerede, da skal den indskrænke sig til den Bemærkning, at det var meget at ønske, at slige exceptionelle Berettigelser, hvoraf en lignende ogsaa er givet til de Kongelige Livreebetjente, for Fremtiden maatte vorde ophævede, da de borgerlige Næringers og in specie Handelens hensigtsvarende Ordning forudsætter, at ikke nogen Bestemmelse, der er grundet i Hensyn, der ere de borgerlige Næringer i Almindelighed og Handelen i Særdeleshed aldeles uvedkommende, bør kunne træde forhindrede eller forstyrrende i Veien. Skulde det imidlertid være ugjorligt, idetmindste for Diebliffet, ganske at ophæve de omtalte Arter af Berettigelse, da burde det dog vel i alt Fald gjøres de vedkommende Personer til Pligt at anmelden deres Handel for Dyrigheden i Lighed med hvad ovenfor er foreslaaet med Hensyn til dem, der overhovedet ville drive Frihandel.

Efter saaledes i det Foregaaende i det Væsentlige at have udviklet sin Anskuelse om Handelens fremtidige Organisation i Kjøbenhavn, og efter at have omhandlet de tre, af Grossererne, Detailhandlerne og Høkerne dannede Kjøbmandscorporationer, hvem den egentlige Handelsvirksomhed herefter hovedsageligen vil vorde anvist, dog saaledes at endeel af de til Livets første Fornødenheder henhørende Artikler tillige maatte være Gjenstand for en aldeles fri Handel, skal Comiteen nu gaae over til at omtale de særegne Regler, der maatte være at fastsætte med Hensyn til enkelte specielle Handelsgrene, og navnlig med Hensyn til Forhandlingen af de Gjenstande, som ikke skulle indbefattes under de nævnte Corporationers Handelsberettigelse, ligesom ogsaa at yttre sin Formening om nogle enkelte hidtil uberørte, med Handelens Organisation i en nøie Forbindelse staaende Punkter.

Foreløbigen maa Comiteen erindre om, at det alene er den Deel af Smaahandelen, der drives fra faste Udsalgssteder i Huse eller fra egentlige Boutikker, som den, ifølge sit Hverv, kan have at beskæftige sig med, og at altsaa det Udsalg til Consumenterne, der skeer paa de offentlige Torve, fra Skibene eller paa anden Maade, som ei kan henregnes til Boutikksalg, falder udenfor den nærværende Betragtning.

Ligeledes antager Comiteen, at den Udsalgsret, der kan tilkomme Haandværkerne som saadanne, her bliver at forbigaae, da de Spørgsmaal, som med Hensyn til denne kunne reise sig, nærmest synes at egne sig til at behandles i Forbindelse med Sagen om Haandværkslaugene.

Hvad Groshandelen angaaer, da har det kun været, forsaavidt dens Grændse i Forhold til Detailhandelen var at fastsætte, og forsaavidt Betingelserne for Udgangen til den syntes at maatte modificeres ved Forandringerne med Detailhandelen, at Comiteen har troet at burde optage den i sin Betragtning. Derfor maa Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af den fuldstændige Frihed, der for Liden er indrøm-

met enkelte Arter Groshandel, navnlig den Kornhandelen, her blive uberørt. Tøvrigt kunde det upaatvivleligen være hensigtsmæssigt, om dette Spørgsmaal ved denne Sags endelige Afgjørelse ogsaa toges under Overveielse, for at der, hvad Resultat man end kom til i denne Henseende, herom kunde optages en Bestemmelse i den almindelige Lov, der maatte emanere angaaende Handelen i Kjøbenhavn.

Forsaauidt *T o m m e r h a n d e l e n* hidtil har bestaaet som en egen Handelsbranche, der paa eengang baade kunde henregnes til Gros- og Detailhandelen, har denne paa dette Sted Krav paa særlig Dmtale. Vel skjæmmer Comiteen ei, at der er Grund til at betage Groshandlerne og Detaillisterne Ret til at drive denne Handel respective en gros og en detail, forsaavidt saadant kan bestaae med Brandanordningerne; men den kan dog ikke indsee rettere, end at denne Handels særegne Beskaffenhed og de Foranstaltninger, som med Hensyn til dens Drift i Brandvæsenets Interesse ere trufne, gjøre det tilraadeligt, ogsaa fremtidig at lade et eget Borgerskab paa denne Handel bestaae, der som hidtil skulde give Berettigelse til at drive den baade en gros og en detail. De, som ville tage et saadant Borgerskab, skjønnes heller ikke at behøve at indtræde hverken i den ene eller den anden af Handelscorporationerne, da denne Handel, som sagt, snarest er at betragte som en særskilt Handelsbranche; men idet Comiteen maa tilraade paa en passende Maade at regulere Gebyhret for dette Borgerkabs Meddelelse, saa at det kommer til at staae i et passende Forhold til dem, der respective svares af Groshandlerne og Detaillisterne, formener den, at det maa gjøres til Betingelse for dette Borgerkabs Meddelelse, at den Vedkommende har taget den almindelige Handelsexamen.

En ganske særegen Slags Handel er Boghandelen, og Comiteen anseer det overflødig at udhæve de Grunde, hvorfor den har troet at burde udelukke nye Bøger fra de Boutikhandelen i Almindelighed tilfaldende Artikler. Den

antager nemlig, at der ikke kan være forskjellige Meninger om, at det hverken vilde være i Boghandelens eller i det Offentliges Interesse, at hiin gif ind under den almindelige Detailhandel. Ogsaa er dette neppe nogetsteds Tilfældet. Den antager derfor, at der ogsaa fremtidigens bør bestaae et eget Borgerskab paa Boghandelen, der berettiger til at falholde saavel nye som gamle Bøger, Kobbere, Lithographier o. desl. samt Musikalier. Omendkjøndt Udgangen til dette Slags Borgerskab hidtil har været saa godt som aldeles fri, skjønner den dog ei rettere, end at det i Overensstemmelse med det i Almindelighed anbefalede System vil være at tilraade, at den, der vil tage dette Borgerskab, bør underkaste sig den almindelige Handelseramen. Men paa den anden Side kan Comiteen ikke finde, at der er Grund til at paalægge Boghandlerne at gaae ind i nogen af de ovennævnte Handelscorporationer, da denne Handel maa betragtes som en særegen for sig bestaaende Art af Handel, saaledes som det factist i lang Tid har været Tilfældet med den.

Derimod har det Spørgsmaal været reist i Comiteen, om det ikke skulde ansees hensigtsmæssigt, at lade Tømmerhandlerne og Boghandlerne, ligesom de drive særskilte Arter af Handel, danne særskilte Corporationer, i hvilke Enhver, der tog Borgerskab paa at drive een af disse Arter af Handel, skulde være pligtig at indtræde. Comiteens Pluralitet har dog ikke kunnet overbevise sig om, at det skulde være enten i det Offentliges Interesse eller til disse Handelsgrenes Tarv nødvendigt at træffe en saadan Anordning, hvorved navnlig, hvad Boghandelen angaaer, ogsaa det Gode vilde modarbeides, som den private, nu bestaaende Boghandler-Forening tilsigter, og for en Deel vel ogsaa realiserer. I det Hele maa Comiteens Pluralitet henholde sig til, hvad ovenfor er udviklet om flige Corporationsforbindelser i Almindelighed, hvor saavel det Gavnlige som det Mislige ved dem er fremstillet, og hvor det er viist, at forsaavidt det Offentlige virkelig er interes-

seret i, at visse mere indgribende Arter af Virksomhed have en Repræsentation, maa det ansees tilraadeligt med Hensyn til disse ikke blot at overlade det til det private Forgodtbeholdende, om slike Foreninger ville blive oprettede eller ei, men at paa- byde en saadan Forenings Drettelse. Paa de her nævnte Arter af Handel synes imidlertid dette Hensyn ikke at kunne finde Anvendelse, saa at de Grunde, som ligeledes ovenfor ere udviklede mod slike Corporationsforbindelser, her maae beholde Dvervægten. Comiteens Minoritet, Dverauditeur Müller, der ikke kan slutte sig til denne Anskuelse, har derimod i en vedføjet Dissents udviklet sin modsatte Anskuelse.

En anden Slags Varer, til hvis Udsalg den almindelige Handelsberettigelse ikke burde udstrække sig, er efter det forhen Udviklede Apothekervarer. Comiteen anseer det end mere overlødigt, end det med Hensyn til den ovenfor berørte, fra Detaillisternes Udsalgsvet undtagne Artikel — Bøger — maatte være det, at godtgjøre Rigtigheden af denne Undtagelse. Den kan ikke antage, at der kan være forskjellige Anskuelser i saa Henseende, og skal derfor indskrænke sig til den Bemærkning, at det ved en endelig Regulering af Handelsforholdene her i Staden vistnok fortjener at komme under Dverveielse, om der ikke kunde opstilles bestemtere og mere specielle Regler med Hensyn til hvad der skal henregnes til Apothekervarer, end de nu for Tiden gjeldende.

Endelig har Comiteen foreslaaet, fra Detaillisternes Handelsberettigelse at undtage alle haande brugte Sager samt Klude og Been m. v. Der gjøre sig nemlig, hvad Udsalget af disse Gjenstande angaaer, saa mange Hensyn til Sikkerheds- og Sundhedspolitiet gjeldende, at det vil være indlysende, at det med denne Art af Handel nødvendige Indseende ikke let tilstøder, at Enhver, der har erhvervet sig Borgerskab som Detaillist, skulde være berettiget til at drive denne Virksomhed, — som i flere Henseender kan vorde farlig, — indtil han ved Dom har faaet sit Borgerskab forbrudt.

Men paa den anden Side egner denne Art af Handel sig især til at drives af Personer, som i Reglen hverken kunne eller ville tage Handelsborgerskab. Man skjønner derfor ikke rettere, deels for at fjerne de med denne Handels Frigivelse forbundne Farer, deels for ikke at udelukke dem, der ere meest skikkede til at drive den, fra at søge et saadant Erhverv, end at denne Handel bør i det Væsentlige være de samme Indskrænkninger underkastet, som nu bestaae, og at ligeledes den samme Udgang, som nu under disse er aabnet til den, ogsaa fremtidig maa finde Sted. Hvad Handelen med Klude og Been angaaer, da er denne, efter Cancellie-Skrivelse af 10de Mai 1842, bekjendtgjort ved Pl. 1 Juli s. U. endogsaa i Formen en reen Bevillings Sag; de paa denne Handel meddeelte Bevillinger clausuleres saaledes, at de forbrydes, naar Politiet eragter, at Bedkommende kjøbe stjaalne Sager eller saadanne, som de kunne formode, at Sælgerne ei have lovlig Udkomst til, at de forinden Afbenyttelsen bør forevises Politiet, og at Bedkommende endeligen bør være alle de Forskrifter undergivne, som Sundhedspolitiet anseer nødvendige.

Marschandiserhandelen er maaskee mindre i Formen en Bevillings Sag; men i Virkeligheden har Rescriptet af 12 Januar 1825 dog gjort den til en saadan, efterat Rescriptet af 26 April 1816 allerede havde gjort det til Betingelse for dette Borgerkabs Erhvervelse, at den Ansøgende foruden Aldersqualificationen eller den beviste Svagelighed ikke skulde være Politiet bekjendt fra nogen ufordeelig Side. Sees der nu hen til denne Handels ovenfor antydede Natur, og at man, hvilket bedes erindret, har tilraadet fra Marschandiserhandelen at skille det ved Pl. af 4 Novbr. 1790 Marschandiserne nu tilstædede Udsalg af nyt indenlandsk Haandværksarbeide, saa maa det vistnok erkjendes, at de samme Hensyn idetmindste for en stor Deel her gjøre sig gjeldende som ved Klude- og Been-Handelen, og saa synes det ogsaa at være rettest, at underkaste Marschandiser-Handelen den selv samme Behand-

ling, som er bleven hiin til Deel, og at gjøre Berettigelsen hertil til en Bevillingsſag under de ſamme Clausuler, ſom Cancellie=ſkrivelse af 10 Mai 1842 har faſtſat for hiin; hvoraf altsaa vilde følge, at Tilladellen til at drive denne Slags Handel i alle Tilfælde ſkulde være gjenkaldelig, naar Bedkommende ikke opfyldte den Betingeſe, hvorunder den var tilſtædet. Hvor lidt en ſaadan Indſtrænkning med Henſyn til denne ſpecielle Art af Handel ſtaaer i Strid med den ſtorre Frihed, ſom iøvrigt ved det anbefalede System tilſigtes, maa fremgaae iblandt Andet deraf, at ogsaa efter den norſke Handelslov af 8 Auguſt 1842 § 7 er „Handelen med gamle Klæder, brugte Koſtbarheder og brugt Bohave“ gjort til en reen Bevillingsſag, hvortil udfordres „ſærſkilt Tilladelse“, endſkjøndt denne Handelslov gaaer ud fra meget liberale Anſkuelfer, og tilſtæder en næſten aldeles fri Udgang til Handelsnæringerne i Almindelighed. Thi vel ligger det, ſtrengt taget ikke i en Bevillings Natur, at den i viſſe Tilfælde ſkal være gjenkaldelig; men de Grunde, for hvis Skyld denne Art af Handel maa antages at burde gjøres afhængig af Bevillinger, ſynes ogsaa at tilraade at clausulere diſſe paa den foreſlaaede Maade. For imidlertid paa den ene Side at trække en Grændſe for dem, der kunne forvente en ſlig Bevilling, og for paa den anden Side, ſaavidt gjørligt, at binde dens Meddeleſe til faſte Regler, vilde det være henſigtſvarende, at de Beſtemmelſer, ſom Reſcriptet af 26 April 1816 indeholder, ogsaa i Almindelighed forbleve i Kraft, dog med den Modification, at Alderſterminen ogsaa her burde nedſættes til 40 Aar. Iøvrigt anſeer man det for retteſt, at ligesom diſſe Bevillinger ſkulle kunne lyde paa Marschandiserhandel i Almindelighed, og altsaa give Berettigelse til at handle med alle Slags brugte Sager og Gjenſtænde, ſaaledes ſkal der ogsaa kunne meddeles Bevillinger til enkelte Urter eller Grene af Marschandiserhandelen, hvorefter kun Berettigelse til Handel med viſſe Slags brugte Sager vil vorde tilſtaaet. Gebyhret

for en sliq Bevillings Meddelelse vil være at sætte i et passende Forhold til den indrømmede Handels Omfang, saaledes at, medens Gebyhret for Bevilling paa Marschandiserhandel i Almindelighed naturligviis vil være at ansætte lavere end Gebyhret ved noget Handelsborgerstabs Erhvervelse, Betalingen for Tilladelsen til at drive en enkelt Green af Marschandiserhandelen igjen vil blive lavere end Betalingen for Meddelelsen af Bevillingen til den mere omfattende Marschandiserhandel.

At der med Hensyn til Handlende, der ville blive satte i en saadan Stilling, efter Pluralitetens Anskuelse om Korporationsforbindelsers Tilraadelighed i Almindelighed, saa meget mindre her kan blive Spørgsmaal om ved Paabud at oprette en saadan, er naturligt; men da undertegnede Dverauditeur Müller i denne Henseende overhovedet ikke er enig med Pluraliteten, er hans Anskuelse om denne Sag udviklet i en medfølgende Dissents.

Med Undtagelse af de nysnævnte specielle Tilfælde, i hvilke eiendommelige Hensyn kræve særegne Indskrænkninger i den under visse Betingelser frie Udgang til Handelsberettigelse, har Comiteen, som det af det Foransførte fremgaaer, troet, at Udgangen til al Slags Handel i Almindelighed burde være bestemt ved faste Lovregler, idet man har fundet det uoverensstemmende med Forholdenes Natur og til Hinder for alle Kræfters nyttige Anvendelse, at Driften af flere omfattende Brancher af Communens almindelige og naturlige Næringsveie, saaledes som hidtil har været Tilfældet, skulde være bunden til specielle Concessioner. De Betingelser for den frie Udgang til Handelsborgerstabet og til Berettigelse til Handelsdrift, som Comiteen har opstillet, ere paa sit Sted blevne motiverede, og Comiteen holder sig overbeviist om, at de i det Hele ere af en saadan Natur, at de ikke kunne siges, mere end nødvendigt er, at indskrænke Handelsfriheden overhovedet. Ikke destomindre vil det ikke kunne undgaaes, at

disse Betingelser jo undertiden i de concrete Tilfælde ville være unødvendigt byrdefulde, og lægge Hindringer i Veien for den Enkelte i at vælge den Erhvervsgræen, der netop conve-
nerer ham; thi det flyder af enhver almindelig Bestemmelses
Natur, at, hvor hensigtsmæssig den end i Almindelighed kan
være, vil dens ufravigelige Befølgelse som Regel i enkelte
Tilfælde dog være mindre retfærdig og til usornøden Gene.
Denne Ulempe anseer man det baade rigtigt og gavnligt at
søge afhjulpen ved at indrømme Dvrigheden Ret til, ved
Meddelelsen af særegne Bevillinger, hvor særdeles Omstændig-
heder tale derfor, at dispensere fra de ordinaire lovforefrevne
Betingelser.

Det er allerede i det Foregaaende, navnlig ved at
omtale Examen som Betingelse ogsaa for dem, der ville tage
Handelsborgerskab som Grosserer, bemærket, at der vilde
kunne forekomme endeel Tilfælde, hvor Dpfylbelsen af denne
Betingelse maatte være at ansee som unyttig og besværlig,
og hvor altsaa Fritagelse herfor maatte være at indrømme.
Men det samme kan unægteligen ogsaa i enkelte Tilfælde
indtræffe med den for Detaillisterne anordnede Examen, og
det synes derfor ogsaa her billigt, at Magistraten maa kunne
dispensere den Bedkommende herfra, naar den Paagjældende
har aflagt en saadan Prøve eller er i en saadan Livsstilling, at
han maa antages at besidde de Kundskaber, for hvis Tilstæde-
værelse Handelsexamen skulde garantere. Heller ikke vil
det let kunne nægtes, at om end Udgangen til Høkerborger-
skab og til Marschandiserbevilling ikke ubetydeligen vil være
lettet, imod hvad den nu er, naar Aldersterminen efter Comi-
teens Forslag nedsættes fra 45 til 40 Aar, vil det dog og-
saa for Fremtiden ikke sjeldent kunne finde Sted, at Personer,
som ønske at etablere sig, og som med Held kunde drive disse
Næringsveie, men som ikke have opnaaet denne Alder, forøvrigt
ere i saadanne Forhold, at det maatte ansees meget ubilligt at
udelukke dem fra Udgangen til disse Erhvervsmaader. De

Grunde, som Rescr. 26 April 1816 opstiller for i enkelte Tilfælde at see bort fra den derved fastsatte Alderstermin, tabe ikke deres hele Bægt, fordi denne nedsættes fra 45 til 40 Aar. Comiteen skjønner derfor ikke rettere, end at Magistraten ogsaa fremtidigten bør kunne dispensere fra den for Erhvervelsen af Høkerborgerskab og Marschandiserbevilling foreskrevne Alder i de Tilfælde og paa de Grunde, som Rescr. af 26 April 1816 § 1, omtaler.

Ogsaa vil det nu og da kunne indtræffe, at Omstændighederne og Forholdene ere saaledes, at en Person, som det ikke uden Ubillighed kunde paalægges at underkaste sig det Wilkaar og de Byrder, som ere forbundne med Erhvervelsen af Borgerkab som Detaillist eller som Høker, med Held kunde drive Udsalget af en eller flere af de Artikler, der ere indbegrebne under dem, som det ellers tilkommer hine Handlende at udsælge eller at udhøfre. Ja det vil selv ikke kunne nægtes, at det er muligt, at det ligesaavel vil være til Consumenternes, som til de Paagjældendes Tarv, at Leiligheden til slike mindre Etablissements ikke ganske er afflaaren. Her synes da atter at være et Tilfælde, hvor Billighed og det Offentliges Tarv kræver, at Magistraten har Bemyndigelse til at meddele Bevilling paa en Næringsvei. Et andet Tilfælde synes det at være, naar nogen Detaillist til sin Handels Tarv og til sit oprettede Etablissements Fuldstændiggjørelse kunde attraae at forhandle nogen af de Gjenstande, der sortere under Marschandiserhandelen; thi hvormeget end Comiteen holder sig overbevist om, at det er ifølge en rigtig Anskuelse, at den har udelukket brugte Sager fra Detaillisternes Handelsberettigelse, og at den har gjort Marschandiserhandelen til et særskilt Gebet, saa maa den dog indrømme, at det undertiden kunde være saavel til Consumenternes som til den Handlendes Skade, naar et Etablissement ikke kunde komme istand, hvor baade brugte og nye Sager af en vis Art vare tilfals. Comiteen formener derfor paa de ovenansførte Grunde, at Magistraten

maa være bemyndiget til, mod et nedsat Gebyr, hvor særdeles Grunde maatte tale herfor, at bevilge Udsalg af en eller flere af de Artikler, hvis Udsalg eller Udhøring ellers tilkom Medlemmerne af Detailhandler-Corporationen eller tillige Høkerne, ligesom den ogsaa bør kunne tilstøde Medlemmerne af Detailhandler-Corporationen Bevilling paa Udsalg af en eller flere af de Gjenstande, der sortere under Marschandiserhandelen.

Bevillingssystemet vil efter det Anførte saaledes ikke være aldeles affkaffet; men der vil dog for Fremtiden finde den væsentlige Forskjel Sted imellem det System, som Comiteen foreslaaer, og det nærværende, at alle saadanne Dispensationer eller Bevillinger for Fremtiden ville kunne betragtes som det, de ifølge deres Natur bør være, som rene Undtagelser, der kun tilstedes efter en nøie Undersøgelse af de concrete Forhold, naar Omstændighederne særligen tale derfor, medens den hidtil ved Meddelelsen af flere vigtige Arter Handelsberettigelse stedsfundne Anvendelse af Bevillingssystemet, som det normale og regulære, har bidraget til for en Deel at udslette Grændsen mellem Regel og Undtagelse, og at sætte det naturlige Forhold mellem begge i Skygge. Comiteens Anskuelse har det været, at Reglen burde gøres saa vid og udstrakt som muligt, for at der kun skulde være saa Tilfælde, i hvilke Undtagelser vilde være nødvendige, og disses ringe Antal, vilde da gjøre det muligt at gaae ind paa den nøieste Prøvelse af de concrete Forhold, hvilket neppe synes gjørligt, hvor Regelens ringe Omfang gjør saamange Undtagelser nødvendige, at den næsten maa fortrænges af disse.

En Retning er der imidlertid, i hvilken det turde være rigtigt at vedligeholde Bevillingssystemet i en noget større Udstrækning, nemlig forsaavidt angaaer Udgangen for Dvindeskjønnet til at ernære sig ved Handelen. Fruentimmer ville nemlig, ligesom det tidligere har været Tilfældet, ogsaa ifølge de foranførte Regler saagodtsom være udelukkede fra at etablere nogen Slags Handel undtagen med de Gjenstande, hvis

Udsalg er frit, eftersom Borgerstabs Erhvervelse er den almindelige Betingelse for Opnaaelsen af Handelsberettigelse, og Bevilling paa Marschandiserhandel ogsaa af Politiehsyn kun kan ventes sparsomt meddeelt til Fruentimmer. Ofte vil det imidlertid for Enker efter Ikke-Handlende og ogsaa for ugifte, især aldrende Fruentimmer, som ikke have noget andet Erhverv, være meget ønskeligt, om en friere Udgang til Handelsdrift blev dem aabnet; men det vilde neppe være muligt at fastsætte passende almindelige Regler i denne Henseende; thi ligesom der ikke her kan være Tale om at fordre aflagt Prøve paa Besiddelsen af et vist Kundskabsforraad, saaledes synes ikke heller Opnaaelsen af en vis Alder at burde være et afgjørende Moment, idet Muligheden af ved Handel at kunne søge noget Erhverv ofte kan være af ligesaamegen Bigtighed for det yngre Fruentimmer, især f. Ex. naar det er en Enke med flere Børn, som for det ældre. — Derimod er det væsentligen den særegne Beskaffenhed af de Forhold, hvorunder Bedkommende leve, hvorpaa det maa komme an, hvor der er Spørgsmaal om, hvorvidt det er tilraadeligt, at der tilstædes et Fruentimmer Udgang til Handelsdrift, og det turde derfor være rigtigst, at gjøre denne Udgang i ethvert enkelt Tilfælde afhængig af en speciel af Øvrigheden meddeelt Bevilling, hvilket desuden, hvad de Fruentimmer angaaer, der ikke have været gifte, allerede vilde være fornødent for at give dem den Raadighed over deres Formue, uden hvilken de ikke kunne indlade sig paa Handelsforretninger, — ligesom i ethvert Fald Udgangen for Fruentimmer til Modehandel, som dog er den Handelsgreen, der nærmest egner sig for Qvindeskønnet, alene af Sædelighedshensyn, vistnok maa gjøres til en Bevillings Sag. Hidtil har imidlertid den Myndighed, som var overladt Magistraten til at meddele Fruentimmer Handelsbevillinger, — tildeels paa Grund af Laugsvæsenet — været indskrænket til enkelte Handelsbrancher; men Comiteen skønner ei rettere, end at denne Indskrænkning burde bortfalde,

thi der gives neppe nogen Slags Handel, fra hvis Drift det under alle Omstændigheder skulde være nødvendigt at udelukke Qvindeskjønnen, medens Forhold og Omstændigheder, som man, ved at limitere Fruentimmernes Udgang til Bevilling paa Handel inden bestemte Grændser, vanskeligen kunde have for Sie, i enkelte Tilfælde kunde gjøre det meget ønskeligt, at kunne meddele Personer af Qvindeskjønnen Bevilling paa den specielle Handel, ved hvis Drift der kan være Formodning for, at de ville finde et anstændigt Udkomme. Det bør derfor vist i alle Tilfælde overlades til Magistratens Skjønnende at bestemme, i hvilke Tilfælde Bevillinger paa Handel skulle tilstaaes eller nægtes Personer af Qvindeskjønnen.

Der er endnu en Art af Næringsdrivende, som, uagtet de ikke kunne henregnes til Handelsende i streng Forstand, slutte sig igen blive at omhandle, nemlig alle de, som beskæftige sig med de forskellige Slags offentlig Beværtning. Idet disses Virksomhed i Almindelighed ikke indskrænker sig til Udsalget af Spise- og Drikkevarer, men ogsaa gaaer ud paa disses foregaaende Tilberedelse, kunne de vel tildeels betragtes som Haandværksdrivende, og der kunde forsaavidt opfastes Spørgsmaal, om ikke Reglerne for Udgangen til den Slags Bedrift rettere vilde være at behandle i Forbindelse med Undersøgelsen om de rette Betingelser for Haandværksdriften end i Forbindelse med Bestemmelserne for Handelsberettigelse. Men, foruden at der dog ere adskillige Gjenstande, især Drikkevarer, som ved en offentlig Beværtning udsælges uden foregaaende Tilberedelse, have de herhen hørende Slags Næringsveie i det Hele langt mere tilfældes med Handelsvirksomheden end med Haandværksvirksomheden, idet nemlig den Forædling af det raae Materiale, som indeholdes i Tillabningen af Spise- og Drikkevarer, i Almindelighed hverken udfordrer synderlig Tid og Arbeide eller nogen særegen Kunst, medens paa den anden Side den hele Bedrifts Natur, som beregnet paa et stadigt

Detailudsalg, udkræver en ligesaa fuldstændig Indretning til et offentligt Udsalg som den egentlige Boutikhandlers Virksomhed, og i det Hele i meget høi Grad har Lighed med denne.

Den ældre Lovgivning har derfor ogsaa i det Bæselige sat de omhandlede Næringsgrene i Classe med, og behandlet dem i Sammenhæng med de egentlige Handelsnæringer, idet den navnlig for største Delen har underkafstet deres Drift de samme Betingelser og Indskrænkninger som Høker- og Marschandiserhandelen, foruden at de, der beskæftige sig med den Slags Næring, tildeels ere blevne samlede i Corporationer, analoge med de forskjellige Slags Handelscorporationer.

De Classer af Næringsdrivende, hvorum her er Tale, ere følgende: Gjæstgiverne, Restaurateurerne, Conditorerne, Spiseværterne, Marketenterne, Thee- og Kaffeekjækerne, Oltapperne og Værtshuusholderne. Af disse behøve de tre førstnævnte Arter Bevilling af Cancelliet til at nedsætte sig; de øvrige meddeles Bevilling af Magistraten efter Forskrifterne i Rescr. 26 April 1816, 22 October 1819 og 12 Januar 1825.

Lovgivningen har saaledes med Hensyn til den Vindskibelighed, som Comiteen troer at burde indbefatte under Navnet Tracturnæring, indført en Classification, ligesom med Hensyn til Detailhandelen; men det vil ved en Betragtning af denne Vindskibeligheds Natur og af de Forhold, hvorunder den udvikler sig, snart blive indlysende, at Classificationsystemet ikke her har gavnligere Følger end hist, og at det ogsaa her lægger den Enkeltes Næringsfrihed unødvendige og skadelige Hindringer i Veien. Desuden ere Grændserne her saa ubestemte og mange, at Classificationen overalt maa give Anledning til en Mængde Elusioner, og at det med dens Indførelse tilsigtede Diemed i en ikke ringe Grad priisgives til dem, der meest gaae ud paa at eludere Lovgivningen. Forskjellen mellem Restaurateurerne og Spiseværterne bestaaer saaledes egentlig alene i, at hine maae beværte hele Dagen, disse kun

Middag og Aften; Adskillelsen mellem Restaurateurer og Spiseværcer paa den ene og Markctentere paa den anden Side, beroer alene paa den vage Distinction, om Gjæsterne henhøre til de høiere eller de lavere Glasfer af Samfundet, og for at Spiseværcer og Markctentere igjen skulle være adskilte fra Værtshuusholdere, har man maattet fastsætte den saa let eludeerlige Bestemmelse, at hine Næringsbrugere ikke maae lade deres Gjæster fortære Drickvarer hos sig uden i Forbindelse med Spiisning. Comiteen skjønner derfor ikke rettere end, at de samme Grunde, som ovenfor ere udviklede, og hvorefter den har maattet tilraade Classificationsystemets Ophævelse med Hensyn til Detailhandelen, om ikke i samme Grad, saa dog tilstræffeligen tale for, ganske at opgibe den hele nærværende, ikke lidet byrdefulde og dog tillige, baade ifølge den overordentlige Usikkerhed i Skjælnemærkerne og de paagjældende Næringsveies særegne Forhold, vanskeligen overholdelige Classificering af de paa Beværtning udgaaende Næringsveie, saaledes at der for Fremtiden kun burde meddeles eet almindeligt Borgerfskab paa al Slags Beværtning eller, som man kunde kalde det, Tracturnæring.

Den nu bestaaende Forskjel i Størrelsen af det Gebyhr, der erlægges for Meddelelsen af Borgerfskab til hine forskjellige Næringsveie, maatte da ophøre, og Gebyhret ansættes noget under Mellemstørrelsen af de nu svarende forskjellige Gebyhrer; men det Tab i Indtægter for Communen, som herved muligen kunde opstaae, vilde i alt Fald efter det ovenfor Bemærkede let kunne gjenindvindes ved en forandret Regulering af Næringsfskatten.

Da de herhen hørende Næringsveie, idetmindste forsaavidt de beskæftige sig med den simplere Classes Beværtning, kunne drives af Enhver uden synderlig Forberedelse eller Capital, og det vistnok ogsaa her er ønskeligt, at Udgangen til disse Næringsveie staaer aaben for Folk af Almuesklassen, saa maa det upaatviveligen erkjendes, at de samme Grunde, som talte

for de foreslaaede Bestemmelser med Hensyn til Høkerhandelen, hvorved Udgangen til denne under særegne Indskrænkninger er tilstaaet en vis Grad af Frihed, ogsaa her have deres Gyldighed. Comiteen skjønner derfor ikke rettere, end at ogsaa her den Hovedbestemmelse, som ligger i Rescriptet af 26de April 1816, bør bibeholdes; men den antager ogsaa her, i Genhold til hvad ovenfor er udviklet, at en Modification med Hensyn til Aldersterminen, saaledes at denne nedsættes fra 45 til 40 Aar, bør indtræde, og at den Forandring, som ved Rescripterne af 1819 og 1825 er gjort i den ældre Lovbestemmelse, bør bortfalde. Desuden antager Comiteen, at der ikke er tilstrækkelig Grund til, med Hensyn til dette Borgerstabs Erhvervelse, at bibeholde den i Rescr. af 1816 fastsatte Betingelse, at Vedkommende ei maa være Politiet bekendt fra nogen ufordeelagtig Side; thi vel kan Comiteen ikke nægte, at Tracturnæringen, især for simplere Folk, let kan give Anledning til Politiovertrædelser og Uorden, men den skjønner dog ikke, at denne Anledning er saa stor, og Faren, som paa denne Måade kunde afstedkommes, saa betydelig, at det af denne Grund skulde være tilraadeligt at gjøre Tracturnæringen til en Bevillingssag, hvortil den ved en saadan Betingelses Existentis i Virkeligheden bliver, og desaarfsag at paalægge Næringsfriheden et saa indskrænkende Baand.

Endnu mindre finder Comiteen, at der er Grund til, som nu, at gjøre Restaurateurernes, Conditorenes eller Gjæstgivernes Næringsveie afhængige af en Bevilling af Cancelliet; thi ikke at tale om, at det er vanskeligt at finde nogen tilstrækkelig Grund, hvorfor den Localøvrigheden naturligen tilkommende Myndighed med Hensyn til Meddelelsen af Næringsberettigelse i Communen for hine Næringsveies Vedkommende skulde undrages denne, kan det ikke indsees, hvorfor Udgangen til de nævnte Næringsveie især skulde være vanskeliggjort, eller hvorfor man skulde ansee den frie Concurrency netop i dem for særdeles farlig. Restaurateurernes Be-

drift skjæner sig i intet Bæsentligt fra Spiseværternes, og det Samme er ogsaa Tilfældet med Gæstgivernes, forsaavidt de ikke tillige have Tilladelse til at herbergere Reisende, hvorom senere nærmere vil blive talt. Hvad Conditorer angaaer, da skjønnes det heller ikke, hvorfor Concurrencen med Hensyn til denne Næringsvei skal betragtes med en særdeles Ugunst; thi vel kan det ikke nægtes, at denne Art af Fortæring i flere Henseender ikke hører til de meget ønskelige i en altfor vid Udstrækning; men dette gjelder ikke mindre om mange andre Slags Forbrug, og det Hang, som paa denne Maade søger Tilfredsstillelse, modarbeides neppe ved at indskrænke Antallet af Conditorierne, ikke at tale om, at Lovgivningen, saaledes som ogsaa Erfaringen hos os har lært, ved at etablere en Forskjel mellem Udgangen til Conditør- og anden Tracteur-næring, let selv foranlediger Lovbestemmelsernes Elusion, og saaledes endnu sikkrere forseiler sit Diemed. Forbrugets Omfang i enhver Retning og Fortæringens Art i enhver Tid er desuden afhængig af saamange i Folkeudviklingen dybere liggende Aarsager, at det vistnok maa ansees for ugjorligt, at regulere hine, alene ved at indskrænke Udsalgsstedernes Antal. Hvad man langt snarere derved opnaaer, er at indskrænke Næringsfriheden, endog mod sin Hensigt at tilskandse enkelte Begunstigede en til Monopolet grændsende fordeelagtig Berettigelse, og at friste til at søge at eludere Lovene.

Det er saaledes Comiteens Anskuelse, at der herefter kun bør være eet Slags Borgerskab paa Tracteur-næring istedetfor de mange Slags Borgerskab og Bevillinger, der nu udstædes paa forskjellige Næringsveie, som alle gaae ud paa Beværtning med Spise og Drikkevarer til siddende Gæster, og at dette Borgerkab i Regelen ikkun skal kunne erhverves af Personer, der have fyldt det 40de Aar.

Det vil imidlertid her, som ved Handelsvirksomheden, oftere kunne være Tilfældet, at Personer, der endnu ikke have opnaaet denne Alder, kunne være i Forhold og under Omstæn-

digheder, at det vilde være i høi Grad ubilligt og let kunde føre til deres Forarmelse, naar det i ethvert Tilfælde maatte nægtes dem at erhverve Borgerskab, indtil de havde opnaaet den lovbefalede Alder. Især vilde Ubilligheden heraf være indlysende, naar Bedkommende, ved at tjene som Kof eller ved at være oplært i et Conditori, allerede tidligen havde søgt at qualificere sig til Udgangen til denne Næringsvei eller erhvervet sig den Kunstfærdighed, hvorpaa det dog egentlig skulde komme an ved dens Udøvelse. Comiteen formener derfor, at Magistraten ogsaa her burde være bemyndiget til, hvor særlige Omstændigheder tale derfor, at dispensere fra den foreskrevne Aldersbestemmelse, fornemmeligen da, naar den Paaagjældende med troværdige Bidnesbyrd kan godtgjøre, at han har tjent som Kof eller er oplært hos en Conditior, eller naar han isøvrigt er i de Tilfælde, som Rescr. 26 April 1816 § 1 omtaler. Ligeledes formener Comiteen, af Grunde, som den ikke troer at behøve paany at udvikle her paa dette Sted, at Magistraten ogsaa bør være bemyndiget til at meddele Bevilling paa Tracturnæring eller paa en eller anden Deel af samme til Personer af Qvindeskjønnet, som dertil maatte findes qualificerede.

Om Omfanget af den Berettigelse, som Borgerskab paa Tracturnæring skulde give, troer Comiteen endnu at burde tilføie nogle Ord. I hvorvel Berettigelsen hovedsageligen ifølge Næringens Beskaffenhed skal gaae ud paa at beværte siddende Gjæster med Spise- og Drikkevarer, og der i denne Henseende ikke ifølge Næringens Natur kan eller bør gjøres nogen Undtagelse, saa synes det dog at maatte være en Selvfølge, at de, som have Borgerskab paa denne Næring, ogsaa maae have Ret til, ud af Huset at udsælge de af dem selv tilberedede Spise- og Drikkevarer, om ikke af anden Grund, saa dog fordi et saadant Udsalg allerede nu er saa godt som frit, ligesom Tilfældet er med Beværtning ved sluttet Bord, der ogsaa for Fremtiden burde være frit, og fordi Ind-

ſkrænknings i diſſe Henſeender hverken kunne overholdes, eller fra nogen Side kunne anſees tilraadelige. Men med Henſyn iſær til de ſimplere Arter af Tracturnæring vilde det deſuden upaatviveligen være til Conſumenternes ſtørſte Gene, naar ikke de Levnetsmidler, ſom i Almindelighed fortæres med Maden, paa ſamme Sted kunde ſælges ud af Huſet, hvorfor ogſaa allerede under den nærværende Tingenæs Orden Bærts-huusholderne ere berettigede til at udsælge Brød, Ol og Brændeviin. Comiteen ſkønner derfor ikke rettere, end at Borgerſkab paa Tracturnæring, foruden at berettigede til Bæverting for ſiddende Gjeſter, bør give Ret til ud af Huſet at udsælge de tilvirkede og tilberedede Spiſe- og Drikkevarer, ſamt deſuden Brød, indenlandſk Ol og indenlandſk Brændeviin.

Comiteen holder ſig overbeviiſt om, at naar Udgangen til denne Næring bliver reguleret paa den ovenfor antydede Maade, vil der med Henſyn til denne være tilſtaaet den ønſkelige Frihed, uden at det derfor ſkulde være at befrygte, at altfor Mange vilde kaſte ſig over diſſe Næringsveie; thi ved den faſtſatte Alderſtermin er den frie Udgang allerede betydeligt indſkrænket, og Undtagelserne ville ogſaa her blive færre i ſamme Grad ſom Lovbeſtemmelſerne iøvrigt ere affattede med tilbørligt Henſyn paa, hvad Næringernes Frihed og Communitens Færd udfordrer. Kun med Henſyn til den Ret ogſaa at herbergere Reifende, antager Comiteen, at der er overveiende Grunde til ſærlige Indſkrænkninger. Det er af politielige Henſyn af Vigtighed, at der have Indſeende med de Reifende, og hvor de Perſoner, der udgive ſig for ſaadanne, kunne ſøge Dphold. En Control i ſaa Henſeende vilde være ſaa godt ſom umulig, naar det hele Antal Borgere, ſom have Borgerſkab paa Tracturnæring, tillige ſkulde have Ret til at herbergere Reifende, og Comiteen foreſlaaer derfor, at Borgerſkab paa Tracturnæring, ikke ſkal give den ommeldte Ret, men at den, ſom vil have denne Berettigelse, ſkal, foruden at have taget Borgerſkab paa Tracturnæring, erhverve en Be-

villing hertil, hvorefter hans Berettigelse til at herbergere Reisende vil blive indskrænket til et bestemt specielt opgivet Sted, dog uden at knytte nogen reel Rettighed til samme.

Endeligen har det Spørgsmaal været opkastet i Comiteen, hvorvidt det skulde ansees tilraadeligt at bestemme, at de, der have taget Borgerskab paa Tracturnæring, skulde udgjøre en Corporationsforbindelse i Lighed med dem, som ere tilraadede for de tre store Grupper af Handlende; men ligesom Comiteens Majoritet maa henholde sig til sine tidligere udviklede Grunde for at fraraade dette, maa Dverauditeur Müller paa de Grunde, som han har udviklet i sin Dissents, tilraade det.

Efter det saaledes Udviklede tillader Comiteen sig, i Henshold til den foranstaaende Fremstilling, til Handelsnæringernes fremtidige Ordning i Hovedstaden at fremsætte de i følgende Indstillingspuncter antydede Forslag:

1. De nærværende Handelslaug og Handelscorporationer ophæves, ligesom de ved Handelslaugene anordnede Drenges og Svendeaar bortfalde.

2. Herefter skal der kun gives eet Handelsborgerkab paa Handel en detail, ligesom eet Handelsborgerkab paa Handel en gros.

3. Alle Detailhandlere udgjøre een fælleds Detailhandlercorporation, med særegen Organisation og under Bestyrelse af udvalgte Repræsentanter. Ved Indtrædelse i Corporationen erlægges en vis Kjendelse og siden, om fornødent gjøres, et aarligt Bidrag. Corporationens Medlemmer skulde have Ret til en detail, saaledes som dette Begreb ved den ældre Lovgivning er fastsat, at falholde alle Slags Varer, hvis Forhandling ikke er dem udtrykkeligt formeent.

4. For at blive Medlem af Detailhandlercorpo-

rationen udfordres, foruden de til Borgerstabs Erhvervelse fornødne almindelige Qualificationer, at den Bedkommende har taget den anordnede Examen for Handlende.

5. Ethvert Medlem af Detailhandlercorporationen skal, naar han vil udøve sin Handelsberettigelse, være pligtig at holde aaben Boutik, og maa ikke udenfor denne foretage noget Detailudsalg til Consumenter.

6. Grossererne skulle som hidtil ligeledes udgjøre en Corporation eller et Societet, med særegne Repræsentanter og Bestyrelse. De skulle vedblive at være i Besiddelse af den samme Handelsberettigelse som hidtil, med den Udvidelse, at Salg i alle Quantiteter bliver Grossererne tilladt, naar Kjøberen er en anden Handelsberettiget.

7. For at blive Grosserer og faae Borgerstab som Handlende en gros udfordres ikke andre Betingelser eller Qualificationer end dem, som fastsættes for at blive Medlem af Detailhandlercorporationen, saa at de i Fr. 23 April 1817 § 11 fastsatte Betingelser for Udgangen til at blive Grosserer herefter bortfalde; men Grossererens skal betale et større Gebyr for sit Borgerstab til Stadens Kasse end Detailhandleren.

8. Ingen skal være forhindret fra paa eengang at være Medlem af Grosserer- og Detailhandlercorporationen; men enhver Detailhandler kan træde ind i Grosserersocietetet, saasnart han erlægger Differencen mellem det for Grossererne og Detailhandlerne fastsatte Borgerstabsgebyr, ligesom enhver Grosserer skal

træde ind i Detailhandlercorporationen, naar han aabner en Boutik for Detailudsalg.

9. Følgende Gjenstande skulle være udelukkede fra den almindelige, Detailhandlercorporationens Medlemmer tilkommende Handelsberettigelse:

a, de egentlige Apothekervarer, som ifølge de gjældende Bestemmelser for Apothekerne alene af disse maae forhandles;

b, allehaande brugte Sager, samt Klude og Been m. v., som ikke maae forhandles af Andre end dem, som dertil af Magistraten have faaet speciel Bevilling;

c, nye Boger, hvis Forhandling skal være Boghandlerne forbeholdt;

d, Forsaavidt der maatte være tillagt noget Haandværkslaug udelukkende Ret til ogsaa at forhandle visse Haandværksvarer, bliver Udsalget af saadanne Gjenstande indtil videre Detailhandlerne formeent.

10. Den efter den hidtil bestaaende Lovgivning enkelte Handelslaug tillagte Berettigelse til visse Producers Forædling eller Forarbeidelse, ligesom til Forhandlingen af visse Varer til siddende Gjæster, bortfalder for Fremtiden; hvorimod paa den anden Side den Forpligtelse bortfalder, som er paalagt enkelte Handelslaug til at deeltage i visse Indretninger o. s. v.

11. Foruden de nævnte Arter af Handelsborgerstab skal der gives et Høker-Borgerstab, der giver Ret til at aabne en Boutik for Udsalg af Victualier, hvorunder indbefattes deels de Varer, der hidtil have været Gjenstand for Høkernes Handelsret,

med Hensyn til hvilken dog en nærmere Begrændsning maa ansees ønskelig, deels de Artikler, som hidtil have været falholdte af Meel- og Grynhandlerne samt Frugt- og Bildthandlerne.

Lil at erhverve dette Slags Borgerskab, som skal udstædes mod en lavere Betaling end den, der bliver fastsat for Detailhandleren, skal i Regelen udfordres, at Bedkommende, foruden at være i Besiddelse af de almindelige til Borgerstabs Erhvervelse nødvendige Betingelser, tillige enten har taget den for de Handlende anordnede Examen eller har fyldt sit 40de Aar.

Dog skal Ket til at vinde Borgerskab som Høker ogsaa tilkomme:

a, den, som har fyldt sit 30te Aar, naar han i 10 Aar beviisligen har tjent som fast Betjent hos en Handlende en gros eller en detail, det være sig i Comptoiret, i Boutikken eller i Pakhuset, forudsat, at han har været indtegnet i en ved de respective Corporationer dertil indrettet Protocol, og af Corporationens Formænd kan erholde fordeelagtigt Vidnesbyrd om sin Opførsel.

b, den, som idetmindste i 5 Aar har havt Borgerskab her i Staden og i den Tid svaret Næringsstat; uden Hensyn til dette Borgerstabs Bestaaffenhed.

12. Alle Høkere skulle som hidtil udgjøre en særegen Corporation under særegen Bestyrelse af deres valgte Repræsentanter.

13. Desuden skal herefter tages eget Borgerskab

a, paa Boghandel, saaledes at det bliver Boghandlerne udelukkende forbeholdt at handle med

nye Bøger, hvorhos det skal være dem tilladt ogsaa at falholde brugte Bøger, ligesom Kobbere, Lithographier o. desl. samt Musikalier.

b, paa Sommer-Handel, som skal give Ret til at handle en gros og en detail med denne Slags Vare, uden dog at betage Grosfererne eller Detailhandlerne Ret til at drive denne Handel resp. en gros og en detail, forsaavidt Saadant kan bestaae med de gjeldende Brandanordninger.

14. Udgangen til disse tvende Slags Borger- skab staaer aaben under de samme Betingelser som Udgangen til Handelsborger- skab i Almindelighed.

15. Marschandiserbevilling, eller Tilladelse til at handle med brugte Sager, hvormed Tilladelse til at falholde nyt Haandværksarbejde ei skal være forbunden, samt Tilladelse til at handle med Klude, Been, gl. Jern o. s. v. efter Pl. 1 Juli 1842, vil ikke vorde meddeelt, med mindre den Ansøgende har fyldt sit 40 Aar, og ikke er Politiet bekjendt fra nogen ufordeels- agtig Side. Saadanne Bevillinger, der skulle være gjenkaldelige, kunne af Magistraten udstædes enten paa Handel med alle de under denne Cathogorie hen- hørende Gjenstande, eller paa nogle enkelte navngivne af disse, eller paa de i den citerede Placat nævnte Gjenstande. Gebyhret for en sliq Bevillings Med- deelse vil i ethvert specielt Tilfælde rette sig efter den bevilgede Handels Omfang.

16. Foruden de Artikler, som det hidindtil har været Alle og Enhver tilladt frit at udsælge, skulle de mindre betydelige Huusholdningsvarer, saasom Æg,

simpel indenlandst Frugt, Mælk og Flode, Grønt o. s. v., paa hvis Forhandling tildeels særskilt Borgerskab hidtil har været taget, være Gjenstand for Frihandel.

17. Enhver, der udenfor Handelscorporationernes Medlemmer vil befatte sig med Udsalg af de til den frie Handel overladte Gjenstande, skal dog være pligtig at anmelde Saadant for Magistraten, af hvem han mod en ringe Betaling erholder et Beviis for den skete Anmeldelse. Forsømmer han at gjøre denne, vil han, naar han ikke destomindre driver Udsalg af de paagjeldende Varer, blive straffet som for uberettiget Næringsbrug.

18. De paa foranførte Maade anmeldte Handlende skulle, ligesom de øvrige med Borgerkab eller Bevilling forsynede Handelsberettigede, sættes i Næringskat i Forhold til deres Handelsdrift, saafremt denne overhovedet er af et saadant Omfang, at den skjønes at kunne bære nogen Afgift. De, som ansættes til saamange Portioner Næringskat, som efter Lovgivningen udfordres til at begrunde active Borgerrettigheder, skulle være berettigede til at erhverve Borgerkab, naar de isøvrigt besidde de Qualificationer, som hertil udfordres.

19. Magistraten skal være bemyndiget til at dispensere:

a. fra den til Handelsborgerkabs Erhvervelse anordnede Examen, naar den Paagjeldende har aflagt en saadan offentlig Prøve, eller været i en saadan Livsstilling, at han maa antages at besidde de

Kundskaber, for hvis Tilstædeværelse Handelsexamen skulde garantere;

b. fra den for Erhvervelse af Høkerborgerskab og Marschandiserbevilling foreskrevne Alder i de Tilfælde og paa de Grunde, som Rescriptet af 26 April 1816 § 1 omtaler.

20. Saa skal Magistraten ogsaa være bemyndiget til, mod nedsat Gebyhr, hvor særdeles Grunde maatte tale herfor, at bevilge Udsalg af een eller flere af de Artikler, hvis Udsalg eller Udholdring ellers tilkommer Medlemmerne af Detailhandlercorporationen eller tillige Høkerne; ligesom Magistraten ogsaa skal være bemyndiget til at tilstæde Medlemmerne af Detailhandlercorporationen Bevilling paa Udsalg af en eller flere af de Gjenstande, der sortere under Marschandiserhandelen.

21. Fremdeles skal Magistraten være bemyndiget til at udstæde Bevilling paa een eller anden Art af Handel til Personer af Qvindetjønnet, som dertil maatte findes at være særdeles kvalificerede.

22. Istedetfor de mange Slags Borgerskab, der nu udstædes paa forskellige Næringsveie, der alle gaae ud paa Beværtning med Spise- og Drikkevarer for siddende Gjæster, skal der for Fremtiden kun udstædes eet saadant Borgerskab paa Tractearnæring, derunder indbefattet Conditorie. Dette Borgerskab skal, foruden at berettigede til Beværtning for siddende Gjæster, give Ret til ud af Huset at udsælge de tilvirkede og tilberedede Spise- og Drikkevarer samt desuden Brød, indenlandsk Øl og indenlandsk Brændeviin.

23. Dette Borgerkab skal ikkun i Regelen kunne erhverves af Personer, der have fyldt det 40de Aar. Dog skal Magistraten være bemyndiget til, hvor særlige Omstændigheder tale derfor, at dispensere fra den forestkrevne Aldersbestemmelse, fornemmeligen da, naar den Paagjeldende med troværdige Vidnesbyrd kan godtgjøre, at han har tjent som Kof eller er oplært hos en Conditor, eller naar han iøvrigt er i de Tilfælde, som Rescr. 26 April 1816 § 1 omtaler.

24. Magistraten skal ligeledes være bemyndiget til at meddele Bevilling paa Tractearnæring eller paa en eller anden Deel af samme til Personer af Qvindelkjønnet, som dertil maatte findes qualificerede.

25. Borgerkab paa Tractearnæring skal ikke give Ret til at herbergere Reisende; men den, som vil have denne Berettigelse, skal, foruden at have taget Borgerkab paa Tractearnæring, erhverve en Bevilling hertil, hvorefter hans Berettigelse til at herbergere Reisende vil blive indskrænket til et bestemt, specielt opgivet Sted, dog uden at knytte nogen reel Kettighed til samme.

Kjøbenhavn den 30te Decemher 1843 i den til Undersøgelse af Stadens Laugs- og Corporationsvæsen nedsatte Comitee.

Skibsted. Niis-Lowson. C. N. David. A. C. Øst.

O. Müller. S. Kyhl. J. P. Rücksdæschel.

(Til p. 84).

Da jeg ikke kan være enig med Comiteens Pluralitet i at Enhver, der i 5 Aar har været Borger, uanseet dette Borgerstabs Beskaffenhed, og i denne Tid har svaret Næringskat, derved skulde erholde Ret til at vinde Borgerkab som Høker og indtræde i Høkercorporationen, saa skal jeg ikke undlade herved at fremsætte Grundene for min afvigende Mening.

Hvad der tilsigtes ved en saadan Bestemmelse er, saaledes som det ogsaa har været udtalt i Comiteens Midte, at gjøre det muligt for Haandværkeren, hvis Bedrift ikke vil lykkes for ham, at begynde paa en liden Handel, hvortil vitterligen hverken stor Kundskab eller stor Kapital udfordres, og i hvilken det er muligt, at han langt bedre vil kunne slaae sig igjennem, end i den Profession, for hvilken han har dannet sig, men som ikke ret vil gaae for ham. Jeg nægter ingenlunde, at Forarmelse i enkelte Tilfælde saaledes vil kunne forebygges, ligesom jeg ogsaa maa erkjende, at Bestemmelsen, betragtet fra et reent theoretisk Standpunct, maa forekomme hensigtsmæssig. Men betragter man Sagen practisk, saa synes det mig indlysende, at det ikke kan ansees tilraadeligt, at give Enhver, der har etableret sig som Haandværker, Anviisning paa Høkerhandelen 5 Aar efterat han har nedsat sig som Mester i et eller andet Fag. Uden just at ville paastaae, at det ofte vil være Tilfældet, at Nogen letsindigen vilde etablere sig som saadan i den bestemte Hensigt at gaae over i Høkerne's Klasse, naar Haandværket ikke vil lykkes for ham, vil det dog ikke feile, at denne Udsigt, naar den først engang er aabnet, vil have en virkelig Indflydelse i saa Henseende. Paa den anden Side vil det neppe heller feile, at denne Udsigt til at kunne forsøge sig i en anden Næringsvei, der end ogsaa let vil faae Skin af at være forbeholdt dem, som Lykken ikke tidligere har begunstiget i deres først valgte Næringsvei, snarere vil bidrage til at modarbejde end til at fremme

den Flid og Udholdenhed, der overhovedet udfordres for i trange Kaar at slaae sig igjennem. Den Bestemmelse, der skulde forebygge Forarmelse, vil saaledes langt snarere, idetmindste indirect, kunne lede til denne. Men paa den anden Side synes det ogsaa meget ubilligt, saalænge enhver Art af Haandværksdrift og Concurrence i denne er omgjærdet af laugsli-gnende Former, hvorved Udgangen til samme er spærrer for de Handelsdrivende, at gjøre disses Virksomhed tilgængelig for ethvert Medlem af Haandværksstanden. Hvad der kan tale herfor, naar Manden har opnaaet en Alder af 40 Aar, har langtfra den samme Betydning naar Tiden er om Haandværkeren, der i 5 Aar har været Borger, og der altsaa kan være i en Alder af 30 Aar.

Den lette Overgang fra en Næringsvei til en anden, hvori for en stor Deel Næringsfrihed bestaaer, vil, hvor ønskelig den overhovedet maa ansees at være, først da heldigen kunne lade sig realisere, naar Næringsvæsenet i det Hele er bleven ordnet paa en eensartet og consequent Maade. Saalænge dette ikke er Tilfældet, vil enkelte Næringers Overfyldelse neppe udeblive, naar Udgangen til disse gjøres fortrinligen let i Forhold til alle andre.

Desuden troer jeg, at den Hensigt, som Comitæen har havt ved at give dem, som i en Række af Aar have staaet i fast Tjeneste ved Handelen, Anviisning paa den Art af samme, hvortil ingen Examen udfordres, for en ikke ringe Deel vilde modarbeides, naar Høkerhandelen lige saa tidligt ogsaa skulde være tilgængelig for mange Flere og Andre, hvad den i Virkeligheden vilde være, naar den Bestemmelse, som Comitæens Pluralitet har foreslaaet, blev truffen til Fordeel for dem, der i 5 Aar havde havt andet Borgerkab.

Disse ere de Grunde, hvorfor jeg i den berørte Henseende maa afvige fra Comitæens Pluralitet.

Kjøbenhavn den 30te December 1843.

C. N. David.

(Sjil p. 89).

Multaliteten af Comiteens Medlemmer antager, at Udsalg af Melk og Fløde saavel som af Æg bør være Gjenstand for Frihandel. Heri kan Undertegnede ikke være enig. Handel med Melk saavel som med Æg tilkommer Spekhøerne ifølge Rescript af 11 Februar 1818, bekjendtgjort ved Raadstueplacat af 18de s. M. Det synes at følge Sagens Natur, at, da Handel med Spekhøervarer som Victualiehandel er paa-tænkt ved den nye Ordning af denne Deel af de borgerlige Næringsveie herefter at skulle være Gjenstand for en egen Corporations Bestjæftigelse, de nævnte Artikler, der i Ordets egentligste Forstand henhøre til Victualier, derunder bør være indbefattede og affondres fra de Artikler, hvis Udsalg skulde være fri. Hertil kommer, at Æg lettelig ere udsatte for at bedærves, samt at Melk og Fløde ofte forfaltes; men da disse Artikler ere af megen Vigtighed i enhver Huusholdning, saa turde det ogsaa være rigtigt, at Udsalget deraf er undergivet Politiets Control, — hvilket Tilsyn vilde blive vanskeliggere, naar denne Handel var overladt til Enhver.

Kjøbenhavn den 30te December 1843.

Niis-Lowson.

(Til p. 65, 95, 98, 110).

Da jeg i flere, ikke uvæsentlige Puncter ei har kunnet være enig med Committeens øvrige Medlemmer, har jeg troet at burde meddele min Formening særskilt om disse Puncter.

ad 7de Indstillingspost.

Forsaavidt det, saaledes som denne Indstillingspost medfører, skal gjøres til Betingelse for at nedsætte sig som Grosferer i Kjøbenhavn, at underkastes Handelsexamen, da kan jeg ikke tiltræde dette Forslag.

Naar denne Examen gjøres til Betingelse for at nedsætte sig som Detailhandler her i Staden, maa dette efter min Formening fornemmeligen ansees grundet deri, at man ved en saadan Foranstaltning nøder en Deel Individier, til Gavn for dem selv og det Almindelige, at erhverve sig Kundskaber, som ere nyttige eller nødvendige for den Handlende, og som man ellers ikke havde nogen Garanti for at de besidde; ligesom der, naar en saadan Indretning ikke var truffen, ikke vilde være nogen Skranke for, at aldeles uvidende Personer, fornemmeligen af Landalmuen, der som bekjendt i betydeligt Antal søger til Hovedstaden, nedsætte sig som Handlende, til Ruin for dem selv, til Creditspilbe for de øvrige Handlende og til Skade for det Hele. Men det turde ved nærmere Betragtning vise sig, at disse Grunde ligesaa lidet paa sig paa de aldeles underordnede Arter af Detailhandel, som paa Groshandel. Det Første synes ogsaa at være erkjendt i Betænkningen, idet man har fritaget Høerne fra at underkastes Handelsexamen, og aabnet en friere Udgang end forhen til Handel med visse ubetydelige Gjenstande ligeledes uden Examen (see Indstillingsposterne Nr. 11 og 16); men da man, hvad Groshandlerne angaaer, har troet at burde bibeholde hiin Indskrænkning, bliver det nærmere at undersøge,

hvorvidt Grundene for samme ogsaa ere anvendelige paa denne Klasse Handlende.

Naar man mener ved Indførelsen af en Handelseramen at tvinge Individier til at erhverve sig Kundskaber, som de ellers maaskee ikke erhvervede sig, da passer dette aabenbart ikke paa Groshandelen; thi foruden at Grossererne, saaledes som Forholdene hos os have uddannet sig, ordentligviis rekruteret af den dannede Stand, for hvis Dplærelse der paa anden Maade drages Omsorg, vilde det, efter hvad der ved en saadan Examen kunde fordres, neppe være tænkeligt, at Noget skulde falde paa at nedsætte sig som Grosserer uden at besidde de omspurgte Kundskaber, eller i alt Fald et saadant Forraad af Kundskaber, der maatte antages at æquivalere hine, hvorfor der ved Examen skulde aflægges Prøve. Det Modsatte er saa lidet sandsynligt, at man ved at opstille almindelige Regler, især naar de gaae ud paa Indskrænkninger i Friheden, neppe kan være besøiet til dertil at tage Hensyn. Det er vel sandt, at naar der ikke ved Indførelsen af en Examen eller paa anden Maade fattes en Skranke, vilde mange Bondefarle, letfindige unge Menneker og Bykkeriddere af alle Slags, uden Kundskaber og uden Capital, etablere Vareudsalg, i Haab om med lidet Arbejde at erhverve stor Gewinnst. Men fordi disse, naar Udgangen dertil stod dem aaben, med meer eller mindre Føie kunde troe sig istand til at bestyre en ringe Boutikhandel, følger ikke deraf, at de, naar Udgangen paa lige Maade var uhindret til Groshandelen, vilde troe sig skikkede til at være Grosserere; hvortil ikke alene hører Capital, som kun saa af hine Individier ville være i Besiddelse af, men ogsaa Forbindelser og Kundskaber. Hidtil har der jo ikke hos os (og saavidt vides heller ikke andre Steder) existeret Examen for Grosserere; og dog har, saavidt vides, Erfaringen her ikke viist, at man havde en saadan Prøvelse, behov.

Det kan imidlertid siges, at, naar den, der driver Handel som Grosserer, nødvendigviis maa antages at besidde hine

Kundskaber, kan det heller ikke være besværligt for ham at aflægge Proven, og selvfølgelig ei ubilligt at forlange den af ham.

Hertil maa for det Første bemærkes, at fordi En i Virkelighed besidder de for en Grosserer tilstrækkelige Kundskaber, følger ikke deraf, at han besidder just det Kundskabsforraad, der fordres ved en Handelseramen; og det kunde saaledes blive besværligt nok for Mange, der iøvrigt, hvad Kundskaberne angaaer, vare aldeles kvalificerede til at indtræde i oftnævnte Stilling, at erhverve sig de til Examen forlangte Kundskaber, ikke at tale om det Ubehagelige og Kjedsommelige, som der navnlig for en ældre Mand maa være deri, at læse til Examen og aflægge offentlig Prove. Det ligger aldeles i Handelens Interesse, at Capitalerne drages til samme; men Capitalisterne maae behandles med Bærsomhed, og saavidt muligt befries fra bebyrdende Indskrænkninger og Betingelser, naar de ville gjøre deres Fonds rentebærende i Handel og Industri, for at de ikke skulle foretrække at anbringe Capitalerne i Statspapirer eller paa lignende Maade, hvormed ingen Vanskelighed er forbunden.

Det maa derhos ikke tabes af Sigte, at her er Tale om et nyt Baand paa Borgerne, en forhen ei eksisterende Betingelse for at udøve et vist Erhverv; og ligesom saadanne Bestemmelser i det Hele ere lidet ønskelige, og ikke bør anvendes uden hvor vigtige Grunde tale derfor, saaledes synes de mindst at være paa deres Plads i nærværende Udcast, som gaaer ud paa at borttrydde de deels unødvendige, deels hemmende Skranker, som den nu gjældende Lovgivning sætter for Handelens Udøvelse. Manden og Conseqventsen i vort hele Arbeide synes mig derfor at medføre, at man ikke anbefaler denne nye Indskrænkning.

Det bør heller ikke lades ubemærket, at en saadan Foranstaltning vilde være i Strid saavel med den ældre som den nyere Lovgivnings Grundsætninger, i hvis Følge Udgangen til at blive Grosserer har været og endnu er langt lettere end til at

blive Detailhandler, hvortil som bekjendt udfordres baade Examen og visse Drenges samt Svendeaar. Efter Fr. 25de August 1742 betragtedes Groshandelen tildeels endog som en fri Næringsvei, idet Forordningen nemlig tilstod Enhver at handle med alle Slags Varer i visse større Quantiteter, uden at tage Borgerskab; ifølge Placat 22de December 1808 skulde disse Handlende sættes i Næringskaf; men først ved Anordn. 23de April 1817 indførtes den almindelige Forpligtelse for dem, at skulle erhverve Borgerskab. Examensprøve, Læreaar o. desl. have aldrig fundet Sted ved Groshandelen i Danmark. Men en saadan Frihed for Groshandelen, ved Siden af tryk- kende Indskrænkninger i andre Næringsveie, in specie Detail- handelen, kan dog vel neppe antages at have vedligeholdt sig i et Aarhundrede, uden at Forskjellen har været begrundet i Sagens Natur.

Ikke mindre synes en Grosserer=Examen at have Op- nionen imod sig. Thi vistnok vil det forekomme besynderligt, om man af Mænd, der ere i en saadan Stilling, at de kunne begjære at optages blandt Grossererne, vilde forlange en Exa- men, der af de Fleste, der underkaste sig den, maa ventes at blive tagen i Confirmationsalderen.

Det vilde derhos i mange Tilfælde være aabenbart uri- meligt, at fordre hiin Examen for at erholde Tilladelse til her at drive Groshandel; man tænke sig f. Ex. Mænd i ansete Livsstillinger, Fabrikanter, Godseiere, Candidater eller uden- landske Kjøbmænd; især naar Paagjældende var i en frem- rykket Alder. Dette er ogsaa af Comitæen anerkjendt, hvis- aarsag man har aabnet en meget vid Udgang til at erholde Dispensation; vide 19de Indstillingspost Litra a. Men Dispensationsystemet har altid noget saare Misligt, især da, naar Betingelserne ei kunne angives nøiere end her kan skee; og Følgen turde lettelligen blive, at Fritagelse for Prøven i Tidens Løb blev det Almindelige, og Afslæggelse af Prøven det sjeldnere Forekommende, eller at det blev anseet som en

Slags Ringeagt, ei at fritages for Prøven. Men naar en vis Foranstaltning, saaledes som den her omspurgte, gjør et vidt udstrakt Dispensationsystem nødvendigt, da er alene dette efter mit Skjønne en væsentlig Modgrund mod Foranstaltningens Indførelse. Naar det, som det hedder i Forestillingen Side 62, maa ansees som en Anomalie, at fordre Garantie for Duellighed af de mindre Handlende, men ikke af de større, da turde dette ikke være afgjørende; thi det maa naturligviis komme an paa, om denne Garantie ogsaa her kan ansees fornøden. Forsaavidt man paaberaaber sig Analogie af hvad der gjælder om andre Arter af borgerlig Næring, da taler dette snarere for, at der ei bør fordres Prøve af Grossererne; thi Fabrikkerne (forsaavidt de drive Fabrikken ifølge Bevilgning eller Privilegium, hvilket ordentligviis gjælder om alle større Anlæg), der forholde sig til Haandværkerne omtrent som Grossererne til Detailhandlerne, aflægge i Reglen jo ikke Prøve. Derimod vilde det vistnok ikke alene være en Anomalie, men gjøre Bestemmelsen om Examen for Detailhandlere for en stor Deel illusorisk, om man ved at fritage Grossererne for Examen tillod dem den uhindrede Overgang i Detailhandlercorporationen, saaledes som Indstillingspost Nr. 8 indeholder. Men dette Misforhold kunde meget let undgaaes derved, at det bestemtes, at den Grosserer, som ei havde taget Handelsexamen, skulde i en vis Tid, der vel ikke burde fastsættes til ringere end 3 Aar, have drevet Handel som Grosserer, inden der paa Grund af denne hans Stilling kunde tilstaaes ham Optagelse i Detailhandlercorporationen; thi det kunde da ikke befrygtes, hverken at Noget vilde gaae denne bekostelige og besværlige Omvei for at undgaae Examen, eller at Paagjældende vilde kunne henregnes blandt saadanne, for Kundskaaber aldeles blottede Individider, som Examens Indførelse har til Hensigt at holde borte.

Undertegnede tillader sig saaledes at yttre sin Formening derhen:

„At Bestemmelsen om en Handelsøramen ikke gjøres gjældende med Hensyn til Grossererere; og at den Grossererer, der ikke har underkastet sig Handelsøramen, skal, for at kunne optages i Detailhandlercorporationen, have drevet Handel som Grossererer i en Tid af idetmindste 3 Aar“.

ad 15de Indstillingspost.

Ifølge denne Indstillingspost, cfr. Forestillingen S. 95 ff., skal Marschandiserhandel for Fremtiden ikke være Gjenstand for Borgerskab, men for Bevilling, med den særegne Bestemmelse, at den ved Bevillingen givne Tilladelse skal kunne tilbagekaldes, i de samme Tilfælde, som dette ifølge Cancelli-Skrivelse 10de Mai, kundgjort ved Raadstueplacat af 1ste Juli 1842, kan skee med den Tilladelse, som gives til Handel med Klude, Been, gammelt Jern m. fl. Artikler.

Eigesom der nu for Tiden udfordres en særegen Tilladelse for at kunne vinde Borgerskab som Marschandiser (Reser. 22de October 1819 og 12te Januar 1825), saa at det er Magistraten overladt efter Omstændighederne at bevilge eller nægte denne Tilladelse, saaledes er det vistnok velgrundet, at bibeholde denne Indskrænkning, selv under den mere udvidede Handelsfrihed, som nærværende Udcast har for Sie. Men de Grunde, som tilraade en saadan Indskrænkning med Hensyn til dem, som ville nedsætte sig paa ommeldte Handel, synes ingenlunde at medføre den yderligere og høist betydelige Indskrænkning, som ligger deri, at Tilladelsen skal være gjensidelig, naar Dyrigheden fandt, at Tilladelsen misbrugtes (sefter Pl. af 1 Juli 1842 i følgende Tilfælde: „saafremt de Paagjældende gjøre sig skyldige i uredeligt Forhold, eller Politiet eragter, at de kjøbe stjaalne Sager, og saadanne, til hvilke de kunne formode, at Sælgerne ikke have lovlig Udkomst, samt naar de flere Gange befindes at handle med Gjenstande, som ligge udenfor deres Berettigelse.“) En saadan

Usikkerheds- og Uafhængighedstilstand er hidtil uden Exempel i de borgerlige Næringsveie; thi enhver anden næringsdrivende Indvaaner af Communen kan kun miste sin Borgerret, naar han, ifølge Dom, har forbrudt den. Forsaavidt in specie Raadstueplacaten af 1 Juli 1842 er paaberaabt, formenes denne ikke passende her at kunne afgive Reglen. Thi deels angaaer denne Placat, som isøvrigt ikke er grundet paa nogen Kongelig Resolution, men kun paa en Collegieskrivelse, og nærmest er at betragte som en Politiforanstaltning, ifkun „Handel med Klude, Been, gammelt Jern og andre Metaller, Glas- og Porcellainskaar, gamle Tougværksstumper, dito Læderaffald og andre lignende, som ubrugelige casserede Gjenstande“; deels bliver dette Erhverv som bekendt i Reglen kun drevet af Dmløbere eller Individer af den laveste Almueklasse; deels henhører det slet ikke under Begrebet af borgerlig Næring; og at sætte Marschandiserne i Klasse med de Individer, som denne Placat har for Die, synes saa meget besynderligere, som Marschandiserne her i Staden for en ikke ringe Deel maae betragtes som betydelige Handlende.

Forsaavidt man ved den foreslaeede Bestemmelse har meent at vanskeliggjøre Tyvekosters Affætning, da er det vel muligt, at hiin Bestemmelse vilde gjøre Marschandiserne noget mere vaersomme ved at kjøbe stjaalne Sager; men paa den anden Side vilde Handelens Usikkerhed, og den Mistanke, hvormed Næringen var stemplet, formodentlig bevirke, at solidere Folk, især af den bedre Klasse, ei lettelligen vilde sætte deres Penge i eller overhovedet befatte sig med en saa precair og saa ilde anseet Næringsvei. Folgen vilde da blive, at den mistede baade Capital og Reputation. Spørgsmaalet bliver altsaa, om det, man troer at opnaae ved hiin Bestemmelse, kan opveie disse Hensyn, eller overhovedet retfærdiggjøre, at en vis Klasse Handlende gjøres aldeles afhængig af Dvrighedens Skjøn og paa en Maade sættes under Politiets specielle Opfigt, hvorved de ikke alene stilles i et andet Forhold, men paa et meget lavere Trin end alle andre Borgere.

Derimod turde der vel være god Føie til at statuere, at en Marschandiser skulde forbyrde sit Borgerskab ifølge Dom, naar han gjentagende gjorde sig skyldig i saadanne Forseelser som ovennævnte Placats Lit. b omhandler.

Om Berettigelsen til at drive et vist Erhverv gives under den Form, som kaldes Borgerskab, eller under den, som kaldes Bevilling, turde vel i og for sig være mindre vigtigt; og hvis Bevillingen skal være gjenkaldelig, turde sidstnævnte Benævnelse endog være at foretrække. Men isvrigt synes der ei at være nogen Grund til, at Udgang til tidnævnte Erhverv skal gives under andet Navn end Udgang til andre Erhverv, som henhøre under borgerlig Næring; hvorved kan erindres, at Anordn. om Kjøbenhavns Communalbestyrelse af 1 Januar 1840, § 9, udtrykkeligen har bestemt, at adskillige af de saakaldte mindre Næringsveie, og deriblandt Marschandiserne, som forhen istedetfor egentlige Borgerbreve erholdt skriftlige Tilladelsesbeviser, for Fremtiden skulle forsynes med formelige Borgerbreve.

I Henhold til Ovennævnte tillader jeg mig at indstille:

„At der gives Marschandiserne Borgerskab som Andre, og at dette Borgerskab ikke bliver gjenkaldeligt ifølge Dørrighedens Skjøn, men kun, som andet Borgerkab, bør kunne tabes ifølge Dom.“

Ifølge Comitæens Forslag skulle de Handlende i Kjøbenhavn deles i trende store Classer: Grosferere, Detailhandlere og Høkere, samt i trende mindre: Boghandlere, Tømmerhandlere og Marschandisere; hvortil endnu kommer Tracteur-næringen. Af disse Næringer skulle ifølge Forslaget de 3 førstnævnte udgjøre Corporationer, men de 4 sidstnævnte ikke (see Forestillingen S. 53—57, 94, 110). Da efter min Formening enhver af disse Næringer bør udgjøre en Corporationsforbindelse med Formænd, Repræsentanter v. s. v. skal jeg med Hensyn hertil tillade mig at bemærke Følgende:

Naar man antager en saadan Forbindelse — der bliver den af Regjeringen anerkjendte Form, hvorunder Næringen optræder i det borgerlige Liv — for nyttig eller nødvendig med Hensyn til visse Arter af beslagtede Næringsbrug, men ikke med Hensyn til andre, bliver dette en Inconsequens, naar der ei kan paavises særegne Grunde for denne Forskjel; thi den Omstændighed, at en saadan Organisation forhen har eksisteret med Hensyn til hine, men ei med Hensyn til disse, vil man vel ikke antage for afgjørende paa en Tid, da der er Tale om at ordne det Hele ved en ny Lov. Hvilke hine særegne Grunde skulle være, er ikke angivet i Komiteebetænkningen, og vil formeentlig heller ikke kunne angives. Jeg vil nu gaae over til at undersøge, hvad der i Almindelighed kan tale for Corporationsvæsenet, for at det derefter kan bedømmes, om dette ogsaa finder sin Anvendelse paa de omspurgte Næringsveie, eller om det overhovedet bør bibeholdes.

Den nævnte Indretning maa da, saavidt skjønnes, først og fremmest være indført af Hensyn til vedkommende Næringsbrugeres eget Tarv; for at de, gjennem den af deres Midte valgte Bestyrelse, kunne træffe Foranstaltninger til fælleds Bedste og paatale deres Rettigheder, in specie mod Indgreb af Uberettigede. Det er imidlertid, hvad sidstnævnte Punct angaaer, just anført som et væsentligt Modargument saavel mod Corporationerne som mod Laugene, at disse Forbindelser foranledige de saa forhadte Processer mod Uberettigede, og at disse Processer maaskee slet ikke vilde finde Sted, naar den omhandlede Organisation ikke eksisterede. Men det vil ved nærmere Betragtning vise sig, at, naar man dog ikke vil overlade disse Sagers Forsølgning udelukkende til det Offentlige, er det at foretrække, at de forfølges af Lauget eller Corporationen, som vedkommende Næringsbrugeres beskikkede Forsvar, fremfor af de enkelte Næringsbrugere selv, hvilke hiin Ret desforuden antages at staae aaben. Det vil nemlig, efter hvad Erfaringen hidtil har viist, i Regelen være

saadanne Individider, der privat anlægge Sag mod uberrettiget Næringsbrug, som gjøre det alene for Bindings Skyld, nemlig for at erholde den Halvdeel af Bøderne, som ved Pl. 4 Juli 1817 er tillagt Angiveren. Da der med disse Sagers Forsølgning ved Politiretten i Kjøbenhavn ingen Omkostninger ere forbundne, kan det blive en ret indbringende Beskæftigelse at udspionere, hvor Indgreb har fundet Sted, og derefter angive. Ogsaa foranlediges derved megen unødigt Fortrædigelse og Tab, idet nemlig de enkelte Private, som forsølgte Sagerne, ikke saaledes som Laugene eller Corporationerne kjende Grændserne for det paagældende Næringsbrug, eller de specielle Rettigheder, som kunne være Enkelte meddelte, ligesom de ikke kunne antages at ville udvise den saa ønskelige Eftergivelse af Bøderne, der saa hyppig udvises af Laugene og Corporationerne, naar det under Sagen befindes, at Indkaldte har forseet sig af Uvidenhed, eller er for fattig til at udrede de løbbestemte Bøder. Just i den senere Tid ere flere Sager fremkomne af den oven antydede odieuse Natur, hvilket endog har foranlediget Kjøbenhavns Politiret til en Forestilling om, at det ved de Næringer, som ere forenede i Laug eller Corporation, aldeles ikke burde være den enkelte Næringsbruger tilladt at anlægge Sag.

De oven paapegede Ulemper ere imidlertid ikke de eneste, som opstaae deraf, at tidnævnte Sager ikke forfølges af en Bestyrelse, som er valgt til at handle paa Alles Begne. Det vil nemlig, hvor en saadan ikke eksisterer, og hvor Enkelte ikke gjøre sig det til en Opgave, formedelfst den dermed forbundne Fordeel, at opspore og indkalde de Uberrettigede, være sjældent, at Indgrebene paatales; thi den ærefjære Mand vil nødig inlade sig herpaa, for ei at faae Udseende af, at handle af Brodnid eller lignende Bevæggrunde, og Følgen bliver da, at Indgrebene hengaae upaatalte, hvilket naturligviis er til Skade og Tab for den Classe Næringsbrugere i det Hele. Vel er det saa, at Vedkommende ved Angivelse til Politiet

funne bevirke Sag anlagt mod Uberettigede; men ligesom den nævnte Autoritet kun under særegne Omstændigheder indlader sig paa disse Sager, der i Praxis synes næsten ganske at have tabt Charakteren af offentlige, saaledes bliver det under alle Omstændigheder en Fordeel, tillige at kunne forfølge en Sag gennem en Bestyrelse, som er ganske anderledes interesseret i Afgjørelsen end det med saa mangfoldige andre vigtigere Sager overlæste Politii. Men ligesom de næringsdrivende Borgere overhovedet have et billigt Krav paa, at de paa en nogenlunde nem og ubekostelig Maade kunne gjøre deres Rettigheder gjældende, saaledes synes navnlig en Forskjel i denne Henseende ei at kunne bestaae med Retfærdighed.

Men maa det saaledes antages, at Paatale ved Lauget eller Corporationen i det Hele er at foretrække Paatale ved de enkelte Private, kan Hensyn til Næringsprocesserne ikke afgive noget Argument mod Corporationsindretningen, men maa meget snarere tale derfor. Skulde man forøvrigt, for at fjerne de oven antydede Ulemper, beslutte sig til enten at lade Paatale ved de Private aldeles bortfalde, eller at affkaffe Angiverens Belønning, vil det blive saa meget mere nødvendigt at indføre Corporationsindretning ved alle nogenlunde talrige Næringsveie, for at de ei skulle savne den fornødne Beskyttelse.

At de næringsdrivende Borgere selv ansee det gavnligt, at forenes i Corporationer eller deslige, kan deels sluttet af de mange Begjæringer, som desangaaende ere indgivne fra forskjellige Næringsbrugere, saasom Kurvemagere, Restaurateurer, Spiseværtter og Marquetentere, Conditorer, Marschandisere (see Canc. Skr. af 10de September, 13de October 1818, 18de Mai 1819), deels deraf, at flere af dem, som ikke ifølge offentlig Foranstaltning ere forenede i Corporation, f. Ex. Marschandiserne, ere komne overeens om indbyrdes at vælge Formænd, hvis Virkekreds dog kun kan være saare indskrænket, saalænge den offentlige Sanction ei er given.

Men ikke mindre synes Corporationsindretningen at være

i det Offentliges Interesse, da der ellers ikke eksisterer noget Organ eller medium, hvorved Autoriteterne kunne sætte sig i Forbindelse med Næringsbruget. Det er, som bekendt, et hyppigt forekommende Tilfælde, at man ved Udgivelse af Anordninger og ved andre offentlige Foranstaltninger behøver Oplysninger eller ønsker Erklæring fra vedkommende Erhvervsdrivende selv; men det er da altid at foretrække, at disse yttre sig gennem en selvvalgt Bestyrelse, som maa antages at besidde de Dvriges Tillid, end at det skal overlades Autoriteterne efter deres personlige Kjendskab at udvælge den eller dem, med hvem de ville træde i Forbindelse. Thi deels maa Formodningen være for, at Intelligentsen i en vis Borgerklasse bedst udfindes af denne Klasse selv, medens det altid bliver noget Tilfældigt, om de, som ere meest egnede til at repræsentere de Dvriges, ere vedkommende Autoriteter bekendte; deels kommer det ofte Autoriteterne ikke saa meget an paa at erholde et godt Raad, eller Veiledning angaaende det, der ligger udenfor deres egen Bedømmelse, som kun paa at erfare, hvad vedkommende Borgere selv ansee for at være til deres Tarvs Fremme; og deels synes det endelig ligefrem en Netfærdighedshandling, at, naar der er givet nogle Classer af næringsdrivende Borgere Leilighed til ved de Mænd af deres Midte, som de ansee dertil meest skikkede, at gjøre deres Stemme gjældende ved Forhandlingen af deres Betsfærdsanliggender, dette da ikke uden tilstrækkelig Grund nægtes de andre.

Nødvendigheden af, i paakommende Tilfælde at træde i Forbindelse med nogle Enkelte af et Næringsbrug istedetfor med den hele Masse, bliver iøvrigt dagligen anerkjendt af Autoriteterne, in specie Kjøbenhavns Magistrat. Saaledes henvender denne Autoritet sig i paakommende Tilfælde til de Marschandisere, der gerere sig som Formænd, ifølge de Dvriges Valg, uagtet Marschandiserne ei udgjøre nogen Corporation; og da det i 1843 blev anseet nødvendigt at indhente Lommerhandlernes Erklæring over et Anliggende, tilskrev man

Samtlige, og sendte Brevet til En, som „pleiede“ at modtage Breve, den hele Handelsclasse vedkommende. Men, ligesom dette ikke synes stemmende med den Fremgangsmaade, der ellers iagttages i Forretningsfager, saaledes synes i det Hele god Skik og Orden at medføre, at alle Næringsveie saaledes ere paa en vis Maade organiserede, hvilket i mange Tilfælde kan komme til Nytte, uden at disse bestemt kunne paapeges. Det kunde saaledes til Ex. være gavnligt, at henvende sig til en Boghandlercorporation, naar der var Spørgsmaal om Foranstaltninger mod Eftertryk eller forbudne Bøger; til en Marschandisercorporation angaaende Eftersøgning af Tryk-
koster; til en Tracteurcorporation angaaende Urdener i Værts-
husene, bedærvede Fødevarer o. s. v. Et Kongeligt Rescript af 17de September 1819 indeholder Exempel paa, hvorledes Regjeringen har henvendt sig til de forskjellige Næringsveies Repræsentanter, idet Laugesens Aldermænd og Bisiddere opfordredes til at bidrage til Rolighedens Opretholdelse i den saakaldte Jødefeide i Kjøbenhavn.

Som oven anført, har der af adskillige af de Næringsbrugere, som omhandles under nærværende Sag, været indgivet Ansøgning om at udgjøre Corporationer; hvilket ikke bevilgedes. Grunden, hvorfor det affloges, kan ikke sees af de i Utsings Samling indførte Cancelli-Skrivelser, undtagen forsaavidt det findes vedføiet i en Note til Canc.-Skr. 13 December 1818, angaaende Conditorerne, at, med Undtagelse af trende, som havde indgivet Ansøgningen, havde de Dvrige erklæret, at de ikke indsaae Nytten eller Nødvendigheden af et Formandskab, og at de derfor ingen Formand ønskede. Det er ogsaa meget muligt, at, hvad s. Ex. Boghandlerne angaaer, de større Boghandlere i Kjøbenhavn for Tiden ingen saadan Forbindelse ønske. Men foruden at Indførelsen af en saadan Foranstaltning, hvis den isøvrigt findes hensigtsmæssig, ikke bør gjøres afhængig af den Tilfældighed, om de nuværende Medlemmer af den Borgerclasse, hvilken Foranstaltningen

nærmest angaaer, ynde samme, saaledes synes det ogsaa at være en Forurettelse mod de mindre Handlende af en vis Glassee, om man udelukkende tog Hensyn til de større Handlende, hvis Interesse i flere Henseender kan være forskjellig fra, stundom endog modsat hines.

Forsaaavidt man skulde befrygte, at de Ulemper, som have været forbundne med Laugsindretningen, f. Er. de Banskeligheder, som lægges i Veien for nye Medlemmer, Aftale om Priis paa Varer, Tracteringer, ogsaa kunne gjøre sig gjældende ved Corporationerne, bemærkes, deels at den omspurgte Indretning aldeles ikke giver Vedkommende nogen Ret, som de ikke allerede forinden ere i Besiddelse af, navnlig med Hensyn til Dptagelse af nye Medlemmer, deels at de andre paa-pegede Misbrug lige fuldt kunne finde Sted, ifølge privat stiftet Forbindelse, uden Autorisation af det Offentlige, og deels endelig at slige Misbrug ikke have viist sig ved de, nu omtrent i 25 Aar her etablerede Corporationer.

Det lader sig endvidere sige, at saa talrige Samlinger af Individier, der staae paa et saa ringe Dannelsesstrin som Fleertallet af Værtshuusholderne og Spiseværterne (der ville udgjøre den langt overveiende Deel af den i Forslag bragte Afdeling „Tracturnæring“), let afftedkomme Uordener og tumultuariske Dptrin. Næerer man imidlertid denne Frygt, skulle saadanne Samlinger ikke tilstedes af andre Glassee, der vistnok i det Hele ikke udmærke sig ved større Cultur, f. Er Høfene og Skomagerne, ikke at tale om de forskjellige Slags Haandværksvende; men saalænge man tilsteder disse Samlinger, kunne hine vel og tilstedes. Iøvrigt vides det ikke, at ommeldte Sammenkomster i Mands Minde have afftedkommet nogen Uorden eller anden Ulempe.

Naar man endeligen skulde finde det hensigtsmæssigst, at overlade vedkommende Næringsbrugere selv, efter frivillig Dvereenskomst at stifte deslige Forbindelser, skal jeg hertil kun bemærke, at et saaledes stiftet Samsund kun forbinder dem,

som ere indtraadte i samme, og at følgelig, saalænge kun Een vægrede sig ved at indtræde i Forbundet, den valgte Bestyrelse ikke gyldigen kunde tale og handle i Alles Navn. Men selv affeet herfra, vilde Diemedet ogsaa af den Grund forfeiles, naar der, hvad letteligen kunde skee, i hver Classe Næringsbrugere dannede sig to eller flere Corporationer. Tøvrigt indsees ikke, at private Forbindelser af ommeldte Natur kunne have nogen Fordeel, som ikke ogsaa er forbunden med de autoriserede af sammt Art, medens omvendt disse sidste have Meget forud for hine; hvilket ved nærmere Betragtning af de enkelte, ovenfor udviklede Momenter snart vil vise sig.

I Henhold til det oven Bemærkede er jeg saa fri at ytre min Formening derhen:

„At Boghandlere, Tømmerhandlere, Marschandisere og Tracteurer, der ifølge Committee-Betænkningen skulle udgjøre sceregne Næringsclasser, forenes i Corporationer paa samme Maade som dette ifølge Betænkningen skal være Tilfældet med de saakalte Detailhandlere samt Høkerne“.

Kjøbenhavn den 30te December 1843.

D. Müller.

Efterat den til Undersøgelse af Laugs- og Corporationsvæsenet her i Staden nedsatte Comitee i sin til det Kongelige Danske Cancelli indsendte Forestilling af 30te December f. A. har udviklet det System, hvorefter den antager, at Reglerne om Udgangen til Handelsberettigelse og Udøvelse af Tracteur-næring i Kjøbenhavn hensigtsmæssigen kunde fra ny af være at ordne, er det senere af Comiteen blevet overveiet, til hvilken Tid og paa hvilken Maade det kunde ansees tilraadeligt, at det foreslaaede nye System blev sat i Kraft, og de Resultater, som Man i denne Henseende er kommen til, skulde Man i Continuation af den ovennævnte Forestilling herved tillade sig at fremstille.

At de anbefalede Forandringer i den nærværende Tingenes Orden skulde indføres strax og uden nogen Mellemfrist, vilde Comiteen ingenlunde kunne tilraade. Det er i Hovedforestillingen bemærket, hvorledes Comiteen, uagtet den føler sig overbeviist om, at de foreslaaede Forandringer ville medføre i høi Grad heldbringende Følger, dog ikke har været blind for, at den Periode, som vil følge umiddelbart efter den nye Organisations Indførelse, høist rimeligt vil give en Deel af de nærværende Handlende forskjellige Vanskeligheder at bekjæmpe, som ikke uden Anstrengelse ville kunne overvindes. Comiteen har vel ikke anseet disse Vanskeligheder for saa store, eller troet, at der til dem burde tages et saa væsentligt Hensyn, at man derved burde lade sig affrække fra Iværksættelsen af en Reform, om hvis gavnlige Følger i Fremtiden til Virksomhedens Fremme og Handelsrørets Oplivelse man følte sig overbeviist; men hine Handlende, som have indrettet sig i Overeensstemmelse med de Forhold, som den tidligere Lovgivning har begrundet, og som have stølet paa, at disse ville vedblive, maae dog have et billigt Krav paa, at der forinden

Forandringens Indførelse gives dem en passende Tid til at forberede sig paa denne, og træffe de fornødne Foranstaltninger, for at de omtalte Vanskeligheder enten aldeles kunne undgaaes eller dog saameget som muligt formindskes. Mange af de Handlende ville saaledes, naar det under den nye Tingenes Orden bliver dem tilladt at falholde alle Slags Varesorter, istedetfor at de hidtil have været indskrænkede til en vis bestemt Art Handel, medens der paa den anden Side bliver aabnet en friere Concurrence til denne sidste, kunne finde det overeensstemmende med deres Interesse at gjøre forskjellige Forandringer med Hensyn til Gjenstandene for og Omfanget af deres fremtidige Handel. Men for at de kunne gjøre dette, maa der gives dem Tid saavel til at affætte de Varesorraad, hvoraf de nu ere i Besiddelse, som til at anskaffe sig nye af de Slags, med hvilke de i Fremtiden ville handle, ligesom ogsaa til at knytte nye Forbindelser, svarende til deres forandrede Virksomhed, — og overhovedet maa det erkjendes, at det i Almindelighed for alle Bedkommende vil være ønskeligt at erholde nogen Tid til at sætte sig ind i, og behørigt orientere sig med Hensyn til Betydningen og de sandsynlige Virkninger af Forandringen i Forholdene. Ifølge heraf har Comiteen været enig om, at nogle Aar burde hengaae efter Kundgjørelsen af den Anordning, der fastsætter den nye Tingenes Orden, inden den ældre afløses af denne. Hvad angaaer Bestemmelsen af denne Aarrækkes Længde, har der allerførst været reist Spørgsmaal, om ikke de nærværende Lærlinge ved Handelslaugene maatte have erhvervet et retskædigt eller i alt Fald billigt Krav paa, at Laugene idetmindste burde bestaae saalænge, indtil de efter fuldendte Læreaar kunne have etableret sig, og at saaledes Muligheden til at naae det Maal, som de under den bestaaende Lovgivning have sat sig, idetmindste ikke bliver dem berøvet. Herefter vilde Indførelsen af den nye Tingenes Orden ikke kunne skee, forinden 10 Aar vare henløbne efter Kundgjørelsen af den bebudede Forandring.

Comiteen nærer imidlertid den Overbeviisning, at ligesaa lidet som noget Retskrav paa den nærværende Laugsindretnings Bedligholdelse kan skjønnes at tilkomme de omhandlede Personer, ligesaa lidet kan Billighed i denne Henseende paa-beraabes for dem, da det tvertimod maa være overeensstemmende med deres sande Interesse, i Læretiden at erholde den fleersidige Dannelselse, som under den forandrede Tingenes Orden, der vilde være bebudet, vil være nødvendig for dem, naar de med Held skulde begynde en selvstændig Virksomhed, og som under den nærværende Laugsforfatning i Reglen sjældent kan blive Lærlingerne til Deel. Hvad Billighed derimod virkelig synes at tilsiige for de ved Laugene indskrevne Lærlinge og Svende, har Comiteen ingenlunde overseet, og skal paa sit Sted yderligere omtale. Men hvor enig Comiteen ogsaa har været i, at Indførelsen af den nye Tingenes Orden ikke burde opsættes derefter eller saalange, har der dog i Comiteen ikke kunnet tilveiebringes nogen Majoritet for et bestemt Aaremaal. Tre af Comiteens Medlemmer, Etatsraad Skibsted, Professor David og Overauditeur Müller, have nemlig meent, at Mellemperioden passende kunde ansættes til 5 Aar efter Anordningens Emanation. Uhrmager Kyhl har stemt for 6 Aar, og de øvrige 3, Justitsraad Riis-Lowson, Urtekræmmer Ost og Garvermester Rücksdäschel for 8 Aar, fra det samme Tidspunct at regne. De, som have foretrukket den længere Mellemtid, have antaget, at man især burde vogte sig for, under ingen Omstændigheder at gjøre Overgangen for brat, hvorimod det paa den anden Side for den kortere Aarrække er blevet anført, at, naar kun den behørig Tid er givet Alle til at træffe de fornødne Forberedelser, hvortil 5 Aar synes at være fuldkommen tilstrækkeligt, — maa det endog være Bedkommende ønskeligt, at den Forandring, som skal skee, skeer snarest muligt, for at den Uvished, som Udsigten til det ubekjendte Tilkommende maa medføre, hurtigt kan være forbi, ligesom det maa erindres, at der foruden de

omtalte 5 Aar, vil hengaae en Tid forinden Anordningens Emanation, i hvilken den med Sikkerhed kan imødesees, saa at altsaa Mellemtidens Længde herved kan ansees som forøget. Tøvrigt erkjende Comitens Medlemmer fuldkomment, at Fastsættelsen af et bestemt Aaremaal altid indeholder noget Vilkaarligt, der mere maa beroe paa et umiddelbart Skjøn end paa bestemte Grunde, og af denne Aarsag, samt da derhos ved Tidslængdens Bestemmelse det paapegede, endnu ubekjendte Moment, — hvorlænge det vil vare, inden Anordningen kommer ud, — synes at maatte komme i Betragtning, har Man ikke anseet det for at være af væsentlig Bigtighed, at Comiteen samlet udtalte sig for et bestemt Antal Aar, hvorimod Man har troet at kunne indskrænke sig til at fremsætte den Anskuelse, at den nye Organisation først bør træde i Kraft efter en passende Tidsfrist.

Med Hensyn til Forholdenes Ordning i Mellemtiden har det Spørgsmaal været reist i Comiteen, om det i denne Periode i det Hele saa meget som muligt burde have sit Forblivende ved den nærværende Lovgivnings Bestemmelser og den i disse begrundede Classification, eller om man saa meget som muligt strax skulde søge at realisere det tilsigtede System, ved at forene alle de udenfor Laugene liggende Handelsbrancher, der senere tilligemed den nu laugsbundne Handel efter det paatænkte System ville constituere den egentlige Detailhandel, og ved successivt i Mellemtiden at løsne de nu bestaaende Baand og Indskrænkninger. Men hvormeget der end tilsyneladende kunde tale for en saadan successiv Overgang til dette, saa nærer Comiteen dog den Overbeviisning, at det ikke vilde være tilraadeligt at gaae frem paa denne Maade. Og saa de udenfor Laugene staaende Handlende have Krav paa, at Forholdene ordnes saaledes, at der gives dem den tilbørlige Tid til at kunne omdanne deres Handelsvirksomhed, om fornødent skulde gøres, og til at kunne tillempe denne i Dverensstemmelse med den forandrede Concurrence, som

kunde blive en Følge af de forandrede Forhold. Desuden vil den tilsigtede større Frihed, naar den kun indføres i enkelte Retninger, og naar Indskrænkningerne kun løses med Hensyn til disse, langt lettere kunne fremkalde en Overfyldelse af enkelte Handelsclasser og en overdreven Concurrence i disse Retninger, end det kan være at befrygte, naar den tilsigtede større Frihed paa eengang indføres i alle Retninger. Dersom man vilde løsne Baandene paa eet Sted og bibeholde dem paa et andet, vilde Følgen useilbarligen blive deels en mindre gavnlig Ulighed i de Handlendes Vilkaar, deels en unaturlig stor Tilstrømning i de Retninger, hvori en større Frihed foreløbigen var bleven aabnet. Efter Comiteens Anskuelse bør det derfor i den Periode, som vil ligge imellem Anordningens Emanation og den nye Organisations Indførelse, i det Væsentlige have sit Forblivende ved de hidtil gjeldende Regler om Handelsberettigelse og Udgangen til denne, saavel i som udenfor Laugene. Kun i nogle enkelte Henseender har Man troet at det vilde være hensigtsmæssigt, strax at indføre Forandringer, deels fordi disse baade i og for sig maatte ansees gavnlige, og tillige ikke staae i noget saadant Forhold til det gjeldende System, at de jo uden Skade kunne indføres, ogsaa forinden dette i det Hele er blevet ophævet, deels fordi adskillige saadanne foreløbige Forandringer endog maae ansees som aldeles nødvendige, dersom der ikke ved Overgangen til det nye System skulde opstaae en Tingenes Tilstand, der ganske stod i Strid med, hvad der var tilstigtet.

Naar saaledes Comiteen, i Henhold til hvad der i Hovedforestillingen er udviklet, har foreslaaet, at Udgangen til den egentlige Handelsberettigelse for Fremtiden i Almindelighed skulde være betinget af, at Vedkommende ved en Examen havde godtgjort at være i Besiddelse af de fornødne Handelskundskaber, da er dette egentlig kun en udvidet Anvendelse af det Princip, som allerede under det nærværende Classificationsystem tildeels er gjort gjeldende; thi Examen er indført

saavel ved Handelslaugene som ved en enkelt af de udenfor disse staaende Handelscorporationer. At anordne en Handelsexamen ogsaa for de øvrige nu bestaaende Classer af Handelende, hvis Virksomheds Omfang og Vigtighed er den samme eller dog kommer den meget nær, som hine en Examen underkastede Handelsborgere udøve, vilde derfor ingenslunde staae i Strid med det nærværende System, og de samme Grunde, som tale for, efterat Classesforskjellen er ophørt, at indrette en almindelig Handelsexamen, synes ogsaa at maatte gjøre det hensigtsmæssigt, allerede inden denne Forandring er indtraadt, at fuldende den hidtil ufuldstændige Anvendelse af Examensprincipet med Hensyn til de ovenfor paaapegede Handelsclasser, ved hvilke Examensprøver endnu ikke ere indførte. Men desuden er der endnu en Omstændighed, som, idetmindste hvad angaaer en Deel af disse sidste Classer, endog gjør det til en Nødvendighed, at Udgangen til samme i Mellemperioden maa gjøres noget vanskeligere end den nu er. Comiteen antager nemlig, at, naar Overgangen til den nye Organisation efter den fastsatte Tids Udlob foregaaer, bør ikke alene de da værende Interessenter i Handelslaugene, men ogsaa de, der paa den Tid ere Medlemmer af forskjellige andre blandt de særskilt bestaaende Detailhandelsclasser, have Udgang til uden videre at indtræde i den almindelige Detailhandlercorporation. Som det i Hovedforestillingen er bemærket, ere nemlig fra Laugshandelen adskilte en Deel Handelsbrancher, der kun af tilfældige Grunde maae antages at være blevene det, og der i alt Bæsentligt med Hensyn til Drivt og Omfang komme overeens med hiin. Det nye System, som tilsigter at gjøre Ende paa denne tvungne Adskillelse af den eensartede Handel, vilde imidlertid begaae en aabenbar Uret mod de nærværende Handelsborgere af denne Art, isald de skulde blive udelukkede af Detailhandlercorporationen, hvis Medlemmer ville faae Ret til at forhandle de Artikler, til hvis Debit de i saa Tilfælde vilde være indskrænkede. Dette gjælder navnlig

om Glas-handelen, Hofefram-handelen, Thee- og Porcellains-handelen, Kniplings-handelen, Nürnberg- og Ga'anteri-handelen, Papiir-handelen, samt Handelen efter Bevilling med ostindiske og chinefiske Varer. Men til Erhvervelsen af disse Slags Borgerfkab, forsaavidt de endnu meddeles, udfordres der, undtagen med Hensyn til Thee- og Porcellains-handelen, nu aldeles intet Andet end, at Bedkommende skal besidde de Egenffaber, som altid ere nødvendige for at erhverve Borgerfkab, og dersom ingen strengere Betingelser fastsættes for disse Arter Borgerfkabs Erhvervelse i Mellemtiden, vilde en viid Leilighed være aabnet for en Mængde Personer til at omgaae den foreslaaede Bestemmelse, at Uflæggelsen af en Examen skal være en Betingelse for at kunne indtræde i Detailhandlercorporationen, idet Enhver vilde kunne komme ind i denne, ved inden Mellemtidens Udløb at have taget Borgerfkab paa een af de Arter af Handel, til hvilke Udgangen ikke er betinget af særlige Qualificationer. For at spærre denne Gjenvei turde det saaledes uden Tvivl være rigtigst at træffe den, ogsaa uden Hensyn hertil consequente Bestemmelse, at allerede i Mellemperioden Examen bør være en nødvendig Betingelse for Udgangen til alle de Detailhandelsclasser, der ved Overgangen til den nye Organisation ville blive forenede i Detailhandlercorporationen.

I Overensstemmelse hermed vilde det ogsaa være ønskeligt, at der i denne Mellemtid ikke blev udstædt nogen Bevilling paa denne eller lignende Arter af Handel, der efter sin Natur maatte kunne gjøre Krav paa Overgang til Detailhandlercorporationen, uden idetmindste mod den Betingelse, at Bedkommende først underkastede sig Handelsexamen.

Da Comiteen fremdeles har udtalt sig for Hensigtsmæssigheden af, at ogsaa Boghandlerne og Tømmerehandlernes for Fremtiden havde at underkaste sig en Handelsexamen, ville lignende Grunde tale for, at ogsaa for disse Bedkommende

en saadan Examen strax ved Anordningens Emanation bliver indført.

Hvad derimod Grossererne angaaer, har Comiteen ikke anseet det nødvendigt, at Bestemmelsen om, at disse skulle tage Examen, træder i Kraft førend i Forbindelse med den nye Organisations Indførelse. Da nemlig Udgangen til at blive Grosserer for Tiden er underkastet temmelig byrdefulde Betingelser, navnlig den Erlæggelse af en Sum af 300 Rbdl. til Statskassen foruden et ikke ubetydeligt Borgereskabsgebyr, saa er der langt mindre Anledning til at befrygte, at Noget, der vilde indtræde i Detailhandlercorporationen, for at undgaae den dertil udfordrede Examen, skulde til sit Viemeds Opnaaelse, i Mellemperioden lade sig optage som Grosserer, for derefter, naar den nye Organisation var traadt i Kraft, at benytte den ved samme aabnede Udgang til at gaae over til Detailhandelen, — og naar, som Comiteen haaber, Grosserernes Indskud i Statskassen, i Henhold til hvad der i Hovedforestillingen er udviklet, vil bortfalde med det ældre Systems Ophævelse, vil det ikke heller let falde Noget, der vil drive Groshandel, ind, for at undgaae den Examen, der senere vil blive indført, at vinde saadant Borgereskab i Mellemperioden, i hvilken han vil have at betale det Indskud, som han siden vilde være fri for. Da nu derhos en af de væsentligste Grunde, hvorfor Comiteen har antaget, at Grossererne, naar det nye System er traadt i Kraft, bør underkastes den almindelige Handelsexamen, var den, at en Lighed i denne Henseende mellem Gross- og Detailhandlerne maatte ansees som en nødvendig Consequens af det Princip, hvorfra Systemet gaaer ud ved at fastsætte Forholdet mellem disse tvende Slags Handel, og indrømme en almindelig Udgang til at gaae over fra den ene af dem til den anden, men denne Grund ikke kan passe, saalænge den ældre Tingenes Orden endnu ikke er ophørt, saa har Comiteen troet, at der ikke var tilstrækkelig Anledning til, førend efter Mellemperiodens Udløb, at indføre

nogen Examen for Grossfererne, men at det Modsatte tværtimod bedst vilde stemme med den Grundtanke, hvorsra Man er gaaet ud, at det nemlig, hvor ikke ganske særegne Grunde talte for et andet Resultat, i Mellemtiden burde have sit Forblivende ved de hidtil gjeldende Regler.

Med Hensyn til Indretningen af den Examen, som ifølge det foran Anførte strax vilde være at anordne saavel for Dømerhandlerne og Boghandlerne som for de forskjellige udenfor Laugene staaende Glasser af Detailhandlende, skal Comiteen kun tillade sig den Bemærkning, at da den, som det i Hovedforestillingen er yttret, antager, at den endelige Ordning af den foreslaaede almindelige Handelsexamen hensigtsmæssigst kunde være at udsætte, indtil den nye Organisation er traadt i Kraft, for at de tvende store Handelscorporationer da kunne faae Leilighed til at udtale sig herover, saa burde den Examen, der for Dørgangsperioden blev at oprette, formeentlig ifkun være at betragte som interimistisk, dog at den maatte ordnes efter de samme Grundsætninger, som Comiteen har opstillet for Indretningen af den almindelige Handelsexamen, som senere skulde indføres. Iøvrigt antager Comiteen, at det, uagtet der allerede nu er indført en Examen ved Porcellains- og Pottehandlercorporationen, vilde være rigtigst, at der ogsaa for denne Corporation anordnedes den samme Examen, som med Hensyn til alle de øvrige her omhandlede Handelsbrancher.

Hvad angaar de fem Handelslaug, da er det vistnok ikke udelukkende, men dog fornemmelig af Hensyn til disse's Interessenter, at Comiteen har anseet det nødvendigt, at en passende Tid hengik, inden den nye Organisation traadte i Kraft, og med Hensyn til dem maa Man derfor være af den Formening, at det i Mellemperioden i enhver Henseende bør have sit Forblivende ved de hidtil gjeldende Bestemmelser. Heller ikke finder Man, at der vil være nogen Anledning til for denne Mellemtid at gjøre nogen Forandringer i de nærværende Regler om Udgangen til Høkerhandel; men deris

mod ville saadanne Forandringer uden Tvivl være nødvendige i Henseende til Betingelserne for at indtræde i de forskjellige andre, adskilt fra Høkerne bestaaende Classer af Smaahandlende, som ligesom hine beskæftige sig med at forhandle Nødvendighedsartikler af den simplere Art.

Ligesom Comiteen nemlig har antaget, at de ovenfor omtalte Arter af Detailhandlere i sin Tid skulle gaae over til Detailhandlercorporationen, saaledes formener man af lignende Grunde, at de, der paa den Tid, da den nye Organisation træder i Kraft, have Borgerskab paa Meel- og Grynhandel eller paa Frugt- og Bildthandel, bør have Ret til at indtræde i Høercorporationen. Dersom altsaa Udgangen til disse tvende Slags Borgerskab lige til den Tid forblev ligesaa fri, som den nu er, kunde der sikkert ikke være nogen Tvivl om, at en stor Mængde Personer, som ikke vare i Besiddelse af de Qualificationer, som det er antaget nødvendigt at foreskrive for at blive berettiget til Høerhandel, vilde benytte sig af den bekvemme Leilighed, som de kunde erholde til at erhverve en saadan Berettigelse, blot ved nogen Tid forinden det nye Systems Indførelse at nedsætte sig som Meelhandlere eller Bildthandlere. For at forebygge dette, antager Comiteen, at det vilde være rettest at foreskrive, at Borgerkabet paa de ommeldte tvende Arter Handel, lige fra den Tid, da Anordningen er emaneret, ikke burde meddeles undtagen under de samme Betingelser, som under det nye System skulle gjælde for Udgangen til Høerhandel, saa at altsaa Ingen i Mellemperioden maatte kunne vinde Borgerkab som Meel- og Grynhandler eller Frugt- og Bildthandler, med mindre han enten havde opnaaet en Alder af resp. 40 eller 30 Aar, saaledes som det af Comiteen i Hovedforestillingen nærmere er foreslaaet, eller havde aflagt den anordnede Handelsexamen, hvorved da i Mellemperioden vilde være at forstaae den ovenomhandlede, ogsaa for Tømmerhandlerne

og Boghandlerne og de forskjellige Glasfer ikke laugsbundne Detailhandlere indrettede Examen.

Hvad angaaer de øvrige Arter af Smaahandel, paa hvilke Borgerskab nu meddeles, navnlig: Grønthandel, Frugthandel, og Mælkhandel, da maa det først bemærkes, at Borgerskab paa disse Arter af Smaahandel kun sjældent erhverves, fordi den Berettigelse, som dette giver, kun er saare indskrænket, og deles af Mange, der ikke have taget Borgerskab. Ogsaa vil det erindres, at Comiteen har antaget, at de Artikler, til hvis Udsalg dette Slags Borgerskab giver Berettigelse, efter den nye Organisation skulle være Gjenstande for Frihandel. Comiteen finder derfor ingen tilstrækkelig Anledning til at foreslaae, at de, som have dette Slags Borgerskab, ved Mellemtidens Dphør skulde gaae over til Høfcorporationen. De vilde derved aabenbart være blevne altfor begunstigede. Derimod skjønner Comiteen ikke rettere end, at det vilde være gavnligt allerede ved Anordningens Emanation at lade de Bestemmelser træde i Kraft, som skulle gjælde for Frihandelen efter den nye Organisation. Ogsaa de Enkelte, som have Borgerskab paa den Handel, der hører herhen, vilde vinde derved; thi naar den særegne Beskatning, som Comiteen har foreslaaet, bliver indført, og hvorunder de paa Grund af det af dem tagne Borgerskab da naturligviis ei kunne inddrages, ville de dog have Noget forud for deres Concurrenter, medens de nu factisk maae concurrere med en heel Deel Personer, med Hensyn til hvilke deres Næring er en virkelig Frihandel. Dog er det isærdeleshed, fordi Comiteen antager, at den Leilighed til Bifortjeneste, som Frihandelens Udvidelse giver i mange Tilfælde, kan tjene til at forhindre Forarmelse, at den tilraader strax at lade denne Deel af det nye System træde i Kraft; thi vel kan det ikke nægtes, at der under den nu bestaaende Tilstand ikke savnes Concurrenter med Hensyn til disse Artiklers Forhandling; men netop det, at denne Art Handel for en Deel er bundet til Bevil-

lingssystemet og de dermed uadskillelige Formaliteter og Ulemper, gjør det uundgaaeligt, at denne Udvei til at søge Næring ikke altid i rette Tid kan være aaben for dem, der trænge dertil.

Hvad endelig angaaer Handelen med brugte Sager, som ifølge Comiteens Forslag skulde stilles under ganske særegne Vilkaar, og derfor maatte kunne organiseres uafhængigt af Systemet for den øvrige Handel, da skjønner Comiteen ikke rettere, end at ogsaa dens Indstillinger angaaende denne Handels Regulering hensigtsmæssigen strax kunde erholde Lovskraft, saa at der altsaa ligesaa lidet i Dvergangsperioden som efter den nye Organisations Indførelse meddeeltet Borgerskab paa Marschandiserhandel, men ikkun gjenkaldelige Bevillinger paa Forhandling enten af alle Slags brugte Sager eller af enkelte Sorter iblandt disse.

Den almindelige Regel for Erhvervelse af Borgerskab paa Detailhandel i Dvergangsperioden vilde ifølge det Anførte altsaa være, at udenfor Borgerskab som Interessent i eet af Handelslaugene eller som Høker, i hvilke Henseender det forblev ved de hidtil gjeldende Regler, skulde intet Borgerskab meddeles paa nogensomhelst Detailhandel, med mindre Bedkommende ved en Examen havde godtgjort at være i Besiddelse af de fornødne Handelskundskaber, dog at Borgerskab som Meel- og Grynhandler og Frugt- og Wildthandler ogsaa skulde kunne erholdes af dem, der efter det nye System vilde være kvalificerede til at blive Høkere.

Ved Mellemtidens Dphør, naar den nye Organisation træder i Kraft, maatte da efter Comiteens Anskuelse, som sagt, Udgangen til med de daværende Høkere at træde sammen i Høkercorporationen staae aaben for alle de daværende med Borgerkab forsynede Meel- og Grynhandlere, og Frugt- og Wildthandlere, ligesom Detailhandlercorporationen da vilde være at danne af Interessenterne af de fem Handelslaug tilligemed Medlemmerne af de ovenfor nævnte Classer af Detaillister, om hvilke sidste det ifølge det foran

Anførte maatte gjælde, at de, forsaavidt de have etableret sig i Overgangsperioden, ikke mindre end de førstnævnte maatte have underkastet sig en Handelsexamen. Tillige vilde, efter hvad der af Comiteen er foreslaaet, ogsaa de daværende Grossererer kunne indtræde i Detailhandlercorporationen, saafremt de ville aabne en Boutik for Detailhandel. Endelig maatte, ved den nye Organisations Indførelse, alle de, som paa den Tid beskæftigede sig med Beværtning, gjensidigen blive deelagtige i hinandens Rettigheder, dog med Undtagelse af Rettigheden til at herbergere Reisende, som vilde være at forbeholde de daværende Gæstgivere og dem, der senere dertil maatte erholde speciel Tilladelse.

Hvad angaaer dem, som paa den Tid, da det nye System træder i Virksomhed, ere indskrevne som Dreng eller Svende ved eet af Handelslaugene, da ville disse ifølge Systemets hele Beskaffenhed ikke i Almindelighed kunne erholde noget som helst Fortrin fremfor enhver Anden, der vil beskæftige sig med Handelen. Kun er Comiteen af den Formening, at Billighed kræver at indrømme dem den Begunstigelse, at de Nar, i hvilke de have tjent som Lærlinge og Svende, skulle kunne overføres i den Protocol, som efter Comiteens Forslag vil blive at indrette ved Groshandler- og Detailhandlercorporationen, og at den Udkomst til at nedsætte sig som Høfer, som ifølge Comiteens Forslag under visse Betingelser skal tilkomme dem, der som faste Medhjelpere i 10 Nar have tjent ved Groshandelen eller Detailhandelen, skal regnes fra den Tid, de bleve indskrevne ved de respective Laug, medens den i Reglen for alle Andre kun kan være at regne fra Indskrivningens Datum i selve de nye oprettede Protocoller.

Den Tid, som vilde forløbe fra Anordningens Emanation, indtil den nye Organisation træder i Kraft, maatte iøvrigt efter Comiteens Anskuelse benyttes til i samme at ordne alle de Formuesanliggender, som vedkomme de enkelte særskilte Laug og Corporationer, saaledes at en fuldstændig Opgjørelse

i Henseende til disse Forhold kunde have fundet Sted, inden hine Laugs- og Corporationsforbindelser ophøre. Paa at udtale nogen Formening angaaende de mange forskjellige Spørgsmaal, som herved ville kunne reise sig, har nærværende Comitee ikke kunnet indlade sig. En almindelig Regel, hvorefter alle disse Spørgsmaal kunde være at afgjøre, lader sig nemlig ikke opstille; thi de forskjellige paagjældende Forhold, blandt hvilke isærdeleshed de, der vedkomme den Isenkræmmerlauget tilhørende Raadvaddams Fabrik og den Silke-Ulden og Lærredskræmmerlauget tilhørende Fabrikkasse, ville fortjene Dymærksomhed, ere af en høist forskjellig Natur, og maae derfor behandles paa en meget forskjellig Maade. Det Rette vil, efter Comiteens Anskuelse, være, at ethvert af hine Forhold særskilt for sig behandles, og at de derefter enkeltviis erholde deres endelige Afgjørelse enten ved høiere Resolution eller i altFald ved Rettergang, overeensstemmende med ethvert specielle Eiendommelighed. Kun den almindelige Bemærkning troer Comiteen at burde udtale, at i Henseende til de ved Handelslaugene bestaaende Kasser og Fonds, som have vædædige Viemed til Formaal, bør formeentligen de, der paa den Tid, da Laugsforbindelsen ophører, kunne anses som Interessenter i enhver enkelt af disse, beholde en Fortrinsret for sig og deres Efterladte til at nyde Godt af samme.

Endeligen maa Comiteen endnu henlede Dymærksomheden paa eet Punct. Det er i Hovedforestillingen blevet foreslaaet, at „den efter den hidtil bestaaende Lovgivning enkelte Handelslaug tillagte Berettigelse til visse Producters Forædling og Forarbeidelse, ligesom til Forhandlingen af visse Varer til siddende Gjæster bortfalder for Fremtiden, hvorimod paa den anden Side den Forpligtelse bortfalder, som er paalagt enkelte Handelslaug til at deeltage i visse Indretninger, o. s. v.“ Saa overtydet Comiteen holder sig om, at dette Forslag er udgaaet fra en rigtig Anskuelse af Næringernes Ordning for at realisere en betinget Handelsfrihed, og at fremkalde det Liv

og Røre, som udgaaer fra denne, uden at tabe de Hensyn af Sigte, som gjøre det utilraadeligt at indføre en ubetinget Næringsfrihed, saa kan dog Comiteen ikke fordølge sig, at den bestaaende factiske Tilstand er saaledes, at dette Forslags consequente Gjennemførelse ikke vil kunne skee uden Ubillighed, og uden at udsætte en Deel Interessener for at lide. Dette er navnlig Tilfældet med Hensyn til Wiintapperlauget. Udsalget af Wiin o. s. v. til siddende Gjæster er for en Deel af dette Laugs Interessenter for nærværende Tid af største Vigtighed, og udgjør en Hovedbestanddeel af deres Næring. Dersom de Paagjældende ved Mellemtidens Dphør skulde miste denne Ret, vilde de tildeels lide et uerstatteligt Tab. Men dersom denne Ret paa den anden Side for Fremtiden skulde tilkomme Enhver, som vilde beskæftige sig med Wiinhandel, vilde enhver af Detailhandlercorporationens Medlemmer kunne udøve den, og Grændsen mellem Handel og Tracturnæring fra den ene Side saaledes være hævet. Det Principstridige og Skadelige herved trænger ei til at eftervises. Det turde derfor upaatviveligen være rigtigst, at forbeholde dem, der ved Dvergangsperiodens Udløb ere Interessenter af Wiintapperlauget, Ret til at detaillere ogsaa til siddende Gjæster de Drikkevarer, som de nu, ifølge deres Laugsrettigheder, saaledes kunne udsælge. Men omendskjøndt de her paapegede Urter af Berettigelse, som ogsaa finde Sted ved andre Laug, s. Ex. Ret til Sukkerbakening for Urtekræmmerlaugets Interessenter, langtfra for disse i Almindelighed ere af den Vigtighed, som Wiinudsalget til siddende Gjæster er det for Wiintapperlaugets Interessenter, og omendskjøndt navnlig hiin Urtekræmmerne nu tilstaaede Berettigelse i Almindelighed ei udøves, saa kan det dog ikke nægtes, at den for Enkelte, som i længere Tid factisk have udøvet den, kan være af saare indgribende Betydning, og skjøndt Comiteen ikke af denne Grund kan tilraade noget Eignende, som er foreslaaet med Hensyn til Wiintapperlauget, saa maa den dog holde for, at der bør tillægges Magistraten Myndig-

hed til i specielle Tilfælde at meddele de Vedkommende, som i længere Tid factisk have udøvet en Berettigelse, som ved den nye Tingenes Ordning ikke længere tilkommer Detailhandlercorporationens, eller Høkercorporationens Medlemmer, Ret til at udøve denne for deres og eventuelle Enkers Levetid.

Følge alt det Anførte tillader Comiteen sig saaledes at indstille:

1. Den foreslaaede Organisation af Handelen træder først i Kraft efter Udløbet af en passende Tidsfrist efter Anordningens Emanation.

Tre af Comiteens Medlemmer antog, at denne Tidsfrist burde fastsættes til 5 Aar, eet til 6 Aar og tre til 8 Aar.

2. I denne Mellemtid vil det have sit Forblivende ved de hidtil gjeldende Regler om Handelsberettigelse og Udgangen til denne, saavel i som udenfor Laugene, dog med følgende Undtagelser:

a, For at Noget i Mellemperioden skal kunne vinde Borgerskab paa nogensomhelst Detailhandel udenfor Laugene, Sommerhandel og Boghandel inclusive, udfordres, at han skal have underkastet sig og bestaaet den Examen, der strax efter Anordningens Emanation bliver at indrette i Lighed med den, der, naar den nye Organisation er traadt i Kraft, vil være at oprette for de Handlende i Almindelighed. Dog skal det i Henseende til Udgangen til Høkerhandel forblive ved de nu gjeldende Regler, ligesom Udgangen til at vinde Borgerkab som Meel- og Grynhandler og Frugt- og Bildthandler endvidere skal staae aaben under de Betingelser, der efter den nye Organisations Ind-

forelse ville gjelde for Udgangen til Høternæring.

b, De foreslaaede Bestemmelser angaaende, hvilke Artikler der skulle være Gjenstand for fri Handel, saavelsom om Reguleringen af denne Handels Udøvelse, træde strax i Kraft. Det Samme gjelder om de foreslaaede Bestemmelser angaaende Meddelelsen af Bevillinger til Marschandiserhandel.

3. Naar den foreslaaede Organisation efter den ommeldte Tids Udløb træder i Kraft, staaer Udgangen til, med de daværende Høkere at træde sammen i Høkercorporationen, aaben for alle de daværende, med Borgerstab forsynede Meel- og Grynhandlere og Frugt- og Bildthandlere.

Detailhandlercorporationen dannes af de daværende Interessenter i de 5 Handelslaug, de daværende Glashandlere, Høsekræmmere, Porcellains- og Pottehandlere, Kniplingshandlere, Nürnberg- og Galanterihandlere, Papiirhandlere og Handlende efter Bevilling med ostindiske og chinesiske Varer, ligesom af de enkelte andre daværende Detailhandlende, der maatte være at sætte i Klasse med disse, saavelsom af de Groshandlere, der ville aabne Boutik.

De daværende Restaurateurer, Conditorer, som have Ret til at beværte siddende Gæster, Spiseværter, Marktentere og Værtshuusholdere ville da ogsaa gjen- sidigen blive deelagtige i hinandens Rettigheder.

4. Indskrivning som Lærling og Svend ved eet af Handelslaugene skal give den samme Udkomst til, efter den nye Organisations Indførelse, at indtræde i Høkercorporationen som Indskrivning ved den

nye Detailhandler- eller Groshandlercorporation, saaledes at Tjenestetiden for den forhenværende Laugslærling, der vil benytte sig af hiin Udgang, beregnes fra den Tid, da han ved det respective Laug har været indskreven.

5. I Mellemtiden, og forinden den nye Organisation træder i Kraft, ordnes alle de Formuesanliggender, som vedkomme de enkelte særskilte Laug eller Corporationer. Hvad de ved Handelslaugene og Corporationerne bestaaende Kasser og Fonds, der have veldædige Diemed til Formaal, angaaer, forbeholdes dem, der, paa den Tid, da Laugsforbindelsen ophører, kunne ansees som Interessenter i enhver enkelt af disse, Fortrinsret for dem og deres Efterladte til at nyde Godt af samme.

6. Vinhandlerlaugets daværende Interessenter beholde Ret til ogsaa at udsælge Vin o. s. v. til siddende Gæster, ligesom Magistraten, hvor Noget factisk i længere Tid har udøvet en Berettigelse, der tilkom den Klasse af Handlende, hvortil han hørte, men der ved Tingenes nye Organisation ophæves, bemyndiges til at meddele Bevilling for denne til hiin Berettigelses fremtidige Udøvelse.

Kjøbenhavn den 10de Februar 1844, i den til Undersøgelse af Stadens Laugs- og Corporationsvæsen nedsatte Comitee.

Skibsted. Niis Lowson. C. N. David. A. C. Ost.

H. Ryhl. D. Müller. J. P. Rücksdæschel.